

Utgiftsområde 2

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Utgiftsområde 2 – Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	7
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	7
2.2	Utgiftsutveckling.....	8
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	9
2.3.1	Finansmarknadsområdet	9
2.3.2	Statlig förvaltningspolitik	10
2.3.3	Sveriges genomförande av Agenda 2030.....	10
2.3.4	Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.....	10
2.4	Resultatredovisning.....	10
2.5	Politikens inriktning.....	10
3	Finansmarknad och internationella finansiella institutioner.....	11
3.1	Mål för området.....	11
3.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	11
3.3	Resultatredovisning.....	11
3.3.1	Finansiell stabilitet	11
3.3.2	Väl fungerande marknader.....	17
3.3.3	Konsumentskyddets utveckling	18
3.3.4	Hållbarhet	19
3.3.5	Statlig finansförvaltning.....	21
3.3.6	Resultat för internationella finansiella institutioner	23
3.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	24
3.5	Politikens inriktning	25
3.5.1	Stärkt motståndskraft i det finansiella systemet.....	26
3.5.2	Breda åtgärder för att förbättra förtroendet för finansmarknaden och motverka organiserad brottslighet	27
3.5.3	Finansmarknaden ska bidra till en grön omställning.....	27
3.6	Budgetförslag.....	28
3.6.1	1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter.....	28
3.6.2	1:11 Finansinspektionen.....	29
3.6.3	1:12 Riksgäldskontoret	31
3.6.4	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	35
3.6.5	1:16 Finansmarknadsforskning	36
4	Statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030.....	37
4.1	Mål för området.....	37
4.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	37
4.3	Resultatredovisning.....	38
4.3.1	Statlig förvaltningspolitik	38
4.3.2	Arbetsgivarfrågor.....	44
4.3.3	Sveriges genomförande av Agenda 2030.....	53
4.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	53
4.4.1	Statlig förvaltningspolitik	53
4.4.2	Arbetsgivarfrågor.....	54
4.4.3	Sveriges genomförande av Agenda 2030.....	55
4.5	Politikens inriktning	55
4.5.1	Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor.....	55
4.5.2	Sveriges genomförande av Agenda 2030.....	57
4.6	Budgetförslag.....	58

4.6.1	1:1 Statskontoret.....	58
4.6.2	1:2 Kammarkollegiet.....	59
4.6.3	1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor.....	62
4.6.4	1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.....	63
4.6.5	1:15 Statens servicecenter.....	65
5	Fastighetsförvaltning.....	67
5.1	Mål för området.....	67
5.2	Resultatindikationer och andra bedömningsgrunder.....	67
5.3	Resultatredovisning.....	68
5.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	73
5.5	Politikens inriktning.....	74
5.6	Budgetförslag.....	75
5.6.1	Fortifikationsverket.....	75
5.6.2	Statens fastighetsverk.....	77
5.6.3	1:10 Bidragsfastigheter.....	80
6	Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning.....	83
6.1	Mål för området.....	83
6.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	83
6.3	Resultatredovisning.....	83
6.3.1	Konjunkturinstitutet.....	83
6.3.2	Ekonomistyrningsverket.....	84
6.3.3	Finanspolitiska rådet.....	84
6.3.4	Statistiska centralbyrån.....	84
6.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	86
6.5	Politikens inriktning.....	86
6.6	Budgetförslag.....	87
6.6.1	1:6 Finanspolitiska rådet.....	87
6.6.2	1:7 Konjunkturinstitutet.....	87
6.6.3	1:8 Ekonomistyrningsverket.....	88
6.6.4	1:9 Statistiska centralbyrån.....	90
6.6.5	1:13 Bokföringsnämnden.....	91
7	Offentlig upphandling.....	93
7.1	Mål för området.....	93
7.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	93
7.3	Resultatredovisning.....	93
7.3.1	Antalet anbudsgivare ökar och andelen avbrutna upphandlingar minskar.....	93
7.3.2	Andelen överprövade upphandlingar är relativt konstant, medan antalet bifallna överprövningar minskar.....	94
7.3.3	Upphandling som verktyg för att motverka arbetslivskriminalitet.....	95
7.3.4	Nya regler som effektiviserar upphandlingsförfarandet, överprövningarna och tillsynen.....	95
7.3.5	Inköpsorganisationens roll och upphandling av samhällsviktig verksamhet.....	96
7.3.6	Bättre förutsättningar för miljömässigt och socialt hållbara upphandlingar.....	96
7.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	97
7.5	Politikens inriktning.....	97
7.6	Budgetförslag.....	98
7.6.1	1:17 Upphandlingsmyndigheten.....	98
8	Korreakta utbetalningar från välfärdssystemen.....	99
8.1	Mål för området.....	99
8.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	99

8.3	Resultatredovisning.....	100
8.3.1	Samlad styrning och uppföljning av arbetet med att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen	100
8.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	108
8.5	Politikens inriktning	109
8.5.1	Arbetet mot felaktiga utbetalningar stärks.....	109
Bilaga	Statsförvaltningens utveckling	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.3).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor (avsnitt 4.6.2).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.6.2).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att disponera de avgifter som tas ut med stöd av lagen (2022:900) om registrering av idéburna organisationer för registrering och tillsyn av idéburna organisationer (avsnitt 4.6.2).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 4.6.4).
7. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2023–2025 som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (avsnitt 5.6.1).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 30 000 000 000 kronor (avsnitt 5.6.1).
9. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2023–2025 som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (avsnitt 5.6.2).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2023 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor (avsnitt 5.6.2).
11. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2023 inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning enligt tabell 1.1.
12. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Statskontoret	108 272
1:2 Kammarkollegiet	118 318
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	23 050
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	1 693
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	15 206 904
1:6 Finanspolitiska rådet	11 035
1:7 Konjunkturinstitutet	78 255
1:8 Ekonomistyrningsverket	211 395
1:9 Statistiska centralbyrån	608 582
1:10 Bidragsfastigheter	290 000
1:11 Finansinspektionen	788 347
1:12 Riksgäldskontoret	364 014
1:13 Bokföringsnämnden	14 138
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	110 116
1:15 Statens servicecenter	915 068
1:16 Finansmarknadsforskning	59 953
1:17 Upphandlingsmyndigheten	112 259
Summa anslag inom utgiftsområdet	19 021 399

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:10 Bidragsfastigheter	100 000	2024
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	100 000	

2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Efter ett val som inneburit ett regeringsskifte ska budgetpropositionen överlämnas till riksdagen inom tre veckor efter det att en ny regering har tillträtt. Denna budgetproposition omfattar, trots den korta tid som stått till förfogande, många viktiga reformer. Det har dock inte varit möjligt för regeringen att föreslå nya mål för utgiftsområden eller ge den redovisning av resultat som enligt budgetlagen (2011:203) ska ingå i budgetpropositionen ett innehåll som fullt ut återspeglar regeringens politik.

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning omfattar den statliga förvaltningspolitiken, politiken för finansmarknaden och arbetet för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. I utgiftsområdet ingår följande områden:

- finansmarknad och internationella finansiella institutioner
- statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030
- fastighetsförvaltning
- prognoser, redovisning, statistik och uppföljning
- offentlig upphandling
- korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.

Delområdet finansmarknad omfattar åtgärder för ett stabilt finansiellt system, som ska präglas av ett högt förtroende med väl fungerande marknader, starkt konsumentskydd och som bidrar till en hållbar utveckling samt en effektiv statlig finansförvaltning. I området ingår Finansinspektionen, Krigsförsäkringsnämnden och Riksgäldskontoret. Delområdet internationella finansiella institutioner omfattar exempelvis årliga medlemsavgifter till tankesmedjan Bruegel, European Institute of Public Administration och Europarådets utvecklingsbank, samt garantier till sex internationella finansieringsinstitut och ett europeiskt instrument (SURE).

Delområdet statlig förvaltningspolitik omfattar styrning, ledning, organisation och utveckling av de statliga myndigheterna samt vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun, inklusive regional ansvarsfördelning. Delområdet omfattar även myndigheterna Kammarkollegiet, Statens servicecenter, Statskontoret samt delar av Ekonomistyrningsverkets (ESV) verksamhet. Delområdet statliga arbetsgivarfrågor omfattar statliga personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, arbets- och anställningsvillkor avseende offentliga anställningar, statlig arbetsrätt och kompetensförsörjning inom staten samt frågor om arbetsmiljö och hälsa, jämställdhet, mångfald och värdegrundsarbete inom staten. Området omfattar Arbetsgivarverket, Offentliga sektorns särskilda nämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensionsverk, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Statens överklagandenämnd och Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse. Delområdet Sveriges genomförande av Agenda 2030 omfattar uppföljning av regeringens politik för att genomföra agendan.

Området fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av fastigheter som av försvars-politiska, kulturhistoriska eller andra skäl har ansetts lämpliga att förvaltas av staten. Området omfattar myndigheterna Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk.

Området prognoser, redovisning, statistik och uppföljning omfattar myndigheterna Bokföringsnämnden, ESV, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och Statistiska centralbyrån. Området omfattar vidare verksamhet som ska bidra till att det finanspolitiska ramverket följs, att politiska beslut och prioriteringar är välgrundade samt verksamhet som ska bidra till trans-parens vid redovisningen av den ekonomiska politiken.

Området offentlig upphandling omfattar flera lagar med bestämmelser som syftar till att upphandlande myndigheter och enheter ska göra effektiva offentliga inköp. Områ-det omfattar Upphandlingsmyndigheten och den del av Konkurrensverkets verksam-het som avser tillsyn över den nämnda lagstiftningen.

Området korrekta utbetalningar från välfärdssystemen omfattar den samlade styr-ningen och uppföljningen av arbetet mot felaktiga utbetalningar från välfärdssyste-men. Det innefattar bl.a. att samordna och stödja berörda myndigheters arbete på området och samlat återrapportera detta till regeringen.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	Utfall 2021	Budget 2022 ¹	Prognos 2022	Förslag 2023	Beräkna t 2024	Beräkna t 2025
1:1 Statskontoret	97	104	104	108	110	112
1:2 Kammarkollegiet	82	119	118	118	121	116
1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	18	25	20	23	24	25
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	1	2	2	2	2	2
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	13 711	14 094	13 867	15 207	16 643	17 076
1:6 Finanspolitiska rådet	11	11	11	11	11	11
1:7 Konjunkturinstitutet	67	71	67	78	79	75
1:8 Ekonomistyrningsverket	178	210	211	211	287	331
1:9 Statistiska centralbyrån	580	592	587	609	624	636
1:10 Bidragsfastigheter	341	330	327	290	265	265
1:11 Finansinspektionen	645	736	718	788	805	808
1:12 Riksgäldskontoret	332	345	342	364	377	386
1:13 Bokföringsnämnden	11	14	14	14	14	15
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	3	290	12	110	110	110
1:15 Statens servicecenter	704	882	891	915	946	970
1:16 Finansmarknadsforskning	40	50	50	60	63	32
1:17 Upphandlingsmyndigheten	95	111	110	112	112	115
Totalt för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	16 917	17 985	17 451	19 021	20 593	21 086

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgiftsområdets sammanlagda utgifter uppgick 2021 till 16,917 miljarder kronor. Prognosen för utfallet för 2022 är 17,451 miljarder kronor, vilket är 534 miljoner kronor mindre än de anvisade medlen. Den föreslagna anslagsnivån för utgiftsområdet för 2023 uppgår till 19,021 miljarder kronor, vilket är en ökning med totalt 1 036

miljoner kronor. Anslagsförändringarna redovisas detaljerat under respektive delområde.

Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2023–2025 för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	17 971	17 971	17 971
Pris- och löneomräkning ²	69	156	230
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-132	-83	-97
<i>varav BP23³</i>	<i>43</i>	<i>74</i>	<i>69</i>
Makroekonomisk utveckling	1 193	2 574	3 115
Volym	-80	-25	-133
Överföring till/från andra utgiftsområden			
Övrigt			
Ny utgiftsram	19 021	20 593	21 086

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 2.3 Utgiftsram 2023 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor	2023
Transfereringar ¹	15 345
Verksamhetsutgifter ²	3 670
Investeringar ³	6
Summa utgiftsram	19 021

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2021 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Utgifter för transfereringar utgör 81 procent av den anslagsfinansierade verksamheten och utbetalningar sker främst från anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* Verksamhetsutgifter för 11 myndigheter utgör 19 procent av utgiftsområdets anslagsmedel.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Nedan redovisas de av riksdagen beslutade målen för vissa verksamheter inom utgiftsområdet.

2.3.1 Finansmarknadsområdet

Målet för finansmarknadsområdet är att det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter. Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling. Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2, bet. 2015/16:FiU2, rskr. 2015/16:118).

2.3.2 Statlig förvaltningspolitik

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175 utg.omr. 2, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

2.3.3 Sveriges genomförande av Agenda 2030

Målet för Sveriges genomförande av Agenda 2030 är att Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför (prop. 2019/20:188, bet. 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154).

2.3.4 Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen

Det övergripande målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen är att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar minska och fel motverkas (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2, bet. 2020/21:FiU2, rskr. 2020/21:150).

2.4 Resultatredovisning

Resultat för utgiftsområdet redovisas på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

2.5 Politikens inriktning

Politikens inriktning för utgiftsområdet redovisas i förekommande fall på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

3 Finansmarknad och internationella finansiella institutioner

3.1 Mål för området

Riksdagen har beslutat om följande mål för finansmarknadsområdet (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2, bet. 2015/16:FiU2, rskr. 2015/16:118):

- Det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.
- Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling.
- Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt.

Statsskuldsförvaltningen, som också är en del av den statliga finansförvaltningen, redovisas under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Arbetet med att uppnå målen för finansmarknadsområdet delas mellan regeringen, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret. Även andra myndigheter, bl.a. Riksbanken och AP-fonderna, har uppgifter inom området, men omfattas formellt inte av målen. Detsamma gäller de internationella finansiella institutioner som Sverige är medlem i. Måluppfyllelsen påverkas dessutom av omvärldsfaktorer. Sveriges finansmarknader är globalt integrerade – i synnerhet med vårt närområde. Regelutvecklingen drivs därför i huvudsak internationellt både av EU och av olika standardsättande organ.

3.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatindikatorerna skattar utvecklingen av måluppfyllelsen inom finansmarknadsområdet. Då ingen indikator enskilt kan beskriva den sammantagna måluppfyllelsen redovisas en helhetsbedömning utifrån ett flertal indikatorer. Nedan listas de mest centrala indikatorerna för respektive delmål. Ytterligare indikatorer redovisas under resultatredovisningen. De mest centrala indikatorerna är

- hushållens skulder (stabilitet och konsumentskydd)
- storbankernas marknadsandelar (stabilitet och väl fungerande marknader)
- storbankernas kapitaltäckning (stabilitet och högt förtroende)
- kundnöjdhet (konsumentskydd, högt förtroende)
- företagens finansieringsmöjligheter (väl fungerande marknader)
- gröna obligationer (hållbar utveckling)
- styckkostnad per statlig betalning (effektiv finansförvaltning).

3.3 Resultatredovisning

3.3.1 Finansiell stabilitet

Stigande räntor och inflation skapar nya ekonomiska förutsättningar

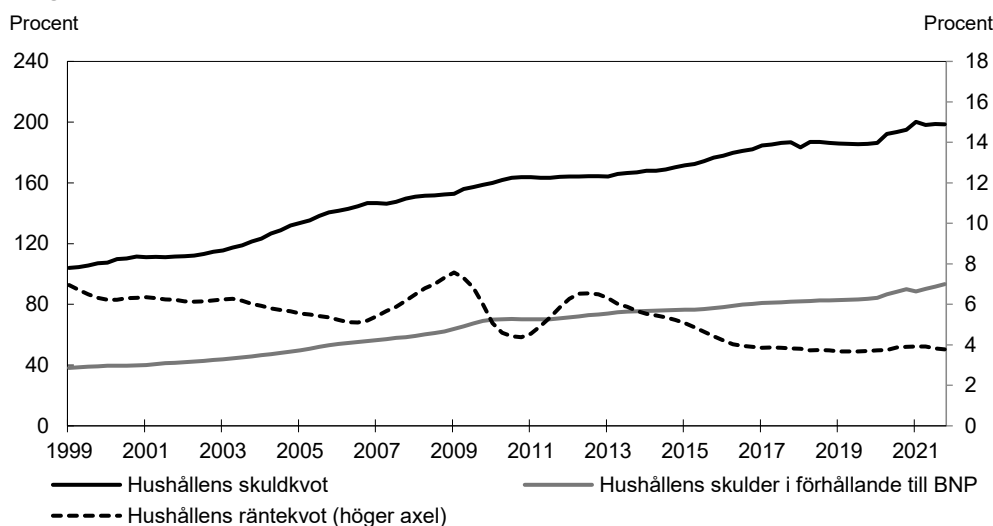
Trots fortsatt spridning av sjukdomen covid-19 och återkommande nedstängningar tog den ekonomiska återhämtningen fart under 2021. Därmed kunde de statliga stöd-

åtgärderna successivt avvecklas. De finansiella marknaderna dominerades av högt risktagande och stigande tillgångspriser. Under den senare halvan av 2021 steg inflationen och mot slutet av året började även räntorna stiga. Högre räntor innebär ökade kostnader för högt skuldsatta sektorer, däribland hushållen och den kommersiella fastighetssektorn. Under 2022 har Rysslands invasion av Ukraina orsakat störningar i ekonomin, vilket ytterligare drivit på uppgången av räntor och inflation. Det har också medfört en ökad osäkerhet på de finansiella marknaderna, även om de direkta effekterna hittills har varit begränsade. I resultatredovisningen nedan beaktas inte de effekter som störningarna till följd av Rysslands invasion av Ukraina har medfört då indikatorerna framför allt redovisar utvecklingen fram till utgången av 2021.

Räntekänsliga hushåll trots skulddämpande åtgärder

Under de senaste två decennierna har hushållens skulder ökat med i genomsnitt 8 procent per år, vilket är snabbare än disponibla inkomster och BNP ökat. Denna utveckling fortsatte även under 2021 då hushållens skuldkvoter (skulder i förhållande till disponibel inkomst) ökade med knappt 4 procentenheter under 2021, diagram 3.1.

Diagram 3.1 Hushållens skulder

Anm.: Hushållens skuldkvot avser skulder i förhållande till disponibla inkomster. Den märkbara ökningen under 2020 berodde delvis på att skulderna ökade, men också på att hushållens disponibla inkomster minskade. Hushållens räntekvot avser räntebetalningar i förhållande till disponibla inkomster

Källa: Statistiska centralbyrån.

Trots lägre inkomster fortsatte värdet på hushållens likvida tillgångar att öka under 2021. De främsta orsakerna till detta var stigande priser på finansiella tillgångar och minskad konsumtion under pandemin. Sammantaget innebar det att hushållens motståndskraft stärktes under året. Motståndskraften hos hushållen kan dock snabbt förändras om tillgångspriserna – främst på aktier och bostäder – faller, och levnadsomkostnaderna ökar igen, vilket har skett under 2022. Vidare tyder historiska data på att hushållens likvida tillgångar är ojämnt fördelade (se även Finansinspektionens rapport FI-analys 28: Svenska hushålls likvida tillgångar).

Även om skulderna har ökat under en längre period har de inte ökat lika mycket som räntorna har fallit under samma period. Under 2021 var hushållens räntekvot (ränteutgifter i förhållande till disponibel inkomst) därför fortsatt kvar på låga nivåer. Sedan slutet av 2021 har räntorna dock stigit. Finansinspektionens stresstester visar att de flesta hushåll som tar nya bolån har goda marginaler att betala sina lån, även vid stigande räntor. Risken för stora kreditförluster i banksektorn är därför begränsad. Däremot kommer hushållen att behöva lägga en större del av sina inkomster på ränte-

betalningar. Räntekänsliga hushåll med höga skuldkvoter kan därmed behöva dra ned på sin konsumtion.

Med anledning av den ökade ekonomiska osäkerheten i samband med pandemin beslutade Finansinspektionen i april 2020 att banker tillfälligt skulle kunna bevilja både nya och befintliga bolånetagare undantag från amorteringskravet. Omkring 260 000 hushåll beviljades undantag från amorteringskravet. Enligt Finansinspektionen ledde undantaget till att nya bolånetagare lånade nästan 4 procent mer och köpte drygt 1 procent dyrare bostäder. Bankernas utökade möjligheter att ge undantag från amorteringskravet upphörde att gälla den 1 september 2021.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att regeringen samlat bör utvärdera effekterna av makrotillsynsåtgärder och även återkomma med förslag till åtgärder för att underlätta för förstagångsköpare på bostadsmarknaden (bet. 2019/20:FiU22 punkt 3, rskr. 2019/20:186). Finansinspektionen fick i regleringsbrevet för 2021 i uppdrag att redovisa en samlad utvärdering av de åtgärder som myndigheten hade vidtagit för att minska riskerna förknippade med hushållens skulder – bolånetak, amorteringskrav och andra makrotillsynsåtgärder. Utvärderingen (Samlad utvärdering av makrotillsynsåtgärder [Fi2021/03921]) visade att de åtgärder som myndigheten vidtagit bidragit till att bromsa både skuldutväxten och bostadsprisutvecklingen, och att fler hushåll amorterat på sina bolån. Åtgärderna har därutöver motverkat att långivare använder höga belåningsgrader eller låg amortering som konkurrensmedel. Sammantaget har Finansinspektionens åtgärder lett till att hushållen hade större motståndskraft att klara av både effekter till följd av pandemin och ränteuppgångar under 2021 än vad de annars skulle ha haft. Regeringen anser att tillkännagivandet är tillgodosett såvitt avser utvärdering av effekterna av makrotillsynsåtgärder. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Den nuvarande ekonomiska utvecklingen skiljer sig markant från situationen när den aktuella utvärderingen genomfördes. Den 1 september 2022 fick Finansinspektionen i uppdrag att på nytt utvärdera effekterna av genomförda makrotillsynsåtgärder (bolånetak och amorteringskrav) i ljuset av den nuvarande ekonomiska utvecklingen med bl.a. stigande inflation och högre räntor. Uppdraget redovisades den 14 oktober 2022 och rapporten bereds i Regeringskansliet.

Sårbarheter kopplade till fastighetsföretagens skulder har ökat

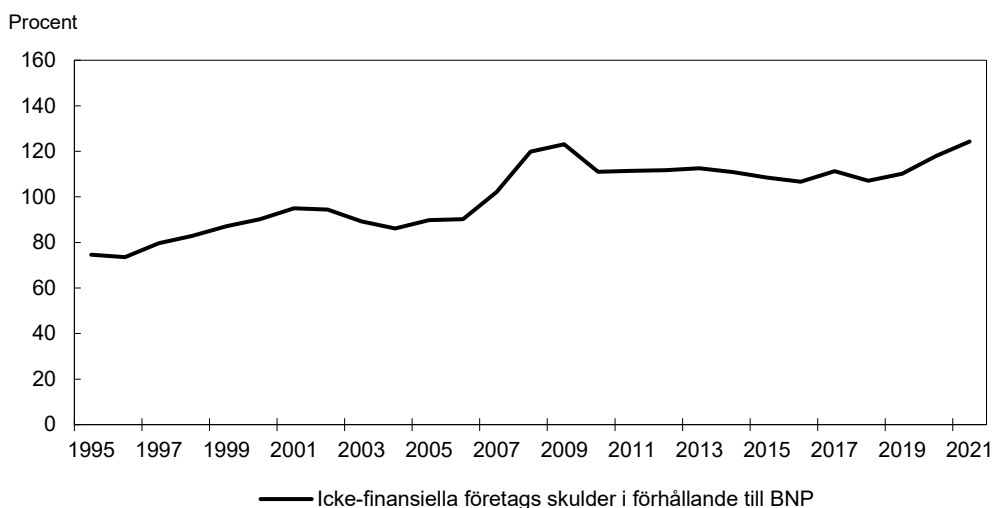
Under 2020 och 2021 infördes omfattande stöd till följd av spridningen av covid-19, vilket bidrog till att dämpa effekterna av inkomstbortfall i företagen till följd av pandemin. Antalet konkurser hölls nere och risken för stora kreditförluster i bankerna minskade i takt med att den ekonomiska återhämtningen tog fart under 2021.

Samtidigt fortsatte de icke-finansiella företagens skulder att öka i förhållande till BNP, bl.a. skulderna i den kommersiella fastighetssektorn. Utvecklingen av icke-finansiella företags skulder visas i diagram 3.2. Den kommersiella fastighetsmarknaden i Sverige är stor, konjunkturkänslig och nära sammanlänkad med den finansiella sektorn. Det finansiella systemet är därför känsligt för störningar inom den kommersiella fastighetssektorn. Liksom tidigare år utgjorde bankernas utlåning till fastighetsföretagen under 2021 ungefär hälften av deras totala utlåning till icke-finansiella företag. Fastighetsföretagen stod också för ungefär hälften av den utestående volymen företagsobligationer i svenska kronor, vilken i hög utsträckning ägs av finansiella aktörer.

Under 2021 var fastighetsföretagens intjäning relativt god, finansieringskostnaderna låga och räntetäckningsgraden hög – trots stora skulder. Samtidigt har fastighetsföretagens skulder ökat i förhållande till deras kassaflöden. Det innebär att riskerna i

sektorn byggs upp, vilket i förlängningen kan innebära risker för den finansiella stabiliteten. Finansinspektionens stresstester visar att fastighetsföretagen under de senaste åren har blivit mer sårbara för högre finansieringskostnader och inkomstbortfall. Inom ramen för Finansinspektionens uppdrag att värna stabiliteten i det finansiella systemet höjde myndigheten 2020 bankernas kapitalkrav för utlåning till kommersiella fastighetsföretag, i syfte att bättre spegla kreditriskerna i utlåningen. Detta har bidragit till att stärka bankernas motståndskraft mot störningar i sektorn. Regeringen och ansvariga myndigheter fortsätter att följa riskutvecklingen i den kommersiella fastighetssektorn.

Diagram 3.2 Företagens skulder

Anm.: Avser skulder (banklån och marknadsfinansiering) i förhållande till BNP.

Källa: Statistiska centralbyrån.

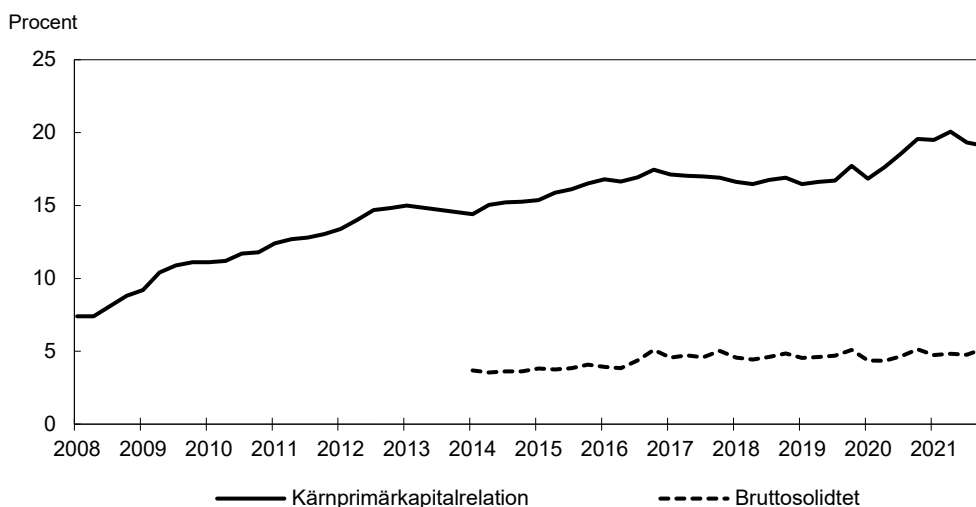
Kapitalkrav bidrar till stärkt motståndskraft i banksektorn

Det svenska banksystemet är i hög grad koncentrerat till ett fåtal större banker som är nära sammanlänkade – både med varandra och med det finansiella systemet i övrigt. De största aktörerna är de tre svenska storbankerna Handelsbanken, SEB och Swedbank samt de utländska bankerna Danske Bank och Nordea. I slutet av 2021 stod dessa fem banker för drygt 70 procent av utlåningen till svenska hushåll och företag. De senaste åren har de nämnda bankernas marknadsandelar minskat något. Det tyder på viss ökad konkurrens från små och mellanstora aktörer, även om de fem största bankerna fortsatt har en dominerande roll.

Sedan finanskrisen 2008–2009 har omfattande reformer genomförts för att stärka motståndskraften i banksektorn. Framför allt har bankernas kapital- och likviditetskrav skärpts. De tre svenska storbankerna hade därför tillfredsställande kapital- och likviditetsbuffertar när pandemin bröt ut. Detta bidrog till att de kunde upprätthålla sin verksamhet och fortsätta försörja ekonomin med krediter. Under 2020 och 2021 begränsade bankerna också sina vinstutdelningar, i enlighet med rekommendationer från svenska och andra europeiska myndigheter. De svenska storbankernas kapitalpositioner har därför stärkts under pandemin, och låg i slutet av 2021 kvar på en förhöjd nivå, se diagram 3.3. Bankerna har också kunnat bibehålla en relativt god lönsamhet, vilket har gjort att de enklare kunnat hantera eventuella förluster. Under 2021 beslutade Finansinspektionen att höja det kontracykliska buffertvärdet från 0 till 1 procent, och till 2 procent under 2022. Kapitalkravet används för att stärka bankernas kapitalbuffertar i goda tider, i syfte att vid behov kunna frigöra tillgängligt kapital i bankerna för att hantera störningar. Finansinspektionen valde att sänka

buffertkravet till 0 procent under pandemins inledande fas, men har nu inlett en gradvis höjning för att åter bygga motståndskraft för framtida kriser.

Diagram 3.3 Svenska storbankers kapitaltäckning

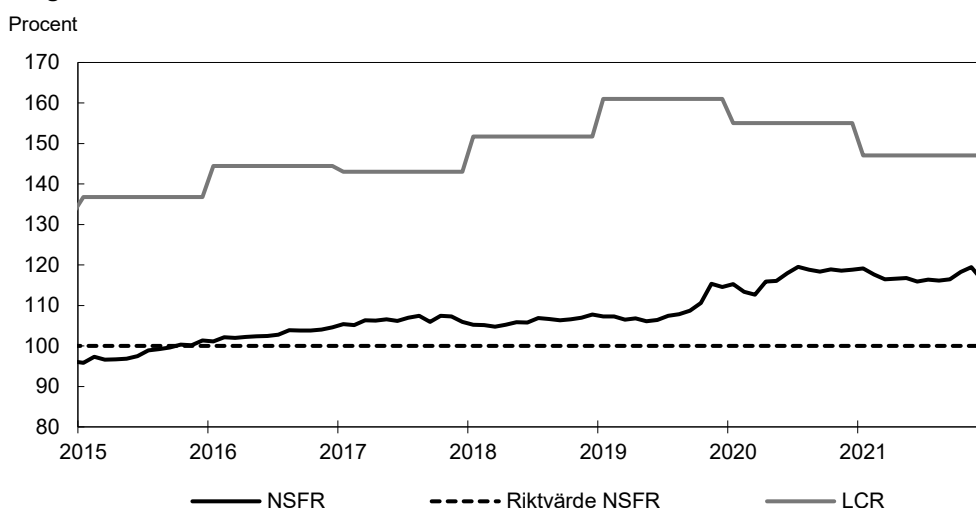

Anm.: Genomsnitt för de tre svenska storbankerna (Handelsbanken, SEB och Swedbank). Kärnprimärkapitalrelationen avser bankernas kapital i förhållande till riskvägda tillgångar. Bruttosoliditeten avser bankernas kapital i förhållande till totala (ej riskvägda) tillgångar. Vilket kapital som får räknas in skiljer sig något i de olika kapitalmåten. För perioden 2013–2018 har kärnprimärkapitalrelationen räknats om i enlighet med en teknisk justering av metoden för riskviktsgolvet för bolån som trädde i kraft 2018.

Källa: Finansinspektionen.

De svenska storbankernas likviditetsbuffertar har stärkts under pandemin och bankerna har god marginal till de lagstadgade kraven, se diagram 3.4. Finansieringsvillkoren har också varit gynnsamma. I början av pandemin var oron och osäkerheten stor, och riskpremierna på bankernas obligationer ökade. Centralbankernas stödåtgärder bidrog till att lugna marknaderna och sänka bankernas kostnader för marknadsfinansiering. Vidare ökade inlåningen från både hushåll och företag. Sammantaget har bankerna därför haft god tillgång till relativt billig finansiering under 2021.

Diagram 3.4 Svenska storbankers likviditetsreserver

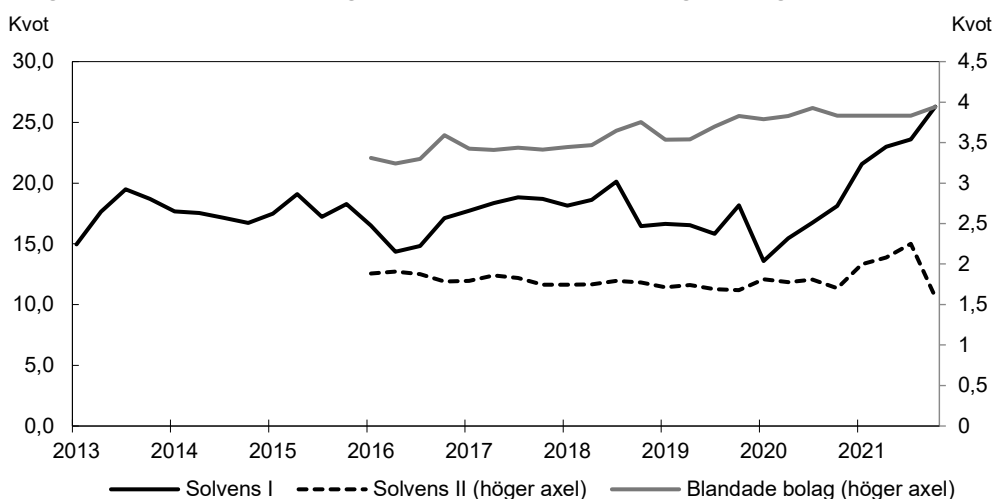
Anm.: LCR (Liquidity Coverage Ratio) avser likviditetstäckningsgraden. Under 2021 var den genomsnittliga likviditetstäckningsgraden 147 procent för de tre svenska storbankerna (Handelsbanken, SEB och Swedbank), vilket är en minskning jämfört med 2020. NSFR (Net Stable Funding Ratio) avser bankernas stabila nettofinansieringskvot, som något förenklat innebär att banker kan finansiera tillgångar vars löptid överstiger ett år med skulder vars löptid också överstiger ett år, eller som av annat skäl bedöms vara stabila. För de tre svenska storbankerna har NSFR ökat över tid och i slutet av 2021 uppgick kvoten till 116 procent.

Källa: Finansinspektionen.

Försäkrings- och tjänstepensionsföretagen har god förmåga att fullgöra sina åtaganden

Försäkrings- och tjänstepensionsföretagens förmåga att möta sina åtaganden på kort och lång sikt mäts genom solvenskvoten, dvs. det behov av buffertkapital som finns enligt Finansinspektionens bedömning. En kvot som överstiger 1,0 innebär att företaget uppfyller det kapitalkrav som gäller för företaget. Eftersom flera skilda regelverk gäller på försäkringsområdet särredovisas olika grupper av livförsäkrings- och tjänstepensionsföretag. Livförsäkringsföretagen förvaltar den största delen av försäkringsföretagens tillgångar. I diagram 3.5 anges den genomsnittliga solvenskvoten för olika livförsäkringsföretag. För livförsäkringsföretag som tillämpar den äldre solvensregleringen (s.k. Solvens I-företag) ökade den genomsnittliga solvenskvoten under 2021. För livförsäkringsföretag som tillämpar det nyare regelverket (s.k. Solvens II-företag) ökade solvenskvoten under första–tredje kvartalet 2021 för att sedan sjunka under slutet av året. För blandade livförsäkringsföretag har solvenskvoten varit fortsatt stabil under 2021. För tjänstepensionsföretag redovisas den genomsnittliga solvenskvoten för första gången under fjärde kvartalet 2021. Solvenskvoten uppgick till ca 2,7 vid utgången av året.

Diagram 3.5 Genomsnittlig solvenskvot för livförsäkringsföretag

Anm.: För livförsäkringsföretag som tillämpar Solvens I avser siffrorna kapitalbas dividerat med erforderlig solvensmarginal. För livförsäkringsföretag som tillämpar Solvens II och för blandade livförsäkringsföretag avser siffrorna kapitalbas dividerat med solvenskapitalkrav.

Källa: Finansinspektionen.

Förstärkt regelverk för finansiell infrastruktur

Centrala motparter har fått en allt viktigare roll och en ny EU-förordning om en ram för återhämtning och resolution av centrala motparter, har antagits av Europaparlamentet och rådet. EU-förordningen ska minska risken för att kriser hos de centrala motparterna ska leda till finansiell instabilitet. Under 2021 togs det fram förslag till kompletterade lagstiftning till EU-förordningen. Lagen (2022:739) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter trädde i kraft den 12 augusti 2022.

Fortsatt arbete med att återuppbygga det civila försvaret och stärka säkerhetsskyddsarbetet

Åtgärder för ett fungerande finansiellt system utgör en viktig del i ett motståndskraftigt civilt försvar vid höjd beredskap och ytterst i krig. Åtgärderna kan även bidra till att stärka förmågan att hantera svåra påfrestningar på det finansiella systemet i fredstid. Finansinspektionen och Riksgäldskontoret är beredskapsmyndigheter inom

beredskapssektorn finansiella tjänster. Beredskapsmyndigheterna ska vartannat år redovisa sitt arbete till bl.a. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Under 2021 vidtog Finansinspektionen och Riksgäldskontoret flera åtgärder för att stärka myndigheternas verksamhet avseende civilt försvar och säkerhetsskydd. Myndigheterna deltog aktivt i det nationella arbetet med beredskapsplanering för totalförsvaret och medverkade i flera av de chefsföra och referensgrupper som MSB tog initiativ till.

3.3.2 Väl fungerande marknader

År 2021 innebar en stark utveckling på framför allt aktiemarknaden med ett stort intresse bland privatpersoner som följd, även om spridningen av covid-19 också tros ha bidragit till det ökade intresset. Antalet privatpersoner med direkt ägande i aktier i noterade bolag ökade med 10,3 procent under 2021 enligt rapporten Aktieägandet i Sverige 2021 (Euroclear 2022). Även antalet börsnoteringar nådde rekordnivåer under 2021. Icke-finansiella företags marknadsfinansiering fortsatte att öka i likhet med tidigare år och i slutet av september 2021 utgjorde den 41,7 procent av icke-finansiella företags totala skulder.

Fortsatt arbete med att stärka marknaden för företagsobligationer och fonder som investerar i dessa

I början av pandemin uppstod problem på företagsobligationsmarknaden och i fonder som investerar i denna. Omsättningen för företagsobligationer och certifikat sjönk tillfälligt och den finansiella stressen som då uppstod innebar att riskpremierna ökade kraftigt samtidigt som företagsobligationsfonder hade stora utflöden. I penningpolitiskt syfte köpte Riksbanken under 2020 företagsobligationer på andrahandsmarknaden. Förbättrade marknadsförhållanden har lett till att marknaden återhämtat sig. I regleringsbrevet för 2021 fick Finansinspektionen i uppdrag att utreda behovet av ytterligare verktyg för hantering av likviditetsrisker på den svenska fondmarknaden. I sin redovisning av uppdraget föreslår Finansinspektionen att fler likviditetsverktyg bör göras tillgängliga för fondförvaltare genom ändringar i nationell lagstiftning (Fi2021/02562).

Goda finansieringsmöjligheter för företagen förutsätter väl fungerande marknader

I Konjunkturinstitutets barometer för 2021 uppgav 83 procent av de svarande att deras finansieringsmöjligheter var ”normala”, 4 procent uppgav ”lättare finansieringsmöjligheter” och 13 procent ”svårare finansieringsmöjligheter”. Det är en förbättring jämfört med 2020 då 78 procent svarade att deras finansieringsmöjligheter var ”normala” och 19 procent angav deras möjligheter som ”svårare”.

Reglerna på betalningsmarknaden ses över

För samhället är det centralt att betalningar går att genomföra effektivt och rättssäkert. Hushåll, företag och den offentliga sektorn behöver tillgång till betaltjänster som gör det möjligt att betala för varor och tjänster. I och med den tekniska utvecklingen, främst genom digitaliseringen, har nya betalningssätt vuxit fram i snabb takt. Mot denna bakgrund fick en särskild utredare i uppdrag att se över statens roll på betalningsmarknaden (dir. 2020:133). I enlighet med tilläggsdirektiv från september 2022 ska utredaren utöver det befintliga uppdraget i sitt arbete beakta effekterna av företaget ClearOn AB:s nedläggning av tjänsten Kassagirot samt Europeiska kommissionens aviserade initiativ om en digital euro och omedelbara betalningar (dir. 2022:131). Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2023. Vidare har Finansinspektionen utvärderat de nya bestämmelserna i lagen (2010:751) om betaltjänster,

som ställer krav på betaltjänstleverantörer att inte presentera betalningssätt som innebär att kredit lämnas först eller som förvalsalternativ i bl.a. e-handeln (rapport Marknadsföring av betaltjänster online 2021). Sammantaget bedömde Finansinspektionen i rapporten att de nya bestämmelserna, som trädde i kraft den 1 juli 2020, minskar risken för att konsumenter lockas till att ta oöverlagda krediter, men att det var för tidigt att dra några säkra slutsatser. Under 2021 inledde regeringen även arbetet med att ta fram ett lagförslag om utökade krav på säkra identifieringsmetoder vid betalningar online, i syfte att minska antalet bedrägerier i samband med betalningar i e-handeln. Regeringen beslutade den 27 oktober 2022 propositionen Stark kundautentisering vid fakturabetalningar online (prop. 2022/23:9). I propositionen föreslås att det i lag ska förtydligas att kravet på stark kundautentisering ska gälla när fakturabetalningar utgör en betaltjänst.

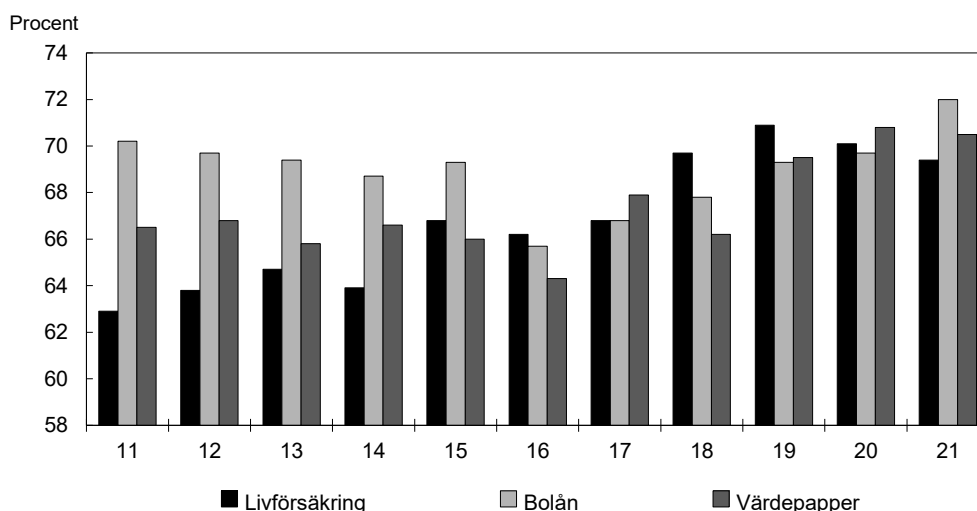
3.3.3 Konsumentskyddets utveckling

Finansiella tjänster är en viktig del av konsumenters vardag, i allt från mer eller mindre dagliga betaltjänster till bostadslån och pensionssparande. Svenska konsumenter har en högre andel av sitt sparande i fonder och andra finansiella produkter jämfört med konsumenter i många andra länder i EU. Av svenska hushålls finansiella tillgångar består, enligt data från Statistiska centralbyrån, 37 procent av försäkringssparande, 30 procent av aktier och obligationer och 12 procent av bankinlåning. Fondandelar utgör 9 procent och premiepensionen utgör 10 procent av hushållens finansiella tillgångar medan 3 procent klassas som ”övrigt”. Ett högt konsumentskydd på finansmarknaden är mot denna bakgrund en särskilt viktig fråga.

Kundnöjdheten varierar mellan sektorer

Kundnöjdheten avseende bolåneprodukter har successivt ökat sedan 2016, så även under 2021. Kundnöjdheten för privata livförsäkringar och sparandeprodukter i värdepapper sjönk dock något 2021 jämfört med 2020, se diagram 3.6.

Diagram 3.6 Kundnöjdhet inom olika delar av finansmarknaden för privatkunder

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.

Källa: Svenskt Kvalitetsindex.

Stärkt konsumentskydd på konsumtionslåneemarknaden

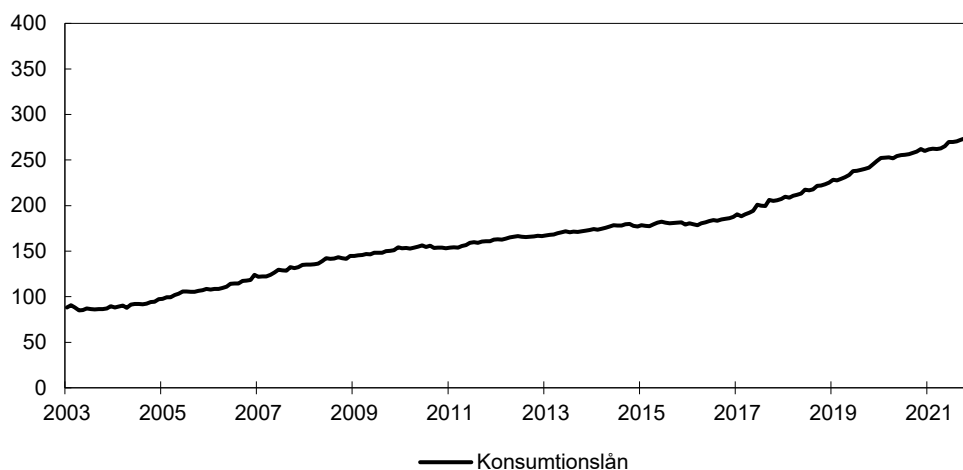
Konsumtionslånen har ökat med i genomsnitt 8 procent per år under de senaste åren, se diagram 3.7. De utgör en begränsad del av hushållens totala lån men står för ungefär hälften av hushållens lånebetalningar, eftersom räntor och amorteringar på

dessa lån är betydligt högre än för bolån. Enligt Finansinspektionens kartläggning från 2021 (baserad på data för 2020) fanns det fortfarande brister i företagens kreditprövningar för konsumtionslån. Många låntagare fick inkassokrav och unga låntagare var fortsatt överrepresenterade bland dem som fick tidiga betalningsproblem. Marknadsföringen av krediter är omfattande och det har på senare tid tillkommit fler möjligheter för konsumenter att ta lån eller skjuta upp betalningar, vilket har ökat tillgången till krediter. Det medför en ökad risk för att konsumenter lånar mer än de klarar av att betala tillbaka. Riskerna är särskilt stora för konsumenter med små ekonomiska marginaler.

Samtidigt visar Finansinspektionens kartläggning att det har skett vissa förbättringar på konsumtionslånemarknaden. Personer som tog konsumtionslån under 2020 hade högre inkomster och betalade mindre för sina lån i förhållande till sin inkomst jämfört med tidigare år. Det var även färre låntagare med låga inkomster som tog stora lån, vilket är positivt ur ett konsumentskyddsperspektiv. Finansinspektionen har också utvärderat de skärpta reglerna för högkostnads krediter bl.a. räntetak och kostnadstak för krediterna. Utvärderingen visar att regleringen har haft effekt. Sedan reglerna trädde i kraft 2018 har antalet högkostnads krediter minskat, främst när det gäller små lån och lån till låginkomsttagare och unga. Vidare har lånekostnaderna sjunkit med 8 procent för de låntagare som påverkades av reformen.

Diagram 3.7 Hushållens konsumtionslån

Miljarder kronor

Anm.: Statistiken avser monetära finansinstituts utlåning utan säkerhet till hushåll, exempelvis konto- och kortkrediter, privatlån och handpenninglån, men inte s.k. snabb lån eller sms-lån. Anges i löpande priser. Under 2021 ökade konsumtionslånen med knappt 7 procent.

Källa: Statistiska centralbyrån.

3.3.4 Hållbarhet

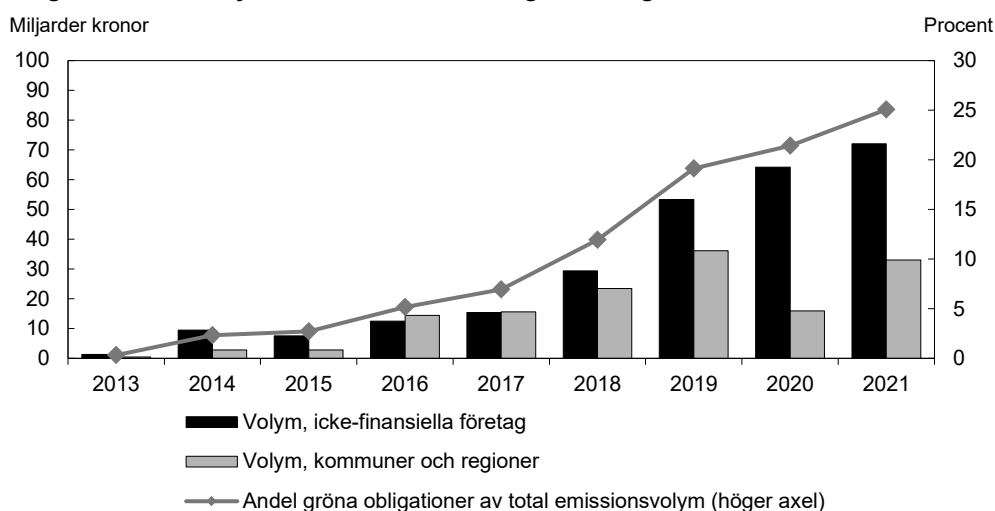
Det finansiella systemet kan bidra till omställningen till en hållbar ekonomi genom att identifiera, mäta och prissätta risker och effektivt styra investeringar till hållbara verksamheter och projekt. År 2020 fick Finansinspektionen i uppdrag att följa upp finansmarknadsaktörernas klimatrapportering, och hur lån och investeringar förhåller sig till klimatmålen i Parisavtalet. Uppdraget redovisades i rapporten Hållbarhetsrapport – klimatet i fokus (Finansinspektionen, 2021). I rapporten anges att det pågår många initiativ i branschen när det gäller mätning och rapportering av klimatrisker och klimateffekter, men att arbetet med att integrera klimatfaktorer i företagets verksamheter och informationsgivning befinner sig i en uppstartsfas. I rapporten redovisas även resultatet av en pilotstudie som syftar till att mäta hur tillgångar i svenska försäkringsföretag förhåller sig till klimatmålen i Parisavtalet. I regleringsbrevet för 2021 fick Finansinspektionen i uppdrag att ta fram en strategi för hur myndigheten

ska arbeta för att motverka grönmalning av finansiella produkter. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2022. I juni 2021 fick Riksgäldskontoret i uppdrag att ställa ut kreditgarantier för stora gröna industriinvesteringar (Fi2021/02260). Under våren 2022 beviljades den första kreditgarantin, för mer information se utg.omr. 24 avsnitt 3.3.1. Den 15 augusti 2022 redovisade en utredare som bistått Regeringskansliet sitt arbete om näringslivets gröna omställning (N2022/01677). Uppdraget var att, utifrån befintliga analyser, kartlägga behov för att underlätta näringslivets gröna omställning, samt presentera förslag på fokusområden. Fokus i arbetet skulle ligga på hinder inom finansmarknadsområdet, men även hinder inom andra områden.

Den svenska marknaden för gröna obligationer fortsätter att växa

Den svenska marknaden för gröna obligationer är relativt stor och svenska kronor är den fjärde mest använda valutan när det gäller emittering av gröna obligationer. Under 2021 ökade både den totala volymen respektive andelen gröna obligationer av den totala emissionsvolymen i Sverige. År 2021 emitterade icke-finansiella företag gröna obligationer för ca 72 miljarder kronor, vilket kan jämföras med totalt ca 280 miljarder kronor mellan 2013–2021. Kommuner och regioner emitterade gröna obligationer för 33 miljarder kronor 2021, vilket kan jämföras med totalt ca 150 miljarder kronor mellan 2013–2021. Som visas i diagram 3.8 utgjorde gröna obligationer år 2021 cirka en fjärdedel av den totala emissionsvolymen i Sverige.

Diagram 3.8 Volym och andel emitterade gröna obligationer

Anm.: Volym av emitterade gröna obligationer som klassats som CBI-aligned, omräknat till SEK. Ca 92 procent av alla gröna obligationer som har emitterats i Sverige sedan 2013 är klassade som CBI-aligned. Observera att siffrorna inte är direkt jämförbara med motsvarande diagram i prop. 2021/22:1, på grund av skillnader i klassificeringen av gröna obligationer hos leverantören av underliggande data.

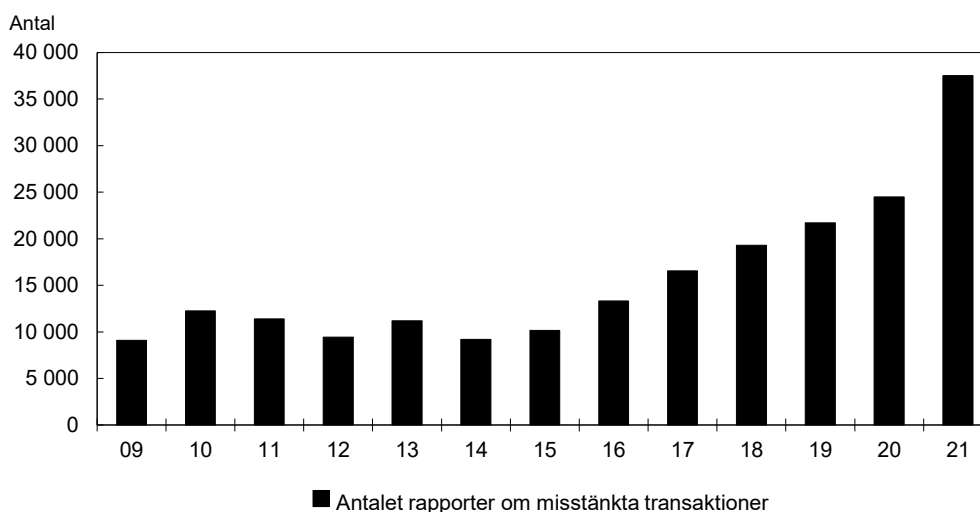
Källa: Finansinspektionen.

Antalet rapporter om misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism fortsätter att öka

En annan viktig fråga är arbetet med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Både privat och offentlig sektor har ett stort ansvar och under flera år har åtgärder vidtagits respektive föreslagits för att stärka systemet, senast propositionen Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism (prop. 2021/22:251). Finansdepartementet remitterade den 28 juni 2022 promemorian Förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut (Fi2022/02140). År 2021 var antalet lagföringsbeslut för penningtvätt mer än tio gånger högre än 2015, se diagram 3.9. Även antalet rapporter till finanspolissectionen vid Polismyndigheten (finanspolisen)

om misstänkta transaktioner har fortsatt att öka, totalt med 50 procent mellan 2020 och 2021. Detta tyder på att företagens engagemang för frågorna har stärkts de senaste åren, i takt med att lagkraven på området har skärpts. Banker och andra kreditinstitut står för tre fjärdedelar av rapporterade transaktioner. För att ytterligare stärka Finansinspektionens arbete med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism ökades myndighetens anslag med 2 miljoner kronor 2022 och beräknas ökas med motsvarande belopp fr.o.m. 2023 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 2 avsnitt 3, bet. 2021/22:FiU2, rskr. 2021/22:119).

Diagram 3.9 Rapporterna om misstänkta transaktioner mottagna av finanspolisen

Källa: Polismyndigheten.

Mer forskning om de nya utmaningar som väntar inom ekonomin

Spridningen av covid-19 har lett till omfattande ekonomiska konsekvenser världen över. Vinnova fick ett nytt uppdrag i mars 2021 att genomföra insatser i syfte att förbättra förståelsen för de nya utmaningar som väntar i ekonomin framöver och bidra till att utveckla mer effektiva och träffsäkra verktyg för att hantera dessa nya utmaningar (N2021/00919). Av uppdraget framgår att insatserna ska bygga vidare på det tidigare uppdraget om finansmarknadsforskning (Fi2019/04161) vilket innebär att forskningen ska följas upp årligen.

3.3.5 Statlig finansförvaltning

Effektiviteten i den statliga finansförvaltningen är hög

För att statens finansförvaltning ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt krävs att de regelverk, avtal och kontostrukturer som utgör statens betalningsmodell och modellen för statens garanti- och utlåningsverksamhet är ändamålsenliga. Riksgäldskontoret ansvarar, i sin roll som statens internbank, för att förvalta och utveckla den statliga betalningsmodellen samt för att tillhandahålla den infrastruktur som de statliga myndigheterna behöver för att genomföra sina betalningar och för att de ska få tillgång till anslagsmedel och lån.

Kostnadseffektiviteten i den statliga betalningsmodellen, mätt som styckkostnad per betalning, var marginellt högre 2021 än 2020 men under den genomsnittliga kostnaden för de senaste fem åren, se tabell 3.1. Under 2021 har fem ytterligare myndigheter anslutit sig till Statens Valutakoncernkonto hos Riksgäldskontoret, vilket inneburit en besparing jämfört med om dessa valutaväxlingar genomförs inom de vanliga ramavtalen med bankerna.

Tabell 3.1 Styckkostnad per betalning

Kronor

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Styckkostnad	0,55	0,51	0,59	0,62	0,59	0,56	0,57

Källa: Riksgäldskontoret.

Minskade utestående garantier men ökad utlåning till låntagare utanför staten

De totala utestående garantierna minskade under 2021 med ca 4,2 miljarder kronor jämfört med 2020, se tabell 3.2. Minskningen berodde till största del på att Riksgäldskontorets garantiåtagande i Öresundsbro Konsortiet minskade på grund av låneförfall. Vid utgången av 2021 uppgick Riksgäldskontorets utestående garantier till 20,0 miljarder kronor. Garantiverksamheten visade 2021 ett högre överskott än föregående år på grund av att tillgångarna ökade och den förväntade förlusten minskade. Minskningen i de totala förväntade förlusterna förklaras främst av skillnader i diskonteringsräntan, vilket framför allt fått stor påverkan på den förväntade förlusten i garantiåtagandet för Öresundsbro Konsortiet. Nominellt minskade även de totala förväntade förlusterna till följd av minskad exponering och kortare återstående löptid.

Tabell 3.2 Utestående garantier, reservtillgångar och förväntade förluster

Miljoner kronor

	2017	2018	2019	2020	2021
Utestående garantier	29 655	30 050	26 713	24 218	20 043
Reservtillgångar	1 395	1 165	1 157	1 180	1 403
Reservkonto	443	532	472	470	706
Värdering fordringar	914	597	608	620	658
Förväntade framtida avgifter	38	69	77	90	39
Justering, kreditreserv	0	-33	0	0	0
Förväntade förluster	867	1 096	1 058	1 174	1 123
Skillnad mellan tillgångar och förväntade förluster	528	70	99	5	280

Källa: Riksgäldskontoret.

Riksgäldskontorets utlåning till låntagare utanför staten (exklusive lån med villkorad återbetalning) ökade med ca 310 miljoner kronor 2021 jämfört med 2020, se tabell 3.2 och tabell 3.3. Ökningen berodde främst på att Öresundsbrobolaget Svedab utökade sina lån hos Riksgäldskontoret. Under 2020 sjönk de förväntade framtida förlusterna från 1 miljon kronor till 115 000 kronor till följd av kortare löptid för lånen och uppdaterat fallissemangsdata för AB Svensk Exportkredit. Överskott i utlåningsverksamheten (skillnaden mellan reservtillgångar och förväntade förluster) minskade under 2021. Förändringen beror på en minskning i reservtillgångarna, vilket var ett resultat av en korrigerings av ett tidigare fel. Om korrigeringen exkluderas har reservtillgångarna tvärtom ökat eftersom intäkter inkommit under 2021 men inga utbetalningar har skett.

Tabell 3.3 Utestående lån till låntagare utanför staten, reservtillgångar och förväntade förluster

Miljoner kronor

	2017	2018	2019	2020	2021
Utestående lån	5 643	5 118	5 207	15 414	15 724
Reservtillgångar	606	604	604	617	579
Reservkonto	606	570	604	614	579
Förväntade framtida avgifter för förväntad förlust	0	0	0	3	0,6
Justering, garantireserv	0	33	0	0	0
Förväntade förluster	0	0	0	1	0,1
Skillnad mellan tillgångar och förväntade förluster	606	604	604	616	578,9

Anm.: Exklusive lån med villkorad återbetalning.

Källa: Riksgäldskontoret.

3.3.6 Resultat för internationella finansiella institutioner

Regeringen redogör för verksamheten i Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar (AIIB), Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD), Europeiska investeringsbanken (EIB), Nordiska investeringsbanken (NIB) och Världsbanksgruppen i återkommande skrivelser till riksdagen (se t.ex. skr. 2020/21:76). Verksamheten för Europarådets utvecklingsbank (CEB) redovisas i den återkommande skrivelsen om verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. (se t.ex. skr. 2020/21:106).

Tankesmedjan Bruegel

Bruegel är en oberoende europeisk tankesmedja med fokus på internationell ekonomiskpolitisk forskning. Under 2021 producerade Bruegel bl.a. 45 publikationer och arrangerade 93 event. Genom det svenska medlemskapet finns en möjlighet att påverka tankesmedjans forskningsinriktning. Viktiga frågor för Sverige har bl.a. varit grön beskattning, inkluderande tillväxt och jämställdhet. Sedan 2008 ingår en svensk representant i Bruegels styrelse, som består av elva ledamöter.

Garantier till vissa internationella finansiella institutioner

Sverige är medlem i elva internationella finansiella institutioner. Medlemskapen kan likställas med deläggande, eftersom varje medlemsland bidrar med en andel av institutionernas egna kapital. Det egna kapitalet består av inbetalt kapital och garantikapital. Garantikapitalet innebär att medlemsländerna, utöver det inbetalda kapitalet, förbinder sig att under vissa omständigheter tillskjuta ytterligare ett bestämt kapitalbelopp till institutionerna.

Riksdagen har godkänt att garantikapital till internationella finansiella institutioner inte ska hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, där riskavspeglande avgifter sätts in på ett konto i Riksgäldskontoret (prop. 2001/02:1 Förslag till statsbudget, reviderad finansplan m.m. avsnitt 7.2.3, bet. 2001/02:FiU2, rskr. 2001/02:129). Eventuella infrianden ska i stället belasta anslag. Infrianden av garantikapital till AIIB, CEB, EBRD, EIB, NIB och Världsbanken ska belasta anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter*. De utestående garantiåtagandena gentemot dessa institutioner, vilka har redovisats i skrivelsen Årsredovisning för staten 2021 (skr. 2021/22:101), uppgick vid utgången av 2021 till ca 118 miljarder kronor.

Riksdagen har godkänt två garantiprogram som inte hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, och där infrianden i stället belastar anslag (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351). Det är dels fråga om garantier om högst 863 337 362 euro till en garantifond till EIB för stöd till i första

hand företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19, dels garantier om högst 848 537 250 euro till Europeiska unionen för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19 (SURE).

I mars 2022 hade EIB:s garantifond beslutat att ställa ut garantier motsvarande 23,1 miljarder euro. Dessa garantier förväntas möjliggöra 174,5 miljarder euro i investeringar. Den förväntade nettoförlusten är 14,1 procent. Fram t.o.m. den 31 mars 2022 hade garantiinfrianden motsvarande 1 072 000 kronor belastat anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter*.

I maj 2022 hade 19 av EU:s medlemsstater beviljats stöd från det temporära instrumentet SURE till ett belopp om 94,4 miljarder euro. För att finansiera lånen har Europeiska kommissionen emitterat obligationer till ett belopp om 91,8 miljarder euro. Risken för ett garantiinfriande bedöms vara låg, bl.a. eftersom låntagarna är stater och EU-budgeten i första hand ska användas vid en betalningsinställelse.

Under 2022 godkände riksdagen ytterligare en garanti som inte hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen, och där infrianden belastar anslag, en garanti till Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken om 44,7 miljoner euro plus ränta för bankens kompletterande lån till Ukraina (prop. 2021/22:152, bet. 2021/22:FiU45, rskr. 2021/22:190). Eventuella infrianden av garantin kommer att kunna klassificeras som internationellt bistånd enligt den definition som används av OECD:s biståndskommitté DAC.

3.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagens behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenter.

Det svenska finansiella systemet har i huvudsak fungerat väl under året. Spridningen av covid-19 har fortsatt att prägla ekonomin och finansmarknaderna, men med mindre omfattande störningar än 2020. Under 2021 har den ekonomiska återhämtningen tagit fart och den finansiella oron avtagit. De statliga stödåtgärder som vidtogs under 2020 har därför börjat fasas ut. Ansvariga myndigheter har gradvis kunnat återgå till att arbeta för att främja motståndskraften mot framtida kriser, även om viss osäkerhet kvarstår kring de sammanlagda effekterna på ekonomin och därmed också finansmarknaderna.

Efter ett omfattande regleringsarbete efter finanskrisen 2008–2009 har motståndskraften i systemet ökat och krishanteringssystemet stärkts. Skärpta kapitalkrav har lett till att bankernas genomsnittliga kapitaltäckning ökat över tid, vilket har stärkt deras förmåga att hantera förluster och bidragit till uppfyllelsen av målet att det finansiella systemet ska vara stabilt och präglas av högt förtroende. Sedan 2020 håller bankerna också mer kapital för utlåningen till den kommersiella fastighetssektorn, en sektor där risker och sårbarheter ökade under 2021. Detta har bidragit till att stärka bankernas motståndskraft mot störningar i sektorn. Ansvariga myndigheter fortsätter att följa riskutvecklingen i den kommersiella fastighetssektorn.

Höga och stigande privata skulder medför risker både för enskilda och för samhälls-ekonomin i stort, inte minst i ljuset av stigande inflation och räntor. Det är därför positivt att vidtagna makrotillsynsåtgärder, främst bolånetak och amorteringskrav, har bidragit till att stärka hushållens motståndskraft. Trots detta fortsatte hushållens skulder, inklusive konsumtionslånen, att växa under 2021. Stora konsumtionslån innebär i första hand risker för den enskilde, inte minst eftersom räntekostnaderna kan

vara relativt höga. En förbättring jämfört med tidigare år är att personer som tar konsumtionslån har högre inkomster och betalar mindre för sitt lån i förhållande till sin inkomst. Enligt Finansinspektionens senaste utvärdering har också konsumentskyddet på marknaden stärkts, i samband med att reglerna för högkostnadskrediter skärptes. Vidare är kundnöjdheten förhållandevis hög bland konsumenter. De åtgärder som har vidtagits de senaste åren har därmed bidragit till att konsumentskyddet stärkts.

Försäkringssektorns motståndskraft bedöms vara god. Försäkrings- och tjänstepensionsföretagen har trots sina stora tillgångar såsom aktier, fastigheter och olika typer av obligationer visat sig kunna hantera de stora rörelserna på de finansiella marknaderna till följd av pandemin. Företagen bedöms därmed kunna möta sina åtaganden på både kort och lång sikt.

Det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling

Det finns en stor medvetenhet om det finansiella systemets betydelse och roll i omställningen till en hållbar ekonomi, och en ökad insikt bland finansiella företag om de finansiella effekter som följer av klimatförändringarna och omställningen till en hållbar ekonomi. Klimatrelaterade finansiella risker integreras i allt större utsträckning i de finansiella företagens verksamheter. Den svenska marknaden för gröna obligationer fortsätter att växa och är relativt stor i ett internationellt perspektiv. Det pågår ett omfattande regleringsarbete på EU-nivå och flera nationella åtgärder har vidtagits för att det finansiella systemet i ännu större utsträckning ska kunna bidra till en hållbar utveckling. Finansinspektionen har fått flera uppdrag på området. Åtgärderna har sammantaget förbättrat måluppfyllelsen när det gäller det finansiella systemets bidrag till en hållbar utveckling. Även bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism är en viktig hållbarhetsfråga. Ansvariga myndigheters åtgärder, ny lagstiftning och ökade anslag till Finansinspektionen, bedöms ha haft effekt för måluppfyllelsen. Bankernas rapportering av misstänkta transaktioner har ökat och antalet lagföringsbeslut för penningtvätt var mer än tio gånger högre 2021 jämfört med 2015.

Statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt

Styckkostnad per statlig betalning 2021 var under den genomsnittliga nivån för de senaste fem åren. Fler myndigheter har dessutom anslutit sig till Statens Valutakontokonto vilket har medfört en besparing på kostnaden för valutaväxlingar. Måluppfyllelsen om att statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt är därmed fortsatt god och oförändrad jämfört med föregående år.

3.5 Politikens inriktning

Den politiska inriktningen har målen att värna finansiell stabilitet, ett högt förtroende för finansmarknaden, väl fungerande marknader, ett högt konsumentskydd och att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling.

Regeringens arbete inom finansmarknadsområdet fokuserar på att stärka den finansiella sektorns motståndskraft mot cyberangrepp, att bekämpa penningtvätt, att motverka finansiella bedrägerier och att fortsatt verka för en stabil och väl fungerande finansmarknad.

3.5.1 Stärkt motståndskraft i det finansiella systemet

Den finansiella sektorn tillhandahåller grundläggande och kritiska tjänster till samhället. Avbrott eller störningar i dessa tjänster kan få allvarliga konsekvenser för både företag och hushåll, och för den ekonomiska utvecklingen i stort.

Sedan finanskrisen 2008–2009 har det finansiella systemets motståndskraft mot störningar stärkts och krisberedskapen har förbättrats. Detta kunde både ansvariga myndigheter och finansmarknadsaktörer dra nytta av för att begränsa effekterna av pandemin, vilket var gynnsamt för ekonomin i stort.

Under 2022 har osäkerheten i det finansiella systemet ökat. Rysslands invasion av Ukraina påverkar ekonomin negativt och ökar risken för cyberangrepp. Angrepp mot finansiella företag eller infrastruktur kan orsaka störningar i det finansiella systemet. Vidare skapar stigande inflation och räntor nya ekonomiska förutsättningar för finansiella aktörer. Sammantaget har risken för störningar i det finansiella systemet ökat.

Mot denna bakgrund vill regeringen stärka Finansinspektionens tillsyn och bevakning av systemrisk och hot mot den finansiella stabiliteten – både avseende finansiella risker och cyberrisker. Regeringen föreslår därför att Finansinspektionen tillförs 25 miljoner kronor årligen fram t.o.m. 2025. En promemoria med förslag till ny lag om clearing och avveckling av betalningar i syfte att öka motståndskraften i betalningssystemet har remitterats (Fi2022/02529). Avsikten är att regeringen ska besluta lagrådsremiss och proposition under våren 2023. Vidare har Riksgäldskontoret en viktig roll i det civila försvaret som statens centrala finansförvaltning. Att Riksgäldskontoret har ett högt säkerhetsskydd samt en hög beredskap inom totalförsvarsplanering är därför av vikt för att hela det svenska samhället ska fungera. För att stärka Riksgäldskontorets förmåga att motverka cyberhot och verka under höjd beredskap föreslås att myndigheten tillförs 10 miljoner kronor årligen fram t.o.m. 2025.

En ny struktur för statliga myndigheter i syfte att förbättra samhällets förmåga att hantera fredstida kriser och höjd beredskap infördes 1 oktober 2022. Finansinspektionen får nya uppgifter och tillförs 7,5 miljoner kronor fr.o.m. 2023 för sitt arbete med civilt försvar. Det bör även göras en översyn av Krigsförsäkringsnämndens verksamhet. Nämnden handlägger frågor om försäkring mot krigsrisker, främst när det gäller transporter. För att tillse att Krigsförsäkringsnämnden har en lämplig organisation och beredskap som fungerar i händelse av höjd beredskap och krig, bör det göras en översyn av verksamheten. För detta tillförs nämnden 0,6 miljoner kronor årligen fram t.o.m. 2025.

Stigande räntor och inflation skapar också nya ekonomiska förutsättningar för aktörer utanför den finansiella sektorn, inte minst för hushåll och fastighetsföretag med stora skulder och förhållandevis korta räntebindingstider. Det är därför positivt att motståndskraften mot störningar har stärkts på detta område, i form av bolånetak, amorteringskrav och skärpta kapitalkrav på bankernas utlåning till fastighetsföretag. Det finns emellertid anledning att följa vidtagna åtgärder i syfte att öka åtgärdernas effektivitet. Exempel på detta är en kommande uppföljning med berörda myndigheter om amorteringskrav och den pågående utredningen om behovet av åtgärder mot bakgrund av hushållens räntebindingstider, framför allt ränteskillnadsersättningen (Fi2022/02502).

En viktig del i arbetet med att utveckla regelverken är policyarbetet på EU-nivå, där det väntas pågå ett stort antal förhandlingar på finansmarknadsområdet under det kommande året. Som ordförande i Europeiska unionens råd under våren 2023 kommer Sverige att ha en särskilt viktig roll att föra förhandlingarna framåt.

Förhandlingarna om revideringar av det för banker centrala kapitaltäckningsregelverket och en översyn av rörelsereglerna för försäkringsföretag förväntas fortsätta. Förhandlingar pågår också om ett nytt krishanteringsramverk för försäkringsföretag, samtidigt som krishanterings- och statsstödsreglerna för banker ska ses över. Därutöver pågår förhandlingar på EU-nivå för att hantera de likviditetsrisker i fonder som synliggjordes i början av pandemin och för att stärka värdepappersmarknadens funktionssätt. Liknande arbete med likviditetsrisker och transparens på obligationsmarknaden pågår även nationellt i Sverige. På EU-nivå pågår också arbete med flera lagförslag som syftar till att främja innovation och tillgången till data och digitalisering, samt att förbättra finanssektorns motståndskraft mot cyberattacker och andra it-relaterade risker. Under 2022 genomför Europeiska kommissionen en översyn av andra betaltjänstdirektivet med ambitionen att lägga fram eventuella lagförslag under andra kvartalet 2023.

3.5.2 Breda åtgärder för att förbättra förtroendet för finansmarknaden och motverka organiserad brottslighet

Det ska vara svårt för kriminella att utnyttja finanssektorn för brottslighet som penningtvätt och bedrägerier. Detta är också en grundläggande förutsättning för allmänhetens förtroende för finansmarknaden och en viktig konsumentskyddsfråga för den enskilde.

Flera initiativ har tagits för att motverka penningtvätt och fortsätta kampen mot den organiserade brottsligheten. Ett exempel på detta är den pågående utredningen om huruvida bl.a. företag som tillhandahåller e-legitimationstjänster (t ex Bank-id) ska vara skyldiga att lämna de uppgifter till polisen som behövs för en utredning om penningtvätt och finansiering av terrorism (Fi2022/02022).

Regeringen vill också stärka konsumenternas skydd mot bedrägerier som är en viktig inkomstkälla för den organiserade brottsligheten. Ett exempel på detta är den kommande översynen av EU:s betaltjänstdirektiv, som kommer att inledas under 2023.

Det är viktigt att konsumenters ställning på finansmarknaden stärks. Som en anpassning till det högre ränteläget under 2022 har bankerna höjt bolåneräntorna. Bankerna har dock inte höjt inlåningsräntorna i samma takt, vilket bidragit till att öka deras vinster under året. Detta tyder på att konsumenterna fortsatt har en svag ställning gentemot bankerna, trots att åtgärder har vidtagits för att ge konsumenter bättre förutsättningar att förhandla – inklusive information om genomsnittsräntor och bankernas bolånemarginaler. Mot denna bakgrund avser regeringen ge Finansinspektionen i uppdrag att analysera frågan, i syfte att stärka konsumenters ställning på bankmarknaden. För detta arbete föreslås att Finansinspektionen tillförs 2 miljoner kronor 2023.

3.5.3 Finansmarknaden ska bidra till en grön omställning

För att Sverige ska kunna uppnå sina klimat- och miljömål behöver den gröna omställningen fortsätta. Det pågår ett omfattande regleringsarbete inom EU för att inkludera hållbarhetsaspekter inom de finansiella marknaderna, bl.a. för att förbättra transparensen när det gäller hållbarhetsrelaterad information. Arbetet är angeläget för att motverka s.k. grönmalning på finansmarknaden, dvs. när finansiella produkter framställs som mer hållbara än vad de i praktiken är. Att motverka grönmalning är viktigt både ur ett konsumentskyddsperspektiv och för att upprätthålla förtroendet för gröna investeringar.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tabell 3.4 Anslagsutveckling 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

2021	Utfall	18 406	Anslagssparande	1 844
2022	Anslag	25 150 ¹	Utgiftsprognos	20 402
2023	Förslag	23 050		
2024	Beräknat	24 050		
2025	Beräknat	25 050		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.5 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:3 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	25 150	25 150	25 150
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-2 100	-1 100	-100
<i>varav BP23</i>	-2 000	-1 000	
<i>– Lägre prognostiserade kostnader</i>	-2 000	-1 000	
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	23 050	24 050	25 050

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

På grund av lägre prognosticerade kostnader minskas anslaget med 2 000 000 kronor 2023. För 2024 beräknas anslaget minska med 1 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 23 050 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 24 050 000 kronor respektive 25 050 000 kronor.

3.6.2 1:11 Finansinspektionen

Tabell 3.6 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

2021	Utfall	645 066	Anslagssparande	4 255
2022	Anslag	735 787 ¹	Utgiftsprognos	717 536
2023	Förslag	788 347		
2024	Beräknat	804 536 ²		
2025	Beräknat	808 359 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 788 308 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 778 046 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finansinspektionens förvaltningsutgifter och för Krigsförsäkringsnämndens verksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.7 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	733 787	733 787	733 787
Pris- och löneomräkning ²	19 120	34 620	48 453
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	35 440	36 129	26 119
<i>varav BP23³</i>	<i>35 440</i>	<i>33 440</i>	<i>33 440</i>
– Ny struktur civilt försvar sektorsansvariga myndigheter	7 500	7 500	7 500
– Tillsyn över tillståndspliktiga aktörers kreditprövningar	340	340	340
– Tillsyn och bevakning av hot mot den finansiella stabiliteten	25 000	25 000	25 000
– Uppdrag stärka konsumenternas ställning på bankmarknaden	2 000		
– Översyn av Krigsförsäkringsnämndens verksamhet	600	600	600
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	788 347	804 536	808 359

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För flytt av ansvar för tillsyn över tillståndspliktiga aktörers kreditprövningar från Konsumentverket till Finansinspektionen ökas anslaget 1:11 *Finansinspektionen* med 340 000 kronor fr.o.m. 2023. Finansiering sker genom att anslaget 2:1 *Konsumentverket* inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik, minskas med motsvarande belopp fr.o.m. 2023.

Regeringen har beslutat om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Den nya strukturen medför ytterligare uppgifter för bl.a. Finansinspektionen. Anslaget ökas därför med 7 500 000 kronor fr.o.m. 2023. Finansiering sker genom att anslaget 2:4 *Krisberedskap* inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas med 249 000 000 kronor fr.o.m. 2023.

För att stärka Finansinspektionens tillsyns- och analysförmåga i syfte att öka motståndskraften i det finansiella systemet föreslås att anslaget ökas med 25 000 000 kronor per år t.o.m. 2025.

I syfte att stärka konsumenters ställning på bankmarknaden och höja förtroendet för finansmarknaden avser regeringen att ge Finansinspektionen ett uppdrag. Anslaget föreslås därför att ökas med 2 miljoner kronor 2023.

För att tillse att Krigsförsäkringsnämnden har en lämplig organisation och beredskap som fungerar i händelse av höjd beredskap och krig, bör det göras en översyn av verksamheten. För detta föreslås att anslaget ökas med 600 000 kronor per år t.o.m. 2025.

Regeringen föreslår att 788 347 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Finansinspektionen* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 804 536 000 kronor respektive 808 359 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.8 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Finansinspektionen

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. Resultat utgående 2023
Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna inte disponeras av myndigheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
	31 794	0	1 367 757	767 507	600 250	31 794
Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
	0	0	1 000	1 000	0	0
	0	0	1 000	1 000	0	0
Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
	1 066	1 000	137 000	139 000	-2 000	66

Källa: Finansinspektionen.

Finansinspektionen tar i huvudsak ut två slag av avgifter, dels avgifter för tillstånd m.m. som regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen, dels avgifter för Finansinspektionens anslagsfinansierade verksamhet enligt förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Avgifterna fastställs i syfte att uppnå full kostnadstäckning över tid. De årliga avgifterna har en konstruktion som innebär att en höjning av anslaget är saldoneutralt för den avgiftsfinansierade verksamheten, eftersom motsvarande belopp tas upp på inkomstsidan. I beloppen för intäkter till inkomsttitel ingår även sanktionsavgifter som företagen under tillsyn betalar vid överträdelser.

3.6.3 1:12 Riksgäldskontoret

Tabell 3.9 Anslagsutveckling 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

2021	Utfall	332 492	Anslagssparande	7 265
2022	Anslag	344 983 ¹	Utgiftsprognos	341 992
2023	Förslag	364 014		
2024	Beräknat	377 247 ²		
2025	Beräknat	385 713 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 366 933 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 366 932 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksgäldskontorets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.10 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	338 983	338 983	338 983
Pris- och löneomräkning ²	10 031	19 842	27 895
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	15 000	18 422	18 835
<i>varav BP23³</i>	<i>19 000</i>	<i>22 000</i>	<i>22 000</i>
– <i>Utvinningsavfall gruvverksamhet Riksgäldskontoret</i>	<i>3 000</i>	<i>6 000</i>	<i>6 000</i>
– <i>Atomansvarighet Riksgäldskontoret</i>	<i>6 000</i>	<i>6 000</i>	<i>6 000</i>
– <i>Förstärkning av arbetet med civilt försvar</i>	<i>10 000</i>	<i>10 000</i>	<i>10 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	364 014	377 247	385 713

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För myndighetens arbete med tillsyns- och prövningsansvar av anläggningshavares och transportörers ekonomiska säkerhet vid händelse av radiologiska olyckor ökas anslaget med 6 000 000 kronor fr.o.m. 2023. Finansiering sker genom att anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande* inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård minskas med 7 500 000 kronor fr.o.m. 2023. Enligt förordningen (2021:1142) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor får Riksgäldskontoret ta ut avgifter, som dock inte disponeras av myndigheten, för prövning och tillsyn.

För myndighetens nya uppgifter att yttra sig över ekonomiska säkerheter vid gruvverksamhet ökas anslaget med 3 000 000 kronor 2023. Anslaget beräknas ökas med 6 000 000 kronor fr.o.m. 2024. Finansiering sker genom att anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård minskas med 3 750 000 kronor 2023 och med 7 500 000 kronor fr.o.m. 2024.

För att stärka myndighetens arbete med att motverka cyberhot och för att kunna verka under höjd beredskap föreslås att anslaget ökas med 10 000 000 kronor per år t.o.m. 2025.

Regeringen föreslår att 364 014 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Riksgälds-kontoret* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 377 247 000 kronor respektive 385 713 000 kronor.

Ramar till stabilitetsfonden och resolutionsreserven

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2023 för stabilitetsfonden besluta om en kreditram på högst 50 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 750 000 000 000 kronor. Regeringen bemyndigas att för 2023 för resolutionsreserven besluta om en kreditram på högst 100 000 000 000 kronor och en garantiram på högst 200 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I samband med genomförandet i svensk rätt av EU:s krishanteringsdirektiv, som avser kreditinstitut och värdepappersbolag, ändrades reglerna för stabilitetsfonden och en ny fond för finansiering av krishanteringsåtgärder, resolutionsreserven, inrättades. I samband med inrättandet beslutades att riksdagen årligen ska fastställa kredit- och garantiramar för stabilitetsfonden och resolutionsreserven. För ytterligare bakgrundsinformation om stabilitetsfonden och resolutionsreserven, se budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1). Från och med den 12 augusti 2022 kan stabilitetsfonden även användas för finansiering av krishantering av centrala motparter (prop. 2021/22:169 s. 94–97 och s. 100–101).

Stabilitetsfonden kan komma att användas för att finansiera åtgärder enligt lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut och om stabilitetsfonden, EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter. Åtgärderna innefattar kapital- eller likviditetsstöd till livskraftiga banker och centrala motparter. Stabilitetsfondens behållning uppgår i dagsläget till ca 40 miljarder kronor. Regeringen bedömer att medlen utgör en betydande resurs för att vidta eventuella krisinsatser, dvs. förebyggande statligt stöd till kreditinstitut och centrala motparter, statligt stöd under resolution till centrala motparter eller användning av statliga stabiliseringsverktyg i fråga om kreditinstitut, värdepappersbolag och centrala motparter. Stabilitetsfonden kan också komma att användas till att betala ut kompensation till en central motparts aktieägare, clearingmedlemmar och andra borgenärer i de fall dessa fått ett sämre ekonomiskt utfall vid resolution än vid konkurs eller likvidation. Fonden kan med regeringens godkännande även komma att användas till finansiering av resolutionsåtgärder eller likvärdiga åtgärder som gäller en central motpart i utlandet. Det program som inrättades vid finanskrisen 2008 hade ett fastställt belopp om högst 50 miljarder kronor, vilket var det sammanlagda kapitaltillskott som staten kunde medge. Samma belopp utgör för närvarande utgångspunkt för stabilitetsfondens lånemöjligheter och föreslås gälla även för 2023. Beloppet bedöms även kunna täcka eventuella lånebehov i fråga om centrala motparter. I dag finns det endast en central motpart i Sverige – Nasdaq Clearing Aktiebolag.

Garantiramen för stabilitetsfonden bör bestämmas utifrån det faktum att i första hand generella stödåtgärder i form av garantiprogram till samtliga banker kan komma att bli aktuella vid en allvarlig störning i det finansiella systemet. Garantiramen för stabilitetsfonden bör vara på ett högre belopp än den ram som gäller för resolutionsreserven, eftersom det här blir fråga om generella stödåtgärder till samtliga banker. Den ram som fanns i garantiförordningen från 2008 uppgick inledningsvis till 1 500 miljarder kronor och var baserad på de svenska bankernas upplåning under en viss period.

Ramen sänktes senare till 750 miljarder kronor även om utnyttjandet aldrig var över 400 miljarder kronor. Samma belopp utgör för närvarande ramen för stabilitetsfondens möjlighet att medge garantier och föreslås även gälla för 2023. Beloppet bedöms även kunna täcka eventuella behov av att ställa ut garantier i fråga om centrala motparter.

Resolutionsreserven kan komma att användas för att finansiera åtgärder inom ramen för ett resolutionsförfarande i fråga om kreditinstitut och värdepappersbolag, vilket innefattar åtgärder för att stötta rekonstruktion av systemviktiga banker som i utgångsläget inte bedöms som livskraftiga. Resolutionsreserven uppgår i dagsläget till ca 47 miljarder kronor. När det gäller resolutionsreservens kreditram bör den främst bli aktuell i fråga om olika återkapitaliseringsåtgärder efter det att nedskrivning av vissa av företagets skulder skett. Därutöver kan resolutionsreservens kreditram komma att användas till att betala ut kompensation till företagets ägare och borgenärer i de fall dessa fått ett sämre ekonomiskt utfall vid resolution än vid konkurs eller likvidation. Kreditramen, som för närvarande uppgår till 100 miljarder kronor, motiveras därför av att den bör ha åtminstone samma förmåga till återkapitaliseringsåtgärder som kreditramen till stabilitetsfonden, dvs. 50 miljarder kronor, samt dessutom innehålla utrymme för att hantera eventuella kompensationsfall. Kreditramen på 100 miljarder kronor föreslås därför även gälla under 2023.

Garantiramen för resolutionsreserven kan användas om banker i resolution initialt behöver stöd för sin finansiering (likviditet). Garantier kan ges till banken själv eller till Riksbanken. Att uppskatta likviditetsbehov i en krissituation är svårt, men bedömningen är att likviditetsstöd till flera av Sveriges storbanker skulle behöva uppgå till minst 100 miljarder kronor. Det kan finnas en negativ signaleffekt i att under ett krisförlopp behöva justera garantiramen. Därför föreslår regeringen att garantiramen för resolutionsreserven även under 2023 sätts till 200 miljarder kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.11 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Riksgäldskontoret

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. Resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna inte disponeras av myndigheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Garanti- och utlåningsverksamhet (del av)	113 198	62 600	57 600	0	57 600	57 600
Insättningsgaranti och investerskydd	-23 584	1 471	22 200	-21 800	400	-21 800
Prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor	0	0	6 500	-6 500	0	0
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Prövning av ansökningar om tillstånd att reducera kvalificerade skuldinstrument	0	0	250	-250	0	0
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Garanti- och utlånings- verksamhet, portfölj	868 105	50 000	9 400	0	9 400	927 505

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. Resultat utgående 2023
Garanti- och utlånings- verksamhet, administration	11 060	-2 600	9 500	-18 500	-9 000	-540

Anm.: Prognostiserade värden för intäkter består av löpande avgiftsintäkter. Tabellen redovisar värden utifrån de objekt som i nuläget finns i garantiportföljen – vilka kan variera stort mellan åren p.g.a. oförutsägbara ändringar i omvärlden.

Källa: Riksgäldskontoret.

Garanti- och utlåningsverksamhet

Avgifter tas ut för verksamheterna inom områdena garantier och utlåning, bankstöd, för prövning av ansökningar om tillstånd att reducera kvalificerade skuldinstrument, insättningsgaranti och investerarskydd samt för prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. De riskavsporgande garanti- och kreditavgifterna finansieras av garanti- respektive låntagarna eller genom anslag via statsbudgeten. I enlighet med budgetlagen (2011:203) ska ränta eller avgift tas ut motsvarande statens förväntade kostnad för lånet eller åtagandet, om inte riksdagen för ett visst lån eller åtagande beslutat annat. Vidare föreskrivs att om lån- eller garantitagaren ska betala en ränta eller avgift som inte täcker kostnaderna ska regeringen föreslå riksdagen hur mellanskillnaden ska finansieras. Dessa avgifter, samt återvinningar från tidigare infrianden, placeras på räntebärande konton hos Riksgäldskontoret och ska finansiera eventuella infrianden i myndighetens garanti- och kreditverksamhet. De administrativa avgifter som tas ut disponeras av Riksgäldskontoret för att täcka de administrativa kostnaderna i verksamheten. Målet är att avgifterna ska täcka infrianden och administrationskostnaderna sett över en längre tid. Modellen ska vara finansiellt självbärande och tydligt visa vad kostnaderna för statens garanti- och kreditgivning uppgår till.

Prövning av ansökningar om tillstånd att reducera kvalificerade skuldinstrument

Vid en kris kan ett finansiellt företag försättas i resolution i stället för i likvidation eller konkurs och det är ägarna och borgenärerna, inte skattebetalarna, som ska bära förlusterna i ett sådant företag. Det sker i huvudsak genom att kapital och skulder får skrivas ned eller konverteras i resolution. Nedskrivning eller konvertering av skulder får också ske utanför resolution. För att det ska finnas kapital och skulder att skriva ned eller konvertera ska företagen uppfylla ett krav på kapitalbas och kvalificerade skulder. Av EU:s tillsynsförordning följer att Riksgäldskontoret, i egenskap av resolutionsmyndighet, ska hantera ansökningar om tillstånd för återköp m.m. av kvalificerade skuldinstrument. Riksgäldskontoret får ta ut avgifter för prövningen av sådana ansökningar (se lagen [2015:1016] om resolution). Avgifterna disponeras av myndigheten.

Insättningsgaranti och investerarskydd

Verksamheten insättningsgaranti och investerarskydd finansieras genom Riksgäldskontorets förvaltningsanslag. Administrationskostnaden för denna verksamhet avräknas från efterföljande årsavgifter och redovisas mot inkomsttitel 2552 *Övriga offentligrättsliga avgifter*. Resterande avgifter placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten. Avgifter för insättningsgaranti och investerarskydd betalas av de institut som är anslutna till garantin respektive skyddet.

Prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor

Riksgäldskontoret har uppgifter inom tillsyn och prövning av ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor. Riksgäldskontoret får ta ut avgifter när det gäller prövning och tillsyn över ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor.

3.6.4 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

2021	Utfall	2 609	Anslagssparande	130 507
2022	Anslag	290 116 ¹	Utgiftsprognos	12 159
2023	Förslag	110 116		
2024	Beräknat	110 116		
2025	Beräknat	110 116		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges årliga medlemsavgifter, avgifter eller statsbidrag till Bruegel, European Institute of Public Administration (EIPA) samt Europarådets utvecklingsbank (CEB). Anslaget får även användas för utgifter för infrianden av garantier till vissa internationella finansieringsinstitut. Anslaget får även användas för utgifter för eventuella böter till följd av försenat genomförande av EU-direktiv.

Anslaget får även användas för infrianden av statens åtaganden i enlighet med avtalen om Europeiska investeringsbankens garantifond för stöd till i första hand företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19 och avtalet med Europeiska kommissionen om en garanti för ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation till följd av utbrottet av covid-19 (SURE).

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.13 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	290 116	290 116	290 116
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-180 000	-180 000	-180 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	110 116	110 116	110 116

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Budgetförslaget baseras på antagandet om oförändrade eller svagt nominellt ökande utgifter för Bruegel, EIPA och CEB, motsvarande 146 426 euro, 55 000 euro respektive 28 421 euro 2023–2025. Inga medel beräknas behövas för infrianden av garantier som är del av ägarkapitalet i de internationella finansiella institutioner som behandlas i detta avsnitt.

Vad gäller de garantiprogram som inte hanteras inom ramen för den statliga garantimodellen beräknas inga utgifter för 2023–2025 för infrianden av statens åtaganden i enlighet med avtalen för SURE.

Regeringen föreslår att 110 116 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 110 116 000 kronor per år.

3.6.5 1:16 Finansmarknadsforskning

Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

2021	Utfall	39 882	Anslagssparande	47
2022	Anslag	49 933 ¹	Utgiftsprognos	49 933
2023	Förslag	59 953		
2024	Beräknat	62 834 ²		
2025	Beräknat	32 472 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 59 953 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 29 943 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för finansmarknadsforskning och högst 2 procent av anslaget får användas för programanknutna förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.15 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	49 933	49 933	49 933
Pris- och löneomräkning ²	20	2 420	4 238
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	10 000	10 481	-21 699
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	59 953	62 834	32 472

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 59 953 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 62 834 000 kronor respektive 32 472 000 kronor.

4 Statlig förvaltningspolitik, statliga arbetsgivarfrågor och Agenda 2030

4.1 Mål för området

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet, och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

Arbetsgivarpolitiken är en del av förvaltningspolitiken. Regeringens mål för arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att myndigheterna har kompetens för att fullgöra sina uppgifter. Detta mål utgår från den långtgående delegeringen av arbetsgivarpolitiken i staten som utgör en viktig komponent i regeringens styrning av statsförvaltningen och beslutades av riksdagen 1994 (prop. 1993/94:77, bet. 1993/94:KU19, rskr. 1993/94:264, bet. 1994/95:KU3, rskr. 1994/95:7 och 8). Regeringen har satt upp följande delmål för de statliga arbetsgivarna:

- Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande.
- En jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska.
- Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer.
- Arbetsmiljön i staten ska vara god.
- De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd.

Målet för genomförandet av Agenda 2030 är att Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför (prop. 2019/20:188, bet. 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154).

4.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att redovisa resultaten inom området statlig förvaltningspolitik:

- allmänhetens förtroende för bl.a. regeringen, enligt redovisning i OECD:s rapport Government at a Glance 2021
- organisationen Transparency Internationals jämförelse av världens länder avseende korruption i den offentliga sektorn.

Indikatorn Civil Service Effectiveness Index (InCise), som bl.a. användes i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 2 avsnitt 4.2), ingår inte i redovisningen eftersom den inte har uppdaterats sedan 2019. De ovan angivna indikatorerna förklaras närmare i avsnitt 4.3.1.

I resultatredovisningen beaktas också särskilda åtgärder som vidtagits på området och den generella utvecklingen i statsförvaltningen. Statsförvaltningens resultat inom enskilda områden redovisas under respektive utgiftsområde. Vissa övergripande frågor om relationen mellan stat och kommun redovisas inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

För att följa upp utvecklingen inom delområdet arbetsgivarfrågor i förhållande till regeringens mål och delmål används i huvudsak följande indikatorer:

- kompetensförsörjningsläget i staten
- utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden
- andelen kvinnor och män på ledande befattningar i staten
- löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten
- andelen anställda med utländsk bakgrund på olika nivåer i staten
- den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten
- utvecklingen av nybeviljad sjukersättning och aktivitetsersättning för anställda i staten
- utvecklingen av antalet anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet (PSA)
- arbetsmiljöundersökningar (genomförs vartannat år).

I *bilagan* till utgiftsområdet ges en mer detaljerad redovisning av den statliga förvaltningens organisation och utveckling samt en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten och kompletterande information om uppföljningen av regeringens delmål för de statliga arbetsgivarna.

Statistiska centralbyrån (SCB) har samordnat utveckling, produktion och tillgängliggörande av statistik för att följa upp Sveriges genomförande av Agenda 2030. På global nivå har målen följts upp med hjälp av drygt 230 unika indikatorer. För den nationella uppföljningen användes ytterligare ett 60-tal nationellt anpassade indikatorer.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Statlig förvaltningspolitik

Uppföljning av det förvaltningspolitiska målet

Redovisningen av den statliga förvaltningspolitiken omfattar dels mått för statsförvaltningens utveckling och resultat som helhet, dels mått som beskriver hur regeringens insatser inom utgiftsområdet har bidragit till att det förvaltningspolitiska målet har uppnåtts.

I november 2021 fick Statskontoret i uppdrag att föreslå indikatorer för att följa upp det förvaltningspolitiska målet (Fi2021/03576). Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2023.

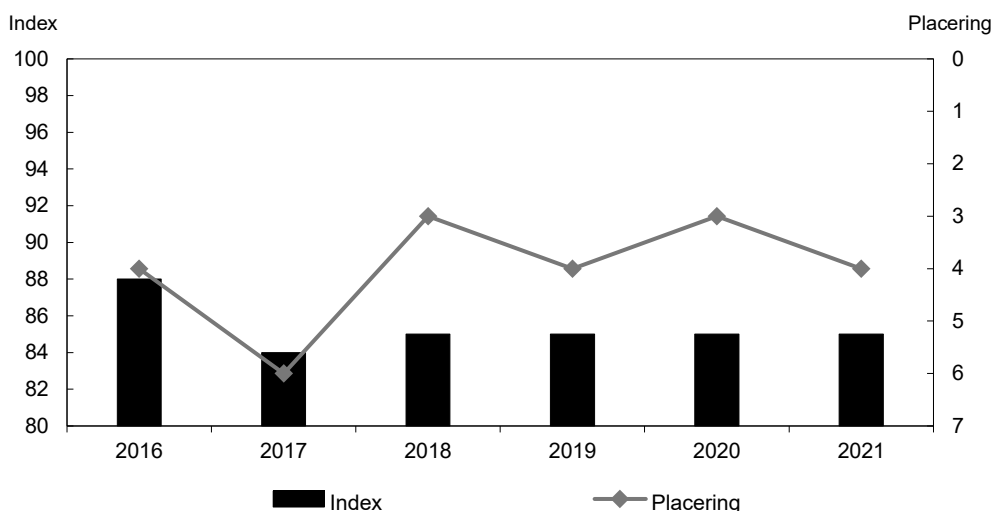
Allmänhetens förtroende för förvaltningen

OECD ger vartannat år ut rapporten *Government at a Glance*, i vilken den offentliga sektorn följs upp inom en rad områden, bl.a. allmänhetens förtroende för den nationella regeringen. I den senaste rapporten, som innehåller data från 2020 uppgick allmänhetens upplevda förtroende för regeringen i Sverige till 67 procent. Det är i likhet med tidigare år över genomsnittet för OECD:s medlemsländer, som för 2020 uppgick till 51 procent.

Organisationen Transparency International tar fram Corruption Perception Index, som är ett sammansatt index som mäter uppfattningar om korrupcion i den offentliga

sektorn. Sveriges index har sedan 2016 sjunkit något, men har de senaste fyra åren legat stabilt (se diagram 4.1). År 2021 var Sveriges index oförändrat jämfört med 2020, och Sverige delade fjärdeplatsen med Norge och Singapore.

Diagram 4.1 Index och Sveriges placering enligt Corruption Perception Index 2016–2021

Källa: Transparency International's Corruption Perceptions Index 2021 för Sverige.

Rapporten OECD Trust Survey publicerades den 13 juli 2022. Rapporten bygger på en undersökning av allmänhetens förtroende för offentliga institutioner i 22 av OECD:s medlemsländer. Undersökningen, som är den första i sitt slag, genomfördes under slutet av 2021. Resultaten för medlemsländerna är relativt goda avseende uppfattningar om t.ex. tillgång till information om administrativa tjänster. Men när det gäller uppfattningar om möjligheter att påverka regeringens och kommuners beslutsfattande, och förekomsten av korruption i förvaltningen, är resultaten relativt svaga. Det gäller i vissa delar även Sverige.

Under 2021 har arbetet fortsatt med att främja en god förvaltningskultur och motverka korruption, bl.a. inom ramen för handlingsplanen mot korruption. Handlingsplanen utgjorde en del av ett uppdrag till Statskontoret som beslutades 2020, om att främja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen (Fi2020/04691).

I enlighet med uppdraget att främja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen (Fi2020/04961) redovisade Statskontoret en rapport i juni 2021 med en lägesbild av de statliga myndigheternas arbete mot korruption (Statskontoret 2021). I rapporten, som baseras på en enkät till 209 statliga myndigheter, konstaterar Statskontoret att de flesta myndigheterna använder flera olika åtgärder för att upptäcka och förebygga korruption och oegentligheter. Samtidigt gör Statskontoret bedömningen att flera myndigheter fortfarande behöver förbättra sitt arbete för att uppnå en ändamålsenlig kombination av åtgärder som är anpassade till myndighetens verksamhet och risker. Inom ramen för uppdraget har Statskontoret tagit fram stöd till myndigheters analyser av korruptionsrisker och inrättandet av visselblåsarfunktioner (Statskontoret 2022). Statskontoret har även etablerat ett forum för samverkan mellan statliga myndigheter med särskilda kunskaper inom antikorrupsionsarbete för att utveckla nya arbetssätt mot korruption.

I syfte att stärka förtroendet för det allmänna genom att förebygga att intressekonflikter uppstår har en särskild utredare fått i uppdrag att lämna förslag om restriktioner vid övergång från offentlig till annan verksamhet (dir. 2022:71). I

uppdraget ingår bl.a. att ta ställning till vilka som bör omfattas av en reglering om övergångsrestriktioner, och föreslå hur en sådan reglering bör utformas. Utredaren ska även utvärdera om syftena med lagen (2018:676) om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergång till annan än statlig verksamhet har uppnåtts. Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2023.

För att stärka de statsanställdas förmåga att hantera sin särskilda roll fick Statskontoret den 18 februari 2022 i uppdrag att ta fram och erbjuda en webbaserad introduktionsutbildning för statligt anställda (Fi2022/00504). Utbildningen ska omfatta frågor som är centrala för statsanställda, t.ex. den statliga värdegrunden, en god förvaltningskultur, risker för korruption och de grundläggande rättsprinciper och regelverk som gäller i statsförvaltningen, och ska kunna tillhandahållas fr.o.m. den 1 juli 2023.

Statskontoret har fått i uppdrag att analysera och förbättra förutsättningarna för att motverka korruption i kommuner och regioner (Fi2022/02296). Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2023.

Behov av samverkan inom statsförvaltningen

I juni 2020 fick en kommission i uppdrag att utvärdera de åtgärder som hade vidtagits för att begränsa spridningen av sjukdomen covid-19 och dess effekter (dir. 2020:74). Inom ramen för detta uppdrag gavs kommissionen bl.a. i uppgift att utvärdera hur berörda myndigheter hade fungerat under pandemin. Kommissionen, som antog namnet Coronakommissionen (S 2020:09), slutredovisade sitt uppdrag i februari 2022. I slutbetänkandet Sverige under Pandemin (SOU 2022:10) konstaterar kommissionen att den svenska förvaltningsmodellen ger regeringen de möjligheter att styra statsförvaltningen som behövs under en kris, men att modellen ställer vissa krav på regeringens styrning och på relationen mellan regeringen och myndigheterna. Kommissionen bedömer att samverkan mellan olika statliga aktörer har brutit under pandemin, att roll- och ansvarsfördelningen mellan myndigheter varit otydlig, samt att avståndet mellan staten och de operativt ansvariga på lokal eller regional nivå ibland har varit för stort. Kommissionen bedömer också att en s.k. enrådighetsmyndighet, vilket innebär att en myndighetschef ensam leder en myndighet, är en olämplig ledningsform för myndigheter som har i uppgift att göra svåra och samhällsomspännande avvägningar vid allvarliga samhällskriser.

Under pandemin har flera statliga myndigheter, när behov uppstått, hjälpt varandra med personal. Några av de myndigheter som snabbt sett ett växande personalbehov är Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och Tillväxtverket. Exempel på myndigheter som har lånat ut personal till andra myndigheter är Bolagsverket, Energimyndigheten, Migrationsverket, Naturvårdsverket, Skatteverket och Statens servicecenter. För flera myndigheter har möjligheten att låna in personal varit en viktig förutsättning för att kunna hantera plötsligt ökad arbetsbelastning. Samtidigt har det framkommit att det finns oklarheter gällande regelverket för och det praktiska genomförandet av in- och utlån av personal mellan myndigheter. Detta har resulterat i att in- och utlån av personal både har försenats och avbrutits.

Mot denna bakgrund har en utredare bistått Regeringskansliet med att kartlägga de rättsliga och organisatoriska förutsättningarna för in- och utlån av personal mellan myndigheter och föreslå åtgärder som kan leda till fler in- och utlån (Fi2021/03558). Kartläggningen har avsett in- och utlån av personal såväl under normala omständigheter som under fredstida kriser. Uppdraget slutredovisades den 14 oktober 2022. Promemorian En hjälpsam hand – ökade möjligheter till in- och utlån av personal mellan myndigheter (Ds 2022:26) har publicerats. Förslagen och bedömningarna i promemorian bereds i Regeringskansliet.

Arbetet för stärkt effektivitet, innovation och kvalitet har fortsatt

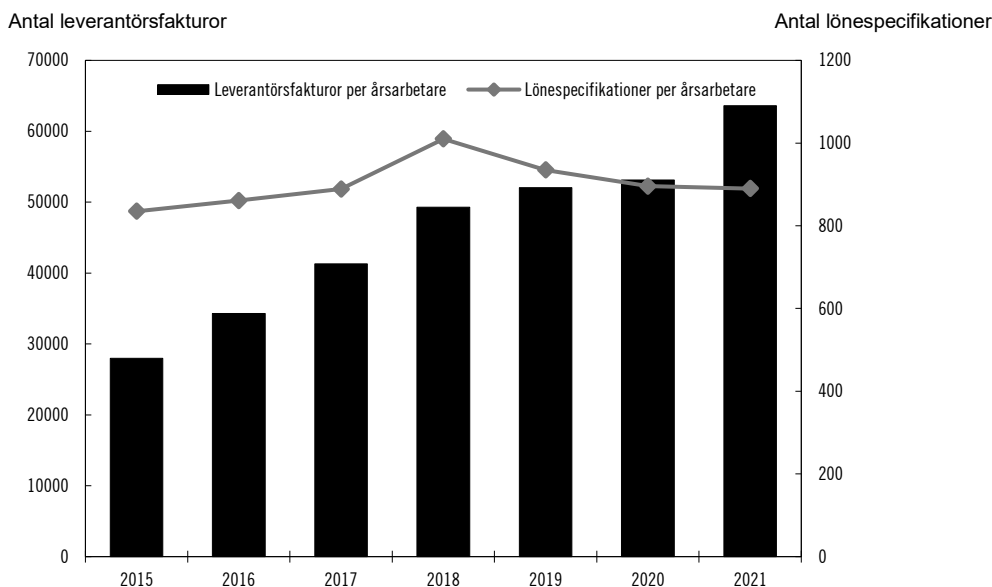
Arbetet för stärkt effektivitet, innovation och kvalitet inom statsförvaltningen bedrivs på många områden, bl.a. genom digitalisering, samordnade tjänster för ekonomi- och löneadministration samt omprövning av befintlig verksamhet inom förvaltningen.

Användningen av de digitala tjänster som tillhandahålls av den offentliga förvaltningen är hög bland både kvinnor och män. I 2021 års mätningar avseende området digitala offentliga tjänster i Digital Economy and Society Index placerade sig Sverige på femte plats i EU, vilket kan jämföras med sjätte plats 2019 och tionde plats 2020. Utvecklingen beror till stor del på en ökad användning av öppna data inom förvaltningen.

En samlad beskrivning av digitaliseringspolitiken ges inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Statens servicecenter tillhandahåller tjänster åt andra statliga myndigheter inom ekonomi- och löneadministration. Vid utgången av 2021 var 161 myndigheter anslutna till någon av de administrativa tjänster som Statens servicecenter tillhandahåller, vilket kan jämföras med 159 myndigheter 2020. Andelen statligt anställda som omfattas av myndighetens lönetjänster uppgick till 44 procent vid utgången av 2021, vilket var en oförändrad andel jämfört med 2020. Genom en ändring i förordningen (2015:665) om statliga myndigheters användning av Statens servicecenters tjänster i mars 2021 beslutades att sammanlagt tio nya myndigheter senast under 2024 ska ha anslutit sig till Statens servicecenters tjänster för elektronisk beställnings- och fakturahantering. Kostnadseffektiviteten, mätt som antal lönespecifikationer och leverantörsfakturer per årsarbetare, ligger på en stabilt hög nivå, med en marginell minskning avseende lönespecifikationer (se diagram 4.2).

Diagram 4.2 Antal lönespecifikationer och leverantörsfakturer per årsarbetare 2015–2021

Källa: Statens servicecenters årsredovisningar.

Statens servicecenter kunde efter kostnadssänkande åtgärder redovisa ett överskott om 11,9 miljoner kronor för 2021 i den avgiftsfinansierade delen för administrativa tjänster. För 2020 var överskottet 26,6 miljoner kronor. Det ackumulerade utgående resultatet för verksamheten förbättrades genom överskottet 2021, men är alltså negativt och uppgick vid årets slut till -135 miljoner kronor. Statens servicecenter har arbetat fram en plan för hur myndigheten ska uppnå målet att vara i ekonomisk balans 2030.

Statens servicecenter har arbetat systematiskt för att utveckla informationssäkerheten och säkerhetsskyddet i sin verksamhet och följer den internationella standarden SS-ISO/IEC 27000. Myndigheten uppfyller på detta sätt kraven för ett ledningssystem gällande informationssäkerhet. Under 2021 vidtogs ytterligare åtgärder för att säkerställa införandet av ett nytt, säkrare personal- och löneadministrativt system för kundmyndigheterna. Statens servicecenter har även etablerat en signalskyddsorganisation för att på ett säkert och tillförlitligt sätt utbyta information och samverka med andra myndigheter och organisationer. För att uppnå en ökad effektivitet i den statliga administrationen och i de samordnade tjänsterna har en särskild utredare fått i uppdrag att utvärdera hur centraliseringen av administrativa tjänster till Statens servicecenter har påverkat statsförvaltningens effektivitet (dir.2022:107). Den särskilda utredaren ska även analysera vissa frågor om fortsatt utveckling av samordnade administrativa tjänster. Syftet med utredningen är att ge underlag för en effektivare samordning av administrativa tjänster genom Statens servicecenter.

Statskontoret har i sin rapport Perspektiv på omprövning (Om offentlig sektor 43) framhållit att myndigheten i många fall bidrar med underlag i form av utredningar, utvärderingar och myndighetsanalyser för att regeringen ska kunna ompröva statliga åtaganden, men att myndigheten skulle kunna bidra mer om de uppdrag som regeringen lämnar till myndigheten i större utsträckning fokuserade på omprövningsfrågor.

Som en del i arbetet med att ytterligare förbättra den ekonomiska styrningen av statliga verksamheter har Ekonomistyrningsverket (ESV) genomfört insatser för att bidra till ökad effektivitet inom statsförvaltningen (Fi2021/03516).

Kapitalförvaltning och försäkringsverksamhet

Kammarkollegiet har i uppgift att tillhandahålla service inom det statliga området, främst avseende ekonomi, juridik, kapitalförvaltning, riskhantering och administration. Kammarkollegiet tillhandahåller kapitalförvaltning, inklusive redovisning och andra administrativa tjänster, för myndigheter, stiftelser eller fonder inom det statliga eller kyrkliga området. Marknadsvärdet för det kapital som förvaltas av Kammarkollegiet ökade 2021 med 17 miljarder kronor och uppgick vid årets slut till knappt 230 miljarder kronor. Ökningen berodde framför allt på börsutvecklingen och ett antal nya kunder. Det ekonomiska resultatet för 2021 uppgick till ca 0,9 miljoner kronor. Myndighetens målsättning för kapitalförvaltningen är att öka kundstocken, både antals- och volymmässigt, samt att effektivisera verksamheten. Premieintäkterna i Kammarkollegiets försäkringsverksamhet ökade till 266 miljoner kronor 2021, vilket var en ökning med 12 procent jämfört med 2020. Myndighetens mål att driftkostnaderna i försäkringsverksamheten i förhållande till premieintäkterna högst ska uppgå till 20 procent uppnåddes även 2021, då driftkostnaderna uppgick till 17 procent.

Ramavtal för ökad effektivitet och statsbidrag

Omsättningen av de varor och tjänster som avropades från Kammarkollegiets ramavtal minskade från 14 miljarder kronor 2020 till 13,3 miljarder kronor 2021. Anledningen till detta var att omsättningen minskade inom vissa större ramavtalsområden, bl.a. Hotelltjänster och Konferenser och möten, till följd av spridningen av covid-19. Under 2021 stod statliga myndigheters avrop för 80 procent av den totala omsättningen. Resterande 20 procent utgjordes av avrop från kommuner och regioner. Vid utgången av 2021 fanns 2 367 ramavtal tecknade med 822 unika leverantörer inom 44 ramavtalsområden, uppdelade på 1 357 delområden. Utbetalningarna av statsbidrag ökade under 2021. Antalet utbetalningar steg från ca 4 000 till drygt 4 800, och det totala utbetalade beloppet ökade från 133 miljarder kronor 2020 till 141 miljarder kronor 2021. Ökningen skedde bl.a. inom området hälso- och

sjukvård och social omsorg, där utbetalningarna ökade med 19,7 miljarder kronor. Samtidigt minskade utbetalningarna inom området näringsliv med 10,2 miljarder kronor.

Offentligt omställnings- och kompetensstöd samt delegationen för kommunal ekonomi i balans

Ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd har inrättats vid Kammarkollegiet (A2021/01350). Vidare har en delegation för kommunal ekonomi i balans inrättats som ett särskilt beslutsorgan inom myndigheten (Fi2021/02653).

Stärkt tillgänglighet och service

Statens servicecenter har fortsatt att utveckla den lokala statliga servicen åt medborgare och företag. Vid utgången av 2021 omfattade verksamheten 118 servicekontor, med totalt ca 800 servicehandläggare, och under året hade servicekontoren ca 2,2 miljoner besökare. Myndighetens månadsuppföljning visar att antalet besökare under 2021 var ca 8 procent lägre än föregående år, vilket i huvudsak kan förklaras av spridningen av covid-19 och en ökad användning av mer utvecklade e-tjänster hos samverkansmyndigheterna.

Vid utgången av 2021 erbjöd samtliga servicekontor Arbetsförmedlingens kundtorgstjänster. Under 2021 påbörjades ett samarbete med Migrationsverket avseende stöd och service med bl.a. digitala självbetjäningstjänster, allmän information och stöd med att fylla i blanketter. I syfte att utveckla samverkan med kommuner pågår pilotprojekt med Malmö kommun och Växjö kommun. Ett utvecklingsprojekt som bedrivits med Örebro kommun under 2021 har lett fram till en lokalsamverkan mellan Statens servicecenter och kommunen.

Under 2021 öppnade Statens servicecenter nya servicekontor i Stockholm och Ulricehamn. I maj 2021 fick myndigheten i uppdrag att öppna minst 28 nya servicekontor i två omgångar 2022 och 2023 (Fi2021/02151).

Riksrevisionen har i rapporten Var god dröj, myndigheterna digitaliserar service till enskilda som inte kan eller vill vara digitala (RiR 2021:8) granskat myndigheternas arbete med att säkerställa service av god tillgänglighet och kvalitet till enskilda som inte kan eller vill använda digitala kanaler. Granskningen visar att myndigheternas närhet i icke-digitala kanaler behöver utvecklas. Riksrevisionen konstaterar att regeringen behöver göra mer för att myndigheterna ska erbjuda den service som krävs, bl.a. bör tillgängligheten per telefon förbättras och väntetiderna vid de fysiska kontoren kortas. I regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om myndigheters service till enskilda som inte kan eller vill vara digitala (skr. 2021/22:12) konstateras bl.a. att det är angeläget att det finns alternativ till digitala kanaler för enskilda som inte kan eller vill vara digitala.

Myndighetsgemensam regional indelning

Efter förslag i betänkandet Myndighetsgemensam indelning – samverkan på regional nivå (SOU 2018:10) har en förordning om en gemensam regional indelning i sex områden för vissa myndigheter införts genom förordningen (2022:593) om vissa förvaltningsmyndigheters regionala indelning. De sex områdena överensstämmer med de nya civilområden som beslutades om den 19 maj 2022, liksom i huvudsak med de regionala samverkansregionerna inom hälso- och sjukvården.

4.3.2 Arbetsgivarfrågor

En samordnad statlig arbetsgivarpolitik

Arbetsgivarpolitiken utvecklas i samverkan med alla statliga myndigheter som har anställda och samordnas av Arbetsgivarverket. Nedan redovisas hur myndigheterna inom området och Trygghetsstiftelsen har bidragit till regeringens mål att den statliga arbetsgivarpolitiken ska vara samordnad, och hur detta mål förhåller sig till det förvaltningspolitiska målet.

Arbetsgivarverkets samordning av den statliga arbetsgivarpolitiken

Spridningen av covid-19 präglade Arbetsgivarverkets verksamhet även under 2021. Arbetsgivarverket anordnade 2021 ca 40 procent fler medlemsaktiviteter än under 2020. Samtidigt medförde den fortsatta satsningen på ett ökat digitalt utbud att över 90 procent av medlemsaktiviteterna genomfördes digitalt. Vidare ökade deltagarantalet från drygt 2 800 personer till drygt 5 100 personer, vilket innebar en ökning med närmare 81 procent.

Digitala utbildningsformat ger möjlighet till fler deltagare per utbildningstillfälle. Under 2021 ökade såväl antalet utbildningstillfällen som deltagarantalet vid Arbetsgivarverkets utbildningar väsentligt jämfört med 2020.

Spridningen av covid-19 innebar även att behovet av rådgivning och aktuell information från Arbetsgivarverket fortsatt var omfattande. Enligt Arbetsgivarverket minskade dock behovet av stöd jämfört med föregående år, eftersom medlemmarnas kunskap om pandemirelaterade arbetsgivarfrågor hade ökat.

Arbetsgivarverket tog under 2021 ett initiativ till att erbjuda stöd till myndigheterna i deras arbete med att utveckla en tillitsbaserad styrning. Arbetet bedrivs i projektform med en referensgrupp med representanter från sju statliga myndigheter.

Statliga tjänstepensioner och andra avtalsförsäkringar

Statens tjänstepensionsverk (SPV) bidrar till en samordnad statlig arbetsgivarpolitik genom att administrera de statliga tjänstepensionerna och andra avtalsförsäkringar och ge service och information till arbetsgivarna, de anställda, f.d. anställda och pensionärerna. Myndigheten arbetar för att kunderna bättre ska kunna förstå och kontrollera utbetalningar och lanserade vid årsskiftet 2021 en möjlighet att sammanställa utbetalningarna i e-tjänsten Dina utbetalningar. Vidare har SPV under 2021 bl.a. arbetat för att redovisa prognoser med längre tidshorisont och ta fram ett systemstöd för att redovisa 50-åriga prognoser. SPV har även fortsatt att arbeta med inomstatlig it-drift hos Försäkringskassan samt utveckling av nya system för att beräkna, finansiera och utbetala tjänstepensionerna.

SPV följer löpande upp hur nöjda de som kontaktar myndigheten eller använder dess tjänster är med informationen och servicen. Uppföljningen 2021 visade att nöjdheten var fortsatt hög, men marginellt lägre än föregående år. Skillnaderna i nöjdhet mellan kvinnor och män var fortsatt små.

SPV:s verksamhet finansieras med avgifter. Området Statlig pensionsverksamhet m.m. ska bedrivas med full kostnadstäckning över tid. Området Pensionsverksamhet på uppdrag, där SPV:s administration av premiebestämda pensioner ingår, har ett långsiktigt avkastningskrav på minst 6 procent. Som nyckeltal för att mäta effektiviteten används kostnaden per försäkrad. Resultatet för 2018–2021 redovisas i tabell 4.1.

Tabell 4.1 Effektiviteten i pensionsadministrationen 2018–2021

Kronor

Kostnad per försäkrad	2018	2019	2020	2021
Förmånsbestämd pension	374,80	386,20	391,90	406,70
Premiebestämd pension	47,50	50,50	51,20	53,90

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Administrationskostnaderna för den förmånsbestämda pensionen påverkas av ett pågående arbete med systemutveckling. Kostnaden per försäkrad ökade 2021 jämfört med 2018–2020. Även administrationskostnaderna för den premiebestämda pensionen ökade samma år.

SPV ansvarar för de försäkringstekniska beräkningarna av statens pensionsåtagande, och för att arbetsgivarna betalar premier som täcker statens kostnader för förmånerna. SPV har sedan 2019 behövt göra större höjningar av premierna för de förmånsbestämda pensionerna än tidigare till följd av lägre räntenivåer och en ökad livslängd. År 2021 höjdes premierna med 10 procent, vilket kan jämföras med en höjning om 14 procent 2020 och med 17 procent 2019. Som jämförelse kan även nämnas att premierna dessförinnan höjdes med 6 procent både 2017 och 2018.

Trygghetsstiftelsen

Trygghetsstiftelsen, för vilken regeringen är en av stiftarna, hanterar det statliga avtalet om omställning som gäller för alla statliga myndigheter. Verksamheten finansieras genom avgifter från statliga myndigheter och andra arbetsgivare som kan omfattas av avtalet om omställning. Avgifterna fastställs genom centrala kollektivavtal. De totala avgiftsintäkterna uppgick till sammanlagt 394 miljoner kronor 2021, vilket motsvarade 0,3 procent av arbetsgivarnas lönesummor, och utgjorde samma andel som 2020.

År 2021 anmälde arbetsgivarna 2 215 personer till stiftelsen, vilket kan jämföras med 2 328 anmälda 2020. Antalet anmälda var därmed tillbaka på en mer normal nivå efter att antalet ökat i samband med omställningarna inom Migrationsverket och Arbetsförmedlingen under 2018 och 2019. Trygghetsstiftelsen nådde 2021 fortsatt sin målsättning att 75 procent av de som anmälts ska ha fått en lösning på sin situation inom vissa angivna tider, då 82 procent fick en lösning. Det var en oförändrad nivå jämfört med 2020.

Kompetensförsörjningsläget i staten

På uppdrag av Arbetsgivarverket genomför Konjunkturinstitutet två gånger per år en enkätundersökning för den statliga sektorn, i vilken samtliga medlemmar hos Arbetsgivarverket tillfrågas om sin kompetensförsörjning och ekonomi. Av medlemmarna svarade 86 procent på enkäten våren 2022. Uppföljningen av utvecklingen i staten redovisas fr.o.m. 2008 enligt den internationella klassifikationen Classification of the Functions of Government, COFOG, och syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål.

Andelen arbetsgivare i den statliga sektorn som angav att de hade brist på personal uppgick våren 2022 till 82 procent. Detta var en ökning jämfört med våren 2021, då andelen var 62 procent. Undersökningen visar, liksom tidigare år, att det finns störst personalbrist inom it-verksamhet. För it-systemutveckling och systemförvaltning ökade bristen från 27 procent våren 2021 till 45 procent våren 2022.

Svårigheten att behålla personal minskade under 2020 och 2021 jämfört med perioden 2016–2019. I undersökningen från våren 2022 angav 23 procent att de hade svårt att behålla personal, vilket var en ökning jämfört med undersökningen från våren 2021 då andelen var 10 procent. Svårigheten att behålla personal är störst inom it-verksamhet.

Av de statliga arbetsgivarna angav 9 procent att det var svårt att behålla personal inom it-systemutveckling och systemförvaltning, medan 8 procent angav att det var svårt att behålla personal inom it-drift, underhåll och support.

Cirka 20 procent av de statliga arbetsgivarna angav i undersökningen från våren 2022 att de hade sagt upp personal eller att de bedömer att de kommer att ha övertalighet det kommande året. De områden som är mest berörda av uppsägningar och övertalighet är forsknings- och utvecklingsarbete respektive utbildning och forskning. Enligt undersökningen har dock såväl antalet uppsägningar som antalet arbetsgivare som bedömer att övertalighet kommer uppstå det kommande året minskat inom dessa områden jämfört med våren 2021.

Uppföljning av delmålen för de statliga arbetsgivarna

Nedan redovisas måluppfyllelsen för respektive delmål för de statliga arbetsgivarna. Kompletterande information lämnas i bilagan till utgiftsområdet.

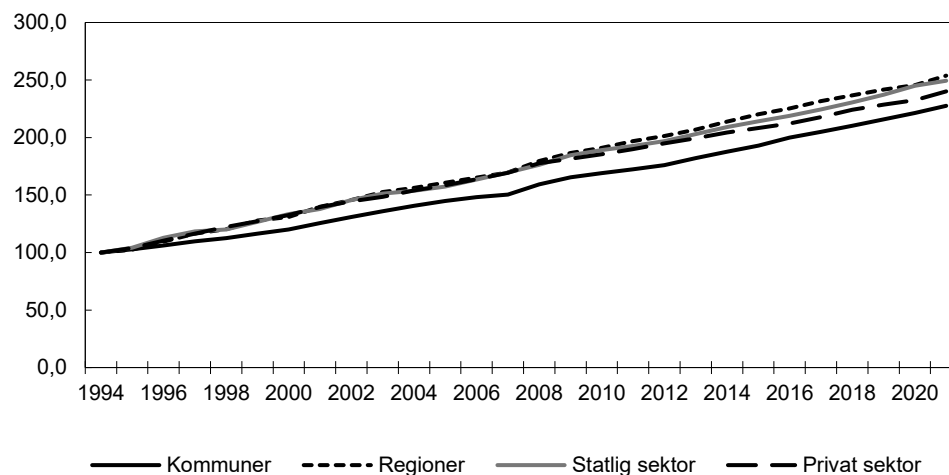
Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande

Den svenska lönebildningsmodellen baseras på att den internationellt konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande (se även utg.omr. 14 avsnitt 5). Lönekostnadsutvecklingen inom staten som helhet ska på sikt inte överstiga den konkurrensutsatta sektorn. Arbetsgivarverket, som ingår kollektivavtal på statens vägnar, har tolkat detta som att staten inte ska förhandla före den konkurrensutsatta sektorn inför en ny avtalsperiod.

Som underlag för uppföljningen av delmålet att den statliga sektorn totalt sett inte ska vara löneledande används utvecklingen av de genomsnittliga lönerna i olika sektorer.

Diagram 4.3 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2021

Index 1994 = 100

Anm.: Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Löneutvecklingen i staten fortsätter att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort, enligt jämförande statistik från 1994, dvs. tiden efter ramanslagsreformen (se diagram 4.3).

Mellan 1994 och 2021 ökade lönerna inom regionerna med 153,8 procent, inom den statliga sektorn med 149,4 procent, inom den privata sektorn med 140,1 procent och

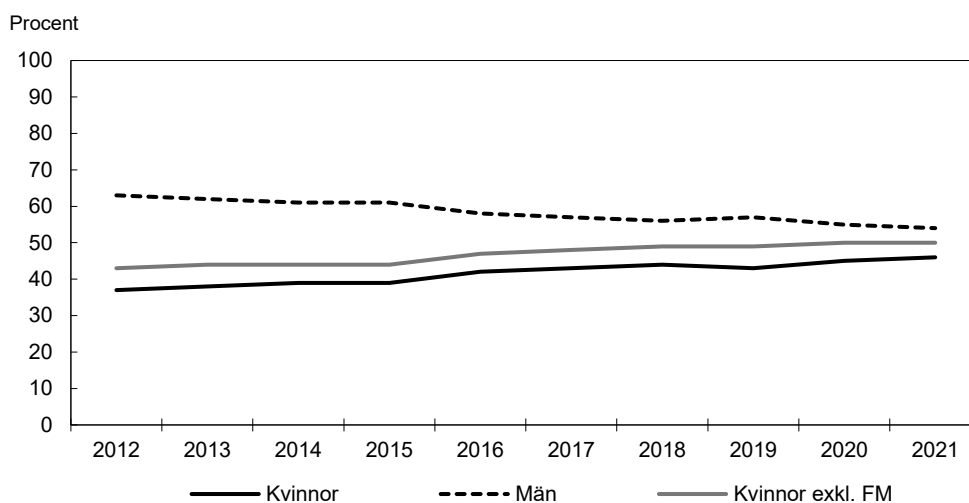
inom kommunerna med 127,6 procent. För tjänstemän inom den privata sektorn ökade lönen med 148,4 procent och för arbetare med 123,0 procent.

En jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas

Som underlag för uppföljningen av delmålet att en jämn könsfördelning på ledande befattningar i staten ska eftersträvas används i första hand statistik över andelen kvinnor respektive män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet och som har personalansvar (ledningskompetens).

Av diagram 4.4 framgår dels den totala fördelningen av andelen kvinnor och män på ledande befattningar i staten 2012–2021, dels fördelningen exklusive ledningskompetens inom Försvarmakten. Den totala andelen kvinnor på ledande befattningar ökade från 44,5 procent 2020 till 45,9 procent 2021. Om anställda vid Försvarmakten exkluderas uppgick andelen kvinnor till 50,0 procent 2021, vilket var en ökning med 0,1 procentenhet jämfört med 2020.

Diagram 4.4 Fördelningen av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2012–2021

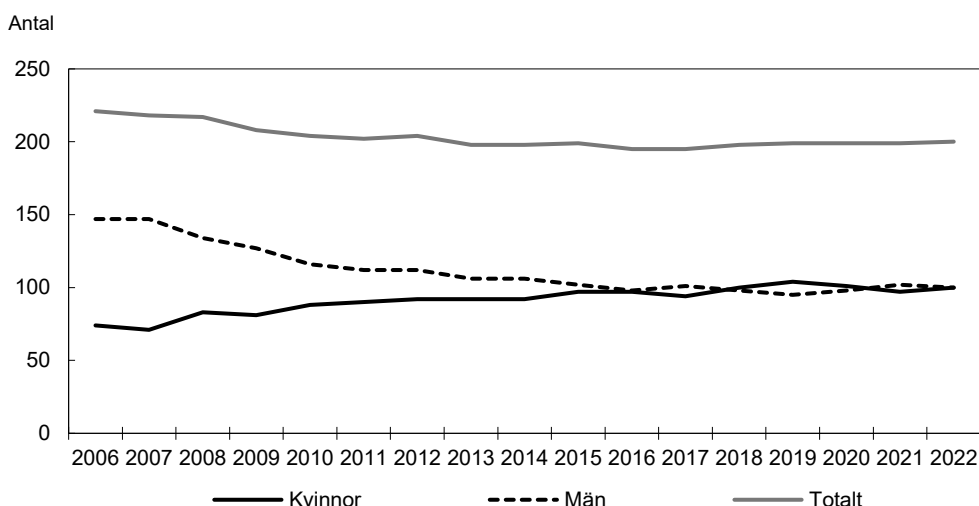

Anm.: Diagrammet visar även fördelningen exklusive Försvarmakten.

Källa: Arbetsgivarverket.

År 2021 anställde regeringen totalt 19 myndighetschefer, varav 9 (47 procent) var kvinnor och 10 (53 procent) var män. Den 30 juni 2022 var könsfördelningen bland myndighetscheferna helt jämn.

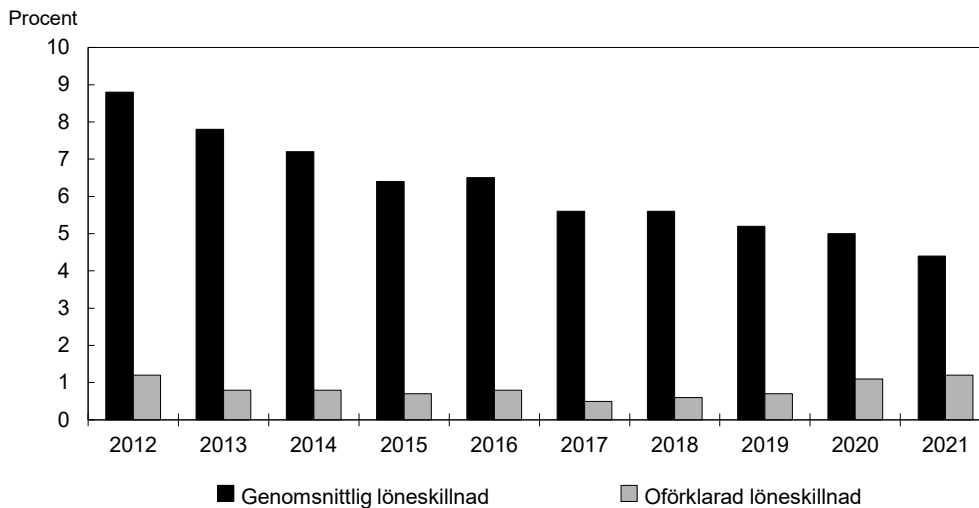
Av diagram 4.5 framgår fördelningen av kvinnor och män bland de myndighetschefer som hittills anställts av regeringen 2006–2022.

Diagram 4.5 Fördelningen av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställs av regeringen 2006–2022**Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska**

Som underlag för uppföljningen av delmålet att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska används den partsgemensamma lönestatistiken.

Beräknat på månadslön eller faktisk lön hade män inom staten i september 2021 i genomsnitt 5,2 procent högre lön än kvinnor. Det innebar en minskning av den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män med 0,7 procentenheter jämfört med 2020. Arbetsgivarverket har i sin årliga löneskillnadsrapport till regeringen analyserat löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten 2021 (Arbetsgivarverket 2022). Vid en omräkning till heltidslöner hade män i genomsnitt 4,4 procent högre lön än kvinnor i september 2021. Analysen visar att löneskillnaden framför allt beror på fyra faktorer. Den faktor som har störst påverkan på den totala löneskillnaden är att kvinnor och män inom samma arbetsområde arbetar på olika nivåer i myndigheterna. Fler män än kvinnor arbetar på högre strategiska nivåer. Att fler män än kvinnor är chefer (8,2 procent jämfört med 6,3 procent) påverkar dock inte längre löneskillnaden, vilket delvis kan förklaras av att genomsnittslönen för kvinnor som är chefer i staten är högre än för män som är chefer. Övriga faktorer som påverkar löneskillnaden är arbetstidsomfattning, arbetsområde och utbildningsinriktning. Nivån på utbildningen påverkar däremot inte. När hänsyn tas till dessa mätbara faktorer kvarstår en skillnad som inte kan förklaras av tillgänglig information i statistiken, den s.k. oförklarade löneskillnaden. Denna skillnad uppgick till 1,2 procent i september 2021, vilket var 0,1 procentenhet högre än 2020 (se vidare utg.omr. 14 avsnitt 5 för en beskrivning av kvinnors och mäns löner enligt lönestrukturstatistiken).

I diagram 4.6 redovisas den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten och den oförklarade löneskillnaden under de senaste tio åren. Statistiken omfattar myndigheter under regeringen, exklusive Polismyndigheten.

Diagram 4.6 Genomsnittlig löneskillnad mellan kvinnor och män i staten och den oförklarade löneskillnaden 2012–2021

Källa: Arbetsgivarverket.

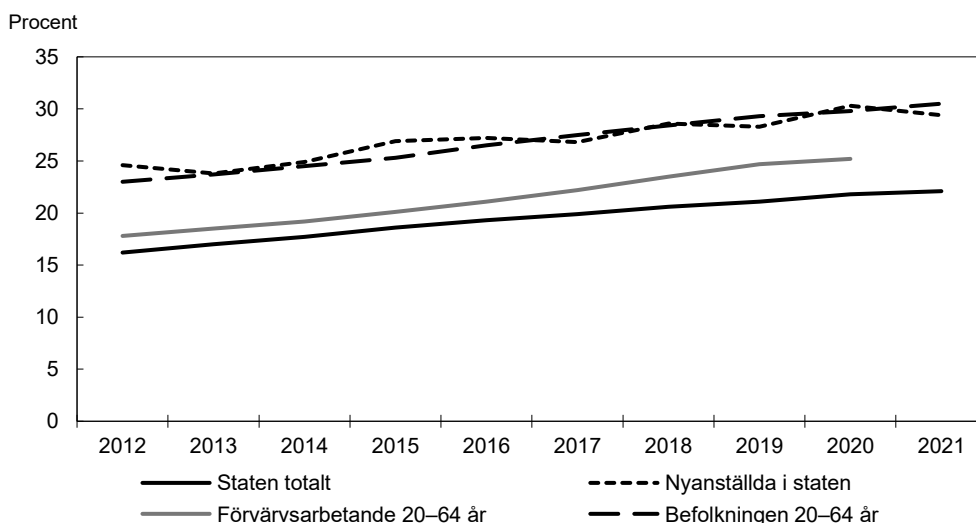
Andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer

Som underlag för uppföljningen av delmålet att andelen anställda i staten med utländsk bakgrund ska öka på alla nivåer används statistik över hur stor andel av de statsanställda som har utländsk bakgrund. Med utländsk bakgrund avses enligt SCB personer som är utrikes födda och personer som är födda i Sverige vars båda föräldrarna är utrikes födda. Av diagram 4.7 framgår andelen med utländsk bakgrund bland de anställda i staten totalt, respektive bland nyanställda.

Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten fortsätter att öka och uppgick 2021 till 22,1 procent, vilket var en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med 2020.

Bland anställda kvinnor i staten uppgick andelen med utländsk bakgrund till 22 procent 2021. Bland anställda män uppgick motsvarande andel till 22,2 procent. Det innebär en ökning med 0,4 procentenheter för kvinnor och med 0,3 procentenheter för män jämfört med 2020.

Diagram 4.7 Andel med utländsk bakgrund för staten totalt, nyanställda, förvärvsarbetande 20–64 år samt för befolkningen i arbetsför ålder 2012–2021

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exklusive Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte. Som nyanställda räknas personer som inte varit anställda i staten föregående år och personer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år. I statistiken för förvärvsarbetande 20–64 år, ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka. Statistik för 2021 avseende förvärvsarbetande 20–64 år är ännu inte tillgänglig.

Källor: Arbetsgivarverket och Statistiska centralbyrån.

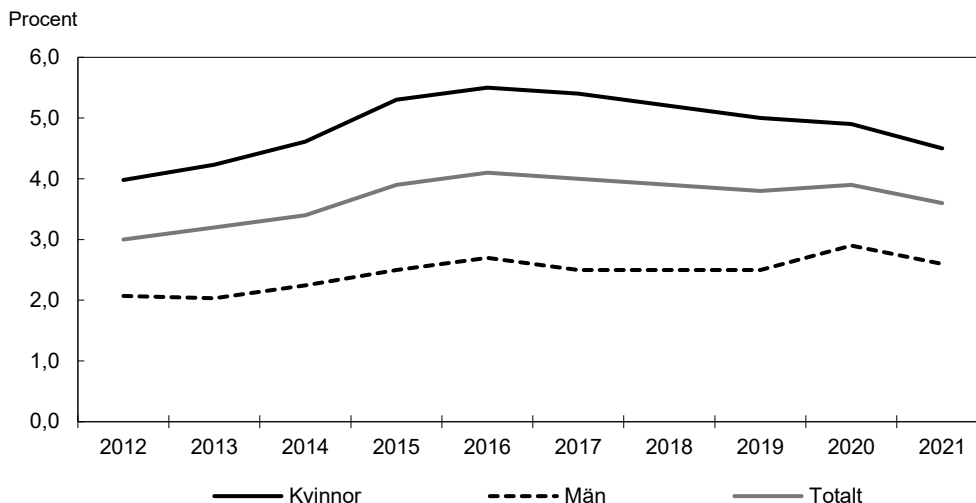
Andelen nyanställda med utländsk bakgrund i staten minskade något under 2021 jämfört med 2020. Andelen uppgick till 29,4 procent 2021. Den totala andelen med utländsk bakgrund i befolkningen 20–64 år uppgick 2021 till 30,5 procent.

Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade inom samtliga s.k. kompetens-kategorier, dvs. ledningskompetens, kärnkompetens samt stödkompetens mellan 2020 och 2021 (se diagram 4.7).

Arbetsmiljön i staten ska vara god

Som underlag för uppföljningen av delmålet att arbetsmiljön i staten ska vara god används uppgifter om sjukfrånvaro, sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet och anmälningar enligt avtal om ersättning vid personskada (PSA).

Sjukfrånvaron i staten minskade 2021 jämfört med föregående år. Sjukfrånvaron uppgick till 3,6 procent av den ordinarie arbetstiden 2021, vilket kan jämföras med 3,9 procent 2020. Bland anställda kvinnor i staten uppgick sjukfrånvaron till 4,5 procent och bland män till 2,6 procent. Jämfört med 2020 minskade sjukfrånvaron med 0,4 procentenheter för kvinnor och med 0,3 procentenheter för män. Sjukfrånvaron var under tioårsperioden 2010–2019 ungefär dubbelt så hög för kvinnor som för män, men skillnaden har minskat årligen sedan 2017. Förändringarna över åren framgår av diagram 4.8.

Diagram 4.8 Sjukfrånvaron totalt och uppdelat på kön 2012–2021

Källa: Arbetsgivarverket.

Statligt anställda som beviljas sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken har rätt till sjukpension enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. År 2021 beviljades 93 sjukpensioner, vilket kan jämföras med 101 sjukpensioner 2020 och 108 sjukpensioner 2019. Av de som beviljades sjukpension 2021 var 68 procent kvinnor och 32 procent män. Av de som beviljades sjukpension under 2019 och 2020 var 73 procent kvinnor och 27 procent män.

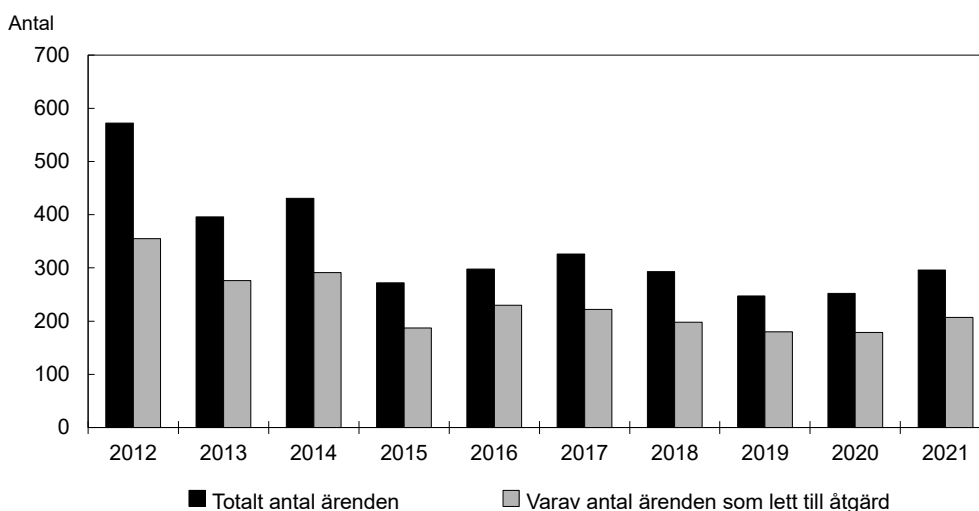
Om en statligt anställd drabbas av personskada som bedöms vara en arbetsskada har personen rätt till ersättning enligt PSA. Med arbetsskada avses arbetsolycksfall, färdolycksfall, vålds- eller misshandelsfall, smittskada eller särskild utlandsskada. Antalet anmälningar enligt PSA fortsatte att minska 2021, vilket är i linje med de senaste årens svagt nedåtgående trend. År 2021 gjordes det 4 662 anmälningar, vilket kan jämföras med 4 716 anmälningar 2020 och 5 002 anmälningar 2019. Av anmälningarna 2021 stod kvinnorna för 40 procent och männen för 60 procent. Det innebär en svag ökning av andelen anmälningar från män jämfört med 2020, då andelen uppgick till 59 procent.

Grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd

Som underlag för uppföljningen av delmålet om grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statsanställd redovisas nedan utvecklingen av antalet ärenden vid myndigheternas personalansvarsnämnder.

Myndigheternas personalansvarsnämnder handlägger ärenden som rör disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning och skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden när det gäller statligt anställda. Nämnderna har viktiga funktioner när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen och tillgodose arbetstagarnas intresse av en korrekt handläggning av de enskilda ärendena.

De statliga myndigheterna hanterade totalt 296 personalansvarsärenden 2021, vilket var 44 fler än 2020. Av diagram 4.9 framgår utvecklingen av antalet personalansvarsärenden 2012–2021.

Diagram 4.9 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd 2012–2021

Källa: Arbetsgivarverket.

Tabell 4.2 visar personalansvarsärenden som ledde till någon form av åtgärd under perioden 2019–2021. Av tabellen framgår att antalet ärenden har ökat inom de flesta åtgärdskategorierna under perioden.

Tabell 4.2 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2019–2021

Typ av ärende	Ärende som lett till åtgärd		
	2019	2020	2021
Uppsägning	14	19	24
Avskedande	27	26	37
Varning	72	77	60
Löneavdrag	38	32	47
Åtalsanmälan	30	25	31
Avstängning	3	2	2
Totalt¹	180	179	207

¹ Diskrepansen mellan del- och totalsummorna i tabellen beror på att vissa ärenden lett till mer än en åtgärd.

Källa: Arbetsgivarverket.

Övriga aktuella frågor inom den statliga arbetsgivarpolitiken

En särskild utredare fick i november 2020 i uppdrag att utreda vissa frågor som rör statligt anställdas rättsställning (dir. 2020:120). I november 2021 beslutades om tilläggsdirektiv, enligt vilket uppdraget utvidgades till att bl.a. även omfatta analys och förslag på vissa ändrade anställningsvillkor för myndighetschefer (dir. 2021:111).

Uppdraget har redovisats i betänkandet Rätt och rimligt för statligt anställda (SOU 2022:8). Den särskilde utredaren föreslår ändringar i lagen (1994:260) om offentlig anställning som bl.a. inskränker möjligheten att överpröva anställningsbeslut, och ändringar som gör det möjligt för arbetsgivaren att säga upp den först anställda när en överklagandenämnd har ändrat ett statligt anställningsbeslut. Vidare föreslås bl.a. en lagreglering som innebär utökade möjligheter att stänga av statligt anställda och bestämmelser om omprövning av lönevillkor när myndighetschefer förflyttas.

Betänkandet har remissbehandlats. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

4.3.3 Sveriges genomförande av Agenda 2030

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att regeringen ska redovisa arbetet med Sveriges genomförande av Agenda 2030 vartannat år i en skrivelse till riksdagen (bet. 2020/21:FiU28 punkt 2, rskr. 2020/21:154).

Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

Den 24 maj 2022 överlämnade den förra regeringen den första skrivelsen till riksdagen om Sveriges genomförande av Agenda 2030 (skr. 2021/22:247). I skrivelsen redogörs för det samlade arbetet att genomföra Agenda 2030. Skrivelsen innehåller även en bedömning av måluppfyllelsen. För samtliga mål i agendan görs fördjupade redogörelser inom ett antal utvalda områden. I skrivelsen konstateras att Rysslands invasion av Ukraina bedöms ha försvårat genomförandet av Agenda 2030, bl.a. vad gäller en tryggad livsmedelsförsörjning. I skrivelsen ges en överblick av det arbete som bedrivs med bäring på samstämmighet mellan politikområden samt de samråd med civilsamhället som har hållits. Samråden med civilsamhället inleddes den 1 juni 2021. Under hösten 2021 genomfördes tre tematiska samråd med fokus på Sveriges utmaningar. Samråden arrangerades av Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) på uppdrag av Miljödepartementet.

SCB har sedan 2017 haft i uppdrag att samordna utveckling, produktion och tillgängliggörande av statistik för att följa upp Sveriges genomförande av Agenda 2030. Den 1 oktober 2021 slutredovisade SCB uppdraget för 2018–2021 och lämnade förslag på hur den samordnade statistiska uppföljningen av Agenda 2030 ska organiseras, fram t.o.m. 2030 (M2021/00568). I februari 2022 fick SCB ett fortsatt uppdrag att under året samordna den statistiska uppföljningen av Agenda 2030 (M2022/00440). Den 22 mars 2022 publicerade SCB en lägesbild som bl.a. visade på covid-19-pandemins effekter på genomförandet av Agenda 2030 inom ett antal områden.

Den globala uppföljningen av Agenda 2030 sker årligen vid FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling (HLPF). Sverige medverkade vid HLPF i New York i juli 2022. Sverige medverkade även vid det förberedande regionala forum inom UNECE-regionen (FN:s ekonomiska kommission för Europa) som hölls i Genève.

Den nationella samordnaren för Agenda 2030 har i uppdrag att stärka, främja och fördjupa olika samhällsaktörers arbete med Agenda 2030 på framför allt lokal och regional nivå (dir. 2020:17). Ett särskilt fokus ligger på barn och ungas perspektiv och delaktighet samt på de som befinner sig i en särskilt utsatt situation. Den 1 mars 2022 lämnade den nationella samordnaren en delredovisning av uppdraget (M2022/00527). Resultatet av arbetet hitintills har utmynnat i fem prioriterade områden. Ett av dessa områden är ett tydligare ledarskap och styrning av det nationella arbetet, vilket den nationella samordnaren pekar ut är en nyckelfaktor för att nå framgång i arbetet för omställningen till ett hållbart samhälle.

4.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

4.4.1 Statlig förvaltningspolitik

Utöver de åtgärder som redovisas i detta avsnitt är förvaltningens utveckling, och uppfyllelsen av det förvaltningspolitiska målet, beroende av insatser som redovisas inom andra utgiftsområden i denna proposition.

Utifrån de internationella indikatorerna, och med hänsyn till att dessa till viss del även omfattar den kommunala sektorn, är den sammantagna bedömningen att den svenska statsförvaltningen vid en internationell jämförelse i stora delar är välfungerande men att den har vissa utmaningar.

En offentlig förvaltning som är motståndskraftig mot korruption är viktig för att upprätthålla medborgarnas förtroende. Det är därför viktigt att myndigheterna bedriver ett strukturerat antikorrupsionsarbete. Regeringen bedömer att en introduktionsutbildning för statsanställda kommer att kunna stärka de anställdas kunskap om den statliga värdegrunden samt de grundläggande rättsprinciper och regelverk som gäller i statsförvaltningen och därigenom bidra till en ökad rättssäkerhet och tillit till förvaltningen.

Coronakommissionens slutbetänkande är ett viktigt underlag i regeringens fortsatta arbete med att utveckla förvaltningen. Regeringen instämmer i kommissionens bedömning att den svenska förvaltningsmodellen över lag ger regeringen goda verktyg att styra statsförvaltningen även i kris, men att modellen ställer krav på regeringens styrning och på relationen mellan regeringen och myndigheterna. Regeringen instämmer även i kommissionens bedömning att samordningen mellan myndigheter samt mellan staten, regionerna och kommunerna kan behöva utvecklas.

Regeringen bedömer att de åtgärder Statens servicecenter vidtagit har bidragit till ökad kostnadseffektivitet, stärkt säkerhetsskydd och informationssäkerhet, förbättrad service och tjänster av god kvalitet samt minskade underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten. Det bör dock finnas utrymme för fortsatt effektiviserings- och utvecklingsarbete. Myndighetens systematiska säkerhetsarbete vid utformningen av de tjänster som den tillhandahåller bedöms komma kundmyndigheterna till del.

Regeringen bedömer att ESV:s och Statskontorets underlag bidrar till att effektivisera statsförvaltningen, men anser i likhet med Statskontoret att myndigheten skulle kunna bidra mer till en högre effektivitet inom statsförvaltningen.

Digitalisering är fortsatt viktigt för att öka förvaltningens effektivitet och kvalitet, för att ge bättre service till medborgarna samt för att stödja utveckling och förmåga till innovation (se utg.omr. 22 avsnitt 4 om digitaliseringspolitik). Digitala lösningar behöver också kompletteras med icke-digital service för att förvaltningen ska vara tillgänglig för medborgarna.

Utvecklingen av den gemensamma organisationen för lokal statlig service har fortsatt sedan Statens servicecenter tog över ansvaret för verksamheten i juli 2019. Regeringen bedömer att den pågående utbyggnaden av antalet servicekontor förbättrar tillgången till statlig service på fler platser i landet. Anslutningen av Arbetsförmedlingens kundtorgstjänster på samtliga 118 servicekontor under 2021, och samarbetet med Migrationsverket, har vidare breddat serviceutbudet vid servicekontoren och visar hur ökad myndighetssamverkan kan bidra till ökad effektivitet och medborgarnytta.

4.4.2 Arbetsgivarfrågor

Utvecklingen är fortsatt positiv för flertalet av de delmål som har ställts upp för staten som arbetsgivare och där utvecklingen följs upp med resultatindikatorer.

Kompetensförsörjningen i staten bedöms i huvudsak fungera väl. Den statliga sektorn är den sektor som har högst andel högutbildade. Drygt fyra av fem statliga arbetsgivare uppger dock att de har personalbrist. Bristen är fortfarande störst i fråga om personal med it-kompetens. Den statliga sektorn är inte unik i detta avseende, men bristen på kompetens inom detta område försämrar förutsättningarna för att utveckla och effektivisera statsförvaltningen. Den ökande bristen på personal inom vissa områden ställer fortsatt höga krav på myndigheterna och Arbetsgivarverket att stärka statens attraktivitet som arbetsgivare.

Regeringen bedömer att SPV:s administration av den statliga tjänstepensioneringen fungerar väl, och att myndigheten bidrar till målet om en samordnad statlig arbets-

givarpolitik. De som kontaktar SPV eller använder myndighetens tjänster är nöjda med den service och information som myndigheten ger. Myndigheten arbetar för att effektiviteten och säkerheten i verksamheten ska öka. För att pensionskostnaderna ska täckas har SPV höjt de premier som myndigheterna ska betala för sina anställdas förmånsbestämda pensionsförmåner.

4.4.3 Sveriges genomförande av Agenda 2030

Sverige har en god måluppfyllelse, men också fortsatta utmaningar när det gäller att genomföra Agenda 2030 (skr. 2021/22:247). Arbetet för att uppnå Agenda 2030 behöver intensifieras, både nationellt och i det globala samarbetet. Arbetet för en samstämmig politik för hållbar utveckling, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt samt mellan politikområden är en central del i Sveriges genomförande av Agenda 2030.

Regeringen bedömer att den nationella samordnarens arbete har stärkt och främjat genomförandet av Agenda 2030, framför allt på lokal och regional nivå.

Sveriges utmaningar vid genomförandet av Agenda 2030 som SCB identifierade i delredovisningen Genomförande av Agenda 2030, Statistisk lägesbild 2019 som publicerades i oktober 2019, kvarstår. Regeringen bedömer att Rysslands invasion av Ukraina påverkar måluppfyllelsen negativt. Detsamma gäller pandemins effekter.

4.5 Politikens inriktning

4.5.1 Statlig förvaltningspolitik och arbetsgivarfrågor

Utveckla styrningen av statsförvaltningen och värna myndigheternas kärnuppgifter

Det som staten bär ansvar för måste staten också göra bra. Förmågan att prioritera de viktigaste uppgifterna för staten behöver därför skärpas. Det är även viktigt att styrningen av statsförvaltningen är långsiktig, strategisk, helhetsinriktad, sammanhållen, verksamhetsanpassad och tillitsbaserad. Styrningen ska dessutom vara resultatinkriktad och ha ett tydligt medborgarperspektiv. Det innebär bl.a. att detaljstyrning och onödig administration ska undvikas, att myndigheternas kärnuppgifter ska prioriteras och att statsförvaltningens organisering ska vara ändamålsenlig och kostnadseffektiv (se även Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 10.4).

Regeringen anser att det är viktigt att dra lärdom av arbetet med att hantera spridningen av covid-19. Regeringens styrning av myndigheterna och uppföljningen av deras arbete bör därför utvecklas ytterligare. Erfarenheterna från pandemin visar bl.a. på vikten av att fortsätta arbeta med att tydliggöra myndigheternas roll-, uppgifts- och ansvarsfördelning, att välja ändamålsenliga ledningsformer för myndigheterna och att utveckla regeringens dialog med myndigheterna. En annan fråga som har aktualiserats under pandemin är vikten av samarbete mellan myndigheter. Regeringen anser att det är viktigt att statliga myndigheter i ökad utsträckning bistår varandra. Att myndigheter samarbetar genom att exempelvis låna ut personal och dela med sig av kompetens innebär ett mer effektivt utnyttjande av statens samlade resurser och en bättre beredskap för att hantera framtida kriser. Regeringen anser därför att in- och utlån av personal mellan myndigheter borde kunna ske i större utsträckning än tidigare.

Effektivisera statsförvaltningen

Regeringen kommer att ta fler steg för att effektivisera statsförvaltningen genom ytterligare omprövning av det offentliga åtagandet och analys av myndigheternas organisering. Nya myndighetsuppgifter ska i första hand utföras av befintliga

myndigheter. Myndigheternas utvecklingsarbete genom digitalisering, innovativa lösningar och samverkan är avgörande för att uppnå en högre effektivitet och kvalitet inom statsförvaltningen (se utg.omr. 22 avsnitt 4).

Statsförvaltningen och de samordnade administrativa tjänsternas effektivitet behöver öka. Anslutningsgraden till de administrativa tjänster som Statens servicecenter erbjuder bör öka i den utsträckning som det bedöms effektivt. Detta bör i första hand ske genom frivilliga överenskommelser. Det är viktigt att effektiviteten och kvaliteten i de administrativa tjänsterna utvecklas, bl.a. för att säkerställa att de uppfyller höga krav på säkerhetsskydd och informationssäkerhet. Statens servicecenters arbete med att digitalisera och standardisera processer och system i syfte att öka effektiviteten i de administrativa tjänsterna och i den egna verksamheten bör fortsätta.

Utveckla samverkan på regional nivå

En gemensam regional indelning för statliga myndigheter kan underlätta samordningen inom staten och samverkan mellan staten, kommunerna och regionerna. Indelningen i de sex områden som regleras i förordningen om vissa förvaltningsmyndigheters regionala indelning ger en god grund för att myndigheternas regionala indelningar kan bli mer enhetliga. Det kan ske genom att regeringen beslutar att vissa statliga myndigheter ska använda indelningen, eller genom att myndigheterna på eget initiativ väljer att anpassa sina organisationer till den gemensamma indelningen. För att underlätta samordningen inom olika områden kommer regeringen att pröva förutsättningarna för fler statliga myndigheter att på sikt kunna införa den gemensamma regionala indelningen. Ett väl fungerande samarbete med kommuner och regioner är viktigt för att nationella mål ska få genomslag i hela landet och för att den offentliga förvaltningen ska fungera ändamålsenligt. Det är angeläget att länsstyrelserna, inom sin verksamhet, arbetar med att främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet.

Utvecklad tillgänglighet och service

En utvecklad statlig närvaro och service i hela landet bidrar bl.a. till att upprätthålla legitimitet och förtroende för statsförvaltningen och till utveckling och tillväxt i landsbygderna. En fortsatt utveckling av den statliga servicekontorsorganisationen kan stärka tillgången till service på ett kostnadseffektivt sätt. Under 2023 planerar Statens servicecenter att öppna ytterligare minst 17 nya servicekontor runt om i landet. Förslagen i promemorian En utvecklad organisation för lokal statlig service – slutredovisning (Ds 2020:29) om bl.a. ett utökat serviceutbud från ytterligare myndigheter bereds i Regeringskansliet. Regeringen bedömer att det kan finnas ytterligare möjligheter för servicekontor och kommuner att samverka för att kunna erbjuda enskilda och företag en mer samlad service på fler platser. Det är angeläget att följa spridningen av statliga arbetstillfällen i landet, bl.a. genom länsstyrelsernas uppföljningar på området.

För att upprätthålla medborgarnas förtroende är det viktigt att de statliga myndigheterna är tillgängliga även i icke-digitala kanaler. Regeringen kommer därför fortsätta att utveckla styrningen och uppföljningen av myndigheternas icke-digitala service i syfte att säkerställa att myndigheterna lever upp till de krav som enligt förvaltningslagen (2017:900) gäller för den service som ska erbjudas. En fortsatt utveckling av den statliga servicekontorsorganisationen är också viktig.

Utveckla arbetet mot korruption och för god förvaltningskultur

Förmågan att motverka korruption är viktig för medborgarnas förtroende för den offentliga förvaltningen. Genom handlingsplanen mot korruption lades grunden för

ett sammanhållet och strukturerat arbetssätt mot korruption i den offentliga förvaltningen. Regeringen avser att utveckla arbetet mot korruption, och kommer att analysera utvecklingen på alla förvaltningsnivåer.

Att stärka de statsanställda i deras tjänstemannaroll är också viktigt för att motverka korruption och förtroendeskadliga beteenden i statsförvaltningen. Regeringen fortsätter därför utveckla arbetet mot korruption och för en god förvaltningskultur.

4.5.2 Sveriges genomförande av Agenda 2030

Ambitionen att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 ligger fast. Regeringen bedriver bl.a. en ambitiös klimat- och miljöpolitik, vilket är en viktig del av arbetet med Agenda 2030. Sverige har goda förutsättningar och en hög ambition att gå i täten i omställningen till ett hållbart samhälle, såväl nationellt som internationellt. Samtidigt har Sverige stora samhällsutmaningar och befinner sig mitt i flera pågående kriser, vilket påverkar genomförandet av Agenda 2030 negativt. Det är därför viktigt att Agenda 2030 utgör färdplanen framåt för att hantera rådande kriser.

Regeringens politiska prioriteringar genom de gemensamma samarbetsprojekten utgör inriktningen för Sveriges arbete med Agenda 2030. Samarbetsprojekten för att lösa Sveriges viktigaste samhällsproblem är: tillväxt och hushållsekonomi, kriminalitet, migration och integration, klimat och energi, hälso- och sjukvård samt skola. Det finns även utmaningar inom miljöområdet. Förutsättningarna för planerbara fossilfria kraftslag ska förbättras för att öka produktionen av el. Genom att fokusera insatser till dessa områden ökar regeringen takten i Sveriges genomförande av Agenda 2030. Sverige bidrar även till genomförandet av Agenda 2030 genom utrikes-, bistånds- och handelspolitiken.

Regeringens övergripande arbete vägleds av det riksdagsbundna målet för genomförandet av Agenda 2030 (prop. 2019/20:188, bet. 2020/21:FiU28, rskr. 2020/21:154). Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför. Ett rättighetsperspektiv, fattiga människors perspektiv på utveckling, jämställdhet och partnerskap ska integreras i allt arbete. Arbetet med att genomföra redan riksdagsbundna mål är avgörande för genomförandet av agendan.

Regeringen använder den globala uppföljningen av Agenda 2030 genom FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling (HLPF) för att skapa dialog med olika aktörer, inklusive riksdagen, myndigheter, kommuner och regioner, forskarsamhället, näringslivet, civilsamhället liksom ungdomsrepresentanter.

De statliga myndigheterna har en betydelsefull roll i genomförandet. GD-forum – svenska myndigheter i samverkan för Agenda 2030 – är en plattform som samlar ett stort antal myndigheter som driver arbetet med Agenda 2030 inom statsförvaltningen utifrån de tre dimensionerna av hållbar utveckling. Länsstyrelserna har inom ramen för sitt samordnande och tvärssektoriella uppdrag och för det statliga helhetsperspektivet, en särskilt viktig roll. Regeringen avser att fortsätta arbetet med att förtydliga relevanta aktörers roll i genomförandet av Agenda 2030. I det ingår att fokusera styrningen av myndigheter och insatser på de områden där Sverige har störst utmaningar. Till grund för detta arbete ligger bl.a. Statskontorets rapport (2020:15).

I propositionen Sveriges genomförande av Agenda 2030 (prop. 2019/20:188) understryks att agendan ska integreras i ordinarie processer så att regeringen kan föra en mer samstämmig politik för hållbar utveckling, mellan utgiftsområden och mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå. Att utveckla arbetet med en samstämmig politik är en central del i regeringens arbete. De prioriteringar som

regeringen har identifierat, vilka utgör de områden där Sverige har stora samhällsutmaningar är en utgångspunkt för arbetet.

Regeringen kommer att fortsätta arbeta för att EU på ett effektivt och ambitiöst sätt genomför Agenda 2030, inom och utanför EU:s gränser. För regeringen är ett multilateralt samarbete med olika aktörer avgörande för ett framgångsrikt och innovativt genomförande på alla nivåer, inklusive i EU-arbetet.

Regeringen bedömer att det globalt inte finns förutsättningar att nå målen i Agenda 2030 utan att resurser mobiliseras för att understödja genomförandet. Regeringen arbetar aktivt med åtagandena om utvecklingsfinansiering genom Addis Ababa Action Agenda som vägledande finansiellt ramverk för resursmobilisering inom områden som handel och näringslivsutveckling, samt för offentlig resursmobilisering genom skatt, bistånd samt forskning och innovation.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 1:1 Statskontoret

Tabell 4.3 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

2021	Utfall	96 816	Anslagssparande	7 486
2022	Anslag	104 034 ¹	Utgiftsprognos	104 304
2023	Förslag	108 272		
2024	Beräknat	109 899 ²		
2025	Beräknat	111 987 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 107 491 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 107 492 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statskontorets förvaltningsutgifter och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.4 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	104 034	104 034	104 034
Pris- och löneomräkning ²	4 238	6 663	8 766
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer		-798	-813
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	108 272	109 899	111 987

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Tabell 4.5 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	104 034	104 034	104 034
Pris- och löneomräkning ²	4 238	6 663	8 766
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer		-798	-813
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	108 272	109 899	111 987

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 108 272 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statskontoret* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 109 899 000 kronor respektive 111 987 000 kronor.

4.6.2 1:2 Kammarkollegiet

Tabell 4.6 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

2021	Utfall	82 223	Anslagssparande	10 691
2022	Anslag	118 824 ¹	Utgiftsprognos	117 780
2023	Förslag	118 318		
2024	Beräknat	120 830 ²		
2025	Beräknat	116 397 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 117 346 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 110 432 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kammarkollegiets förvaltningsutgifter och för förvaltningsutgifter för vissa nämnder. Anslaget får även användas för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt utbetalning av vissa mindre skadeståndersättningar.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.7 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:2 Kammarkollegiet**

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	114 574	114 574	114 574
Pris- och löneomräkning ²	1 269	4 708	7 526
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	2 475	1 548	-5 703
<i>varav BP23³</i>	<i>4 750</i>	<i>4 750</i>	<i>4 750</i>
– <i>Handläggning av narkolepsiärenden vid Pandemrix-vaccination</i>	<i>2 750</i>	<i>2 750</i>	<i>2 750</i>
– <i>Handläggning av personskador vid covid-19-vaccination</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	118 318	120 830	116 397

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att finansiera myndighetens handläggning av ärenden om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot covid-19 ökades anslaget med 2 000 000 kronor 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 2 avsnitt 4.6, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:119). Anslaget beräknades öka med 2 000 000 kronor 2023 respektive 2024. Regeringen föreslår att anslaget ökas med ytterligare 2 000 000 kronor 2023 för handläggning av ett ökat antal ärenden av detta slag. Från och med 2024 beräknas anslaget ökas med 2 000 000 kronor per år för att finansiera myndighetens beräknade kostnader.

Kammarkollegiet handlägger ärenden om ersättning i vissa fall till personer som insjuknat i narkolepsi till följd av vaccinering med vaccinet Pandemrix mot svininfluensan 2009–2010. Kammarkollegiets beslut i dessa ärenden kan överklagas till Statens skaderegleringsnämnd. För att täcka ökade kostnader för administration och medicinsk expertis i ärendena behöver medel tillföras. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 2 750 000 kronor för 2023. Regeringen beräknar att anslaget bör ökas med 2 750 000 kronor per år fr.o.m. 2024.

Regeringen föreslår att 118 318 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 120 830 000 kronor respektive 116 397 000 kronor.

Kredit avseende nya myndigheter

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2023 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag för ändamålet bör tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning tillfälligt finansieras med en kredit hos Kammarkollegiet. När en myndighet har bildats bör anskaffningen av tillgångar eller övriga utgifter, inklusive ränta, regleras genom betalning av krediten. Under 2022 har 19 716 000 kronor av krediten utnyttjats. För vilka nya myndigheter som krediten behöver utnyttjas 2023, och i vilken utsträckning, är svårt att bedöma. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att för 2023 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av

likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 250 000 000 kronor.

Kredit avseende det statliga försäkringssystemet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2023 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Det behövs en kredit för att finansiera enstaka stora skador eller anhopningar av skador som hanteras inom det statliga försäkringssystemet. En utnyttjad kredit ska återbetalas inom ramen för systemet. Om den sammanlagda försäkringsersättningen som Kammarkollegiet ska betala för en enskild skadehändelse överstiger 50 000 000 kronor, ska dock regeringen besluta om hur det överstigande beloppet ska finansieras utanför det statliga försäkringssystemet. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2023 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i det statliga försäkringssystemet som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.8 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Kammarkollegiet

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksam- hetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. Resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna inte disponeras av myndigheten						
<i>Offentligrättsliga verksamhet</i>						
Tolkar, översättare, stiftelserätt	-196 900	-20 940	4 000	26 500	-22 500	-240 340
Avgiftsbelagda verksamheten där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
Idéburen välfärd	-	-	-	-	-	-
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Fordringsbevakning, kapital- förvaltning, ramavtals-upphandling, regeringstrering av trossamfund	46 845	-591	220 650	223 146	-2 496	43 758
Summa uppdragsverksamhet	46 845	-591	220 650	223 146	-2 496	43 758

Källa: Kammarkollegiet.

Kammarkollegiets verksamhet finansieras till största delen av avgifter från uppdragsverksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att disponera de avgifter som tas ut med stöd av lagen (2022:900) om registrering av idéburna organisationer för registrering och tillsyn av idéburna organisationer.

Skälen för regeringens förslag: Efter förslag i propositionen Idéburen välfärd (prop. 2021/22:135) har riksdagen beslutat en ny lag om registrering av idéburna organisationer. Lagen (2022:900) om registrering av idéburna organisationer träder i kraft den 1 januari 2023. Kammarkollegiet har i juni 2022 fått i uppdrag att inrätta ett system för registrering av idéburna organisationer och att förbereda för att kunna bedriva tillsyn över registrerade idéburna organisationer fr.o.m. den 1 januari 2023

(Fi2022/01990). Registret och tillsynen enligt lagen om registrering av idéburna organisationer ska avgiftsfinansieras enligt avgiftsförordningen (1992:191). Kammarkollegiet får bedöma hur avgifterna ska tas ut och om det är lämpligt med olika avgiftsnivåer för registrering och tillsyn (Fi2022/01990). Det är svårt att uppskatta hur många idéburna organisationer som kommer att välja att registrera sig samt tidsåtgången för myndighetens handläggning vid registrering och tillsyn.

Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att disponera de avgifter som tas ut med stöd av lagen om registrering av idéburna organisationer för registrering och tillsyn av idéburna organisationer.

4.6.3 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tabell 4.9 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

2021	Utfall	1 200	Anslagssparande	1 244
2022	Anslag	1 693 ¹	Utgiftsprognos	1 677
2023	Förslag	1 693		
2024	Beräknat	2 443		
2025	Beräknat	2 443		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för sådana uppgifter som Arbetsgivarverket utfört åt regeringen eller Regeringskansliet och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation, samt för regeringens behov av underlag och biträde inom det arbetsgivarpolitiska området. Anslaget får även användas för förvaltningsutgifter avseende vissa nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.10 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	1 693	1 693	1 693
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer		750	750
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 693	2 443	2 443

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 693 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska* frågor för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 2 443 000 kronor.

4.6.4 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tabell 4.11 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

2021	Utfall	13 711 155	Anslagssparande	395 845
2022	Anslag	14 094 000 ¹	Utgiftsprognos	13 867 000
2023	Förslag	15 206 904		
2024	Beräknat	16 642 838		
2025	Beräknat	17 075 658		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statliga tjänstepensionsförmåner, avgångsförmåner, grupplivförmåner och personskadeersättningar samt liknande förmåner som följer av anställningar med statliga villkor. Därtill får anslaget användas för utgifter för räntor avseende sådana förmåner.

Vidare får anslaget användas för utgifter för löneskatt enligt lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster respektive enligt lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader samt för premieskatt enligt lagen (1990:1427) om särskild premieskatt för grupplivförsäkring m.m. Anslaget får även användas för löneavgifter enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Anslaget får dessutom användas för förvaltningsutgifter vid Statens tjänstepensionsverk för biträde vid handläggningen av pensionsärenden avseende lärare m.fl. som överförs från statligt reglerade anställningar genom riksdagens beslut om kommunalt huvudmannskap för lärare m.fl.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.12 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Statens tjänstepensionsverk

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>	11 865	7 021	288 400	-284 257	4 143	23 060
Summa uppdragsverksamhet	11 865	7 021	288 400	-284 257	4 143	23 060

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

För området Statlig pensionsverksamhet m.m. disponerar SPV för administrationskostnader det belopp från inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* som anges i myndighetens regleringsbrev. För 2022 uppgår detta belopp till 193 200 000 kronor. Därutöver fastställer regeringen årligen de administrationsavgifter som de myndigheterna m.fl. som skuldför sina pensionsåtaganden ska betala till SPV. För 2021 uppgick dessa avgifter till sammanlagt ca 4 700 000 kronor. Resterande intäkter avser främst området Pensionsverksamhet på uppdrag. År 2021 uppgick intäkterna för det området till ca 92 800 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.13 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.**

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	14 094 000	14 094 000	14 094 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Makroekonomisk utveckling	1 192 904	2 573 838	3 114 658
Volymer	-80 000	-25 000	-133 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 206 904	16 642 838	17 075 658

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

En stor del av de utbetalningar som belastar anslaget är hänförliga till redan beviljade förmåner. I posten Makroekonomisk utveckling i tabell 4.13. ingår bl.a. effekten av att vissa förmåner som belastar anslaget årligen indexeras med prisbasbeloppets förändring. I posten Volymer avspeglas antalet förmåner som nybeviljas under budgetperioden och storleken på dessa förmåner.

Regeringen föreslår att 15 206 904 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 16 642 838 000 kronor respektive 17 075 658 000 kronor.

Kredit avseende SPV:s pensionshantering

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2023 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: SPV får bedriva uppdragsverksamhet när det gäller pensionshanteringen. I sådan uppdragsverksamhet hanteras väsentliga penningflöden avseende premiebestämda pensioner och pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning. Enbart flödet för premiebestämda pensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet omsätter ca 670 000 000 kronor varje månad och faktureras med kort tid för betalning. Skulle t.ex. betalningen för de två största fakturorna utebli en månad motsvarar det ett belopp och en räntekontobelastning på ca 180 000 000 kronor. SPV har därför ett behov av ett rörelsekapital i form av en kredit i Riksgäldskontoret.

År 2021 utnyttjade SPV ca 46 000 000 kronor av en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose behovet av likviditet i pensionshanteringen. Under den senaste femårsperioden har krediten utnyttjats med upp till 96 000 000 kronor. För att minimera risken för övertrassering av likvida medel bör därför regeringen bemyndigas att för 2023 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose SPV:s behov av likviditet i pensionshanteringen som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor.

4.6.5 1:15 Statens servicecenter

Tabell 4.14 Anslagsutveckling 1:15 Statens servicecenter

Tusental kronor

2021	Utfall	703 884	Anslagssparande	74 328
2022	Anslag	881 568 ¹	Utgiftsprognos	890 688
2023	Förslag	915 068		
2024	Beräknat	945 554 ²		
2025	Beräknat	970 027 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 915 068 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 915 068 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens servicecenters förvaltningsutgifter i den mån de inte finansieras med avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.15 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Statens servicecenter

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. resultat utgående 2023
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Summa uppdragsverksamhet	-135 000	8 000	542 100	534 100	8 000	-119 000

Anm.: Intäkterna avser avgifter för tillhandahållande av administrativt stöd åt myndigheter. Statens servicecenter disponerar även intäkter i verksamhet avseende lokal statlig service. Intäkterna består av ersättning från AP-fonder och premiepensionssystemet samt ersättning från Skatteverket för hantering av id-kort vid servicekontoren. Under 2023 uppgår intäkterna till 69 000 tkr. Dessa intäkter redovisas inte i tabellen ovan.

Källa: Statens servicecenter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.16 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:15 Statens servicecenter

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	882 068	882 068	882 068
Pris- och löneomräkning ²	14 500	44 370	68 348
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	18 500	19 116	19 611
varav BP23 ³	3 500	3 500	3 500
– Ny struktur CF - nya beredskapsmyndigheter	3 500	3 500	3 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	915 068	945 554	970 027

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen har beslutat om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Den nya strukturen medför ytterligare uppgifter för Statens servicecenter.

Anslaget ökas därför med 3 500 000 kronor fr.o.m. 2023. Finansiering sker genom att anslaget 2:4 *Krisberedskap* inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas med totalt 249 000 000 kronor fr.o.m. 2023.

Regeringen föreslår att 915 068 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Statens servicecenter* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 945 554 000 kronor respektive 970 027 000 kronor.

5 Fastighetsförvaltning

5.1 Mål för området

Med utgångspunkt i de riktlinjer som riksdagen har beslutat inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet (prop. 1991/92:44, bet. 1991/92:FiU8, rskr. 1991/92:107) är regeringens mål för området en kostnadseffektiv statlig fastighetsförvaltning med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ. Det saknas ett riksdagsbundet mål för den statliga fastighetsförvaltningen.

Regeringen har preciserat följande delmål för de fastighetsförvaltande myndigheterna Fortifikationsverket (Fortv) och Statens fastighetsverk (SFV) inom ramen för det ovan nämnda målet och de nationella miljö kvalitetsmålen:

- Fastigheterna ska förvaltas så att god hushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.
- Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.
- Hyresgästerna ska ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, markområden och anläggningar.
- Myndigheterna ska uppfattas som kompetenta och serviceinriktade hyresvärdar.
- Myndigheterna ska inom sitt område verka för att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen.
- Hänsynen till miljö- och kulturmiljö värden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

Fortv ska även bidra till att uppfylla målet för det militära försvaret som riksdagen har beslutat om efter förslag i propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Målet innebär bl.a. att förvaltningen av fastigheter avsedda för försvarsändamål och utveckling av detta fastighetsbestånd ska vara ändamålsenlig och stärka den operativa förmågan i Försvarsmakten.

5.2 Resultatindikationer och andra bedömningsgrunder

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- hyresintäkt i kronor per kvadratmeter
- driftkostnad i kronor per kvadratmeter
- underhållskostnad i kronor per kvadratmeter
- driftnetto i kronor per kvadratmeter
- ekonomisk vakansgrad
- kundnöjdhet
- energianvändning
- myndigheternas miljöledningsarbete.

Såväl Fortv som SFV ska, i enlighet med sina respektive regleringsbrev för 2022, uppnå ett resultat i sin verksamhet som efter finansiella poster motsvarar en avkastning om 2,5 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån i Riksgäldskontoret för investeringar och anläggningar.

Inom SFV:s fastighetsbestånd har fastigheterna kategoriserats i tre kategorier: de med en marknadsmässig hyressättning (marknadshyresfastigheter), de fem kulturinstitutionernas huvudbyggnader med en kostnadsbaserad hyressättning (kostnadshyresfastigheter) och de fastigheter där hyresintäkterna inte långsiktigt kan täcka kostnaderna (bidragsfastigheter). De sistnämnda fastigheterna saknar förutsättningar för att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott. Regeringens ambition är att intäkterna från bidragsfastigheterna på sikt ska öka. För fastigheter med kostnadshyra gäller att hyresgästen betalar en hyra som motsvarar kostnaderna för drift, underhåll, administration och kapitalkostnader.

Det finns även ett riksdagsbundet mål för arkitektur, form och design. I enlighet med detta ska bl.a. Fortv och SFV, utifrån sina respektive förutsättningar, agera föredömligt för hållbara, tillgängliga gestaltade livsmiljöer inom staten (se utg.omr. 17).

5.3 Resultatredovisning

Fortv och SFV är de två största fastighetsförvaltande myndigheterna. De förvaltar bl.a. ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader samt kulturhistoriskt värdefulla byggnader, stora markområden och skog.

Fastigheternas värde

Tabell 5.1 Statens byggnader, mark och fast egendom

Bokfört värde i miljoner kronor

	2017	2018	2019	2020	2021
Staten	40 215	43 786	45 842	47 105	50 156
– varav Fortv	10 359	10 997	11 709	12 563	14 585
– varav SFV	13 340	16 083	16 783	16 720	16 651
Fortv:s och SFV:s andel	58,9 %	61,8 %	62,2 %	62,2 %	62,3 %

Källa: Årsredovisningar för staten 2017–2021.

Uppgifterna i tabell 5.1 bör bedömas med viss försiktighet, bl.a. då vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde inte behöver tas upp i balansräkningen. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Affärsverket svenska kraftnät, Kammarkollegiet, Luftfartsverket, Naturvårdsverket, Riksdagsförvaltningen, Sjöfartsverket, Sveriges lantbruksuniversitet och Trafikverket. Värdet av statens innehav av fast egendom och byggnader ökade 2021. Fortv:s och SFV:s investeringstakt bedöms vara fortsatt hög under de kommande åren.

Efter riksdagens godkännande (prop. 2021/22:269, bet. 2021/22:FiU49, rskr. 2021:22:459) har Fortv den 30 juni 2022 medgetts att förvärva fastigheterna Solna Ulriksdal 2:1 och Sollentuna Helenelund 7:1. Fastigheterna ska användas för polisiär verksamhet.

Sedan 2017 har inga större förändringar skett av den lokalarea som förvaltas av SFV, vilket framgår av tabell 5.2. Uppgifterna om Fortv:s lokalarea i tabellen omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet, dvs. objekt som används av fredsorganisationen och som inte är av hemlig natur, såsom garnisoner och skjutfält.

Tabell 5.2 Omfattningen av de fastighetsförvaltande myndigheternas lokalbeståndLokalarea (1 000 m²)

	2017	2018	2019	2020	2021
Fortv ¹	2 755	2 748	2 755	2 785	2 814
SFV	1 652	1 634	1 632	1 631	1 628
– varav marknadshyresfastigheter	1 174	1 174	1 168	1 167	1 170
– varav kostnadshyresfastigheter	98	98	98	98	98
– varav bidragsfastigheter	380	362	366	366	360

¹ Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttoarea. Omräkningsfaktor till lokalarea, som är ett vanligare jämförelsetal, är 0,83. Uppgifterna om Fortv:s lokalarea omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet.

Källor: Fortifikationsverkets och Statens fastighetsverks årsredovisningar 2017–2021.

År 2016 infördes nya redovisningsregler för bl.a. Fortv och SFV. För SFV innebär de nya redovisningsreglerna ett förbättrat resultat under ett antal år, som därefter kommer att följas av ett lägre resultat till följd av ackumulerade kostnader för avskrivningar och ökade finansiella kostnader, eftersom investeringar ska finansieras med lån hos Riksgäldskontoret. De förändrade redovisningsreglerna innebär att en del av det som tidigare klassificerats som underhållskostnader nu har klassificerats om som investeringar och därför redovisas som anläggningstillgångar i balansräkningen. Avskrivningskostnaderna för dessa tillgångar belastar resultatet kommande år.

För 2021 uppgick Fortv:s resultat till 93 miljoner kronor (se tabell 5.3), vilket var högre än prognosticerat. Fortv har, i enlighet med avkastningskravet för 2021 på 2,6 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån för investeringar i fastigheter och anläggningar i Riksgäldskontoret, betalat in 128 miljoner kronor till statens centralkonto.

Tabell 5.3 Uppgifter om det ekonomiska utfallet för Fortv

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023
Totala intäkter	3 367	3 531	3 942	4 382	4 417	4 579
Totala kostnader	3 212	3 498	3 874	4 289	4 270	4 379
Resultat	155	33	68	93	147	200

Källor: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2018–2021 och budgetunderlag för 2023–2025.

För 2021 uppgick SFV:s resultat före fastighetsförsäljningar till 828 miljoner kronor (se tabell 5.4), vilket var högre än avkastningskravet. De ovan beskrivna redovisningsreglerna bidrog till det högre resultatet. SFV har, i enlighet med avkastningskravet för 2021 på 2,6 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån för investeringar i fastigheter och anläggningar i Riksgäldskontoret, betalat in 103 miljoner kronor till statens centralkonto.

Tabell 5.4 Uppgifter om det ekonomiska utfallet för SFV

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023
Totala intäkter	3 001	3 191	3 118	3 313	3 020	3 078
Totala kostnader	2 124	2 358	2 290	2 485	2 240	2 286
Resultat	877	833	829	828	780	792

Källor: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2018–2021 och budgetunderlag för 2023–2025.

Resultatindikationer

Fortv och SFV förvaltar olika typer av fastighetsbestånd. Fortv:s byggnadsbestånd är till ytan ca 50 procent större än SFV:s, och en betydande del av beståndet utgörs av enklare förrådsytor som ibland är kallförråd. Myndigheterna har inte samma mark-

nadsförutsättningar för sina bestånd. Sammantaget medför detta att det i flera fall är missvisande att jämföra myndigheternas nyckeltal med varandra. Syftet med indikatorerna och nyckeltalen är därför framför allt att redovisa respektive myndighets utveckling över tid.

SFV har utöver de tre verksamhetsgrenar som redovisas i tabellerna nedan även verksamhetsgrenen mark som innefattar jord, skog, kronoholmar och tomträtter.

Hyresintäkt i kronor per kvadratmeter

Fortv:s hyresintäkter per kvadratmeter fortsatte öka 2021 (se tabell 5.5). Ökningen var en följd av att större investeringar genomfördes under året.

Tabell 5.5 Utveckling av hyresintäkter för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2019	2020	2021
Fortv	583	622	660

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2019–2021.

SFV:s totala hyresintäkter per kvadratmeter ökade 2019–2021 (se tabell 5.6).

Hyresintäkterna påverkas bl.a. av nya och omförhandlade avtal. Spridningen av sjukdomen covid-19 påverkade hyresintäkterna negativt, bl.a. genom att SFV gav hyresrabatter till hyresgäster i utsatta branscher och genom lägre hyresintäkter från de hyresgäster som hade avtal med omsättningshyra. Hyresrabbaterna uppgick till 77 miljoner kronor 2021.

Tabell 5.6 Utveckling av hyresintäkter för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2019	2020	2021
Marknadshyresfastigheter	1 851	1 870	1 892
Kostnadshyresfastigheter	1 460	1 484	1 604
Bidragsfastigheter	221	218	185
Totalt	1 568	1 583	1 605

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2019–2021.

Driftkostnad i kronor per kvadratmeter

Fortv:s driftkostnad per kvadratmeter ligger på en stabil nivå. Myndigheten arbetar för att sänka driftkostnaderna och kostnadsnivån sjönk något 2021 jämfört med 2020 (se tabell 5.7). Detta berodde på att lokalarean ökade, samtidigt som kostnaderna minskade. Minskningen per kvadratmeter förklaras även bl.a. av att nybyggnationer vanligen ger en lägre driftkostnad.

Tabell 5.7 Utveckling av driftkostnader för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2019	2020	2021
Fortv	46	44	41

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2019–2021.

SFV hade högre driftkostnader 2021 jämfört med 2020, vilket bl.a. berodde på att vissa lokaler användes i mindre utsträckning under 2020 till följd av spridningen av covid-19 (se tabell 5.8).

Tabell 5.8 Utveckling av driftkostnader för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2019	2020	2021
Marknadshyresfastigheter	303	296	346
Kostnadshyresfastigheter	308	267	301
Bidragsfastigheter	202	206	221
Totalt ¹	297	291	337

¹ Inklusive driftkostnader för verksamhetsgrenen mark som saknar uthyrningsbar area.

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2019–2021.

Underhållskostnad i kronor per kvadratmeter

Fortv:s underhållskostnader ökade något 2021 jämfört med 2020 (se tabell 5.9).

Ökningen berodde på utökad verksamhet hos hyresgästerna, vilket medfört större slitage på fastigheterna.

Tabell 5.9 Utveckling av underhållskostnader för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2019	2020	2021
Fortv	53	57	68

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2019–2021.

Även SFV:s underhållskostnader har ökat de senaste åren (se tabell 5.10). Myndighetens underhållskostnader är relativt höga jämfört med branschen i övrigt, vilket beror på att underhållsåtgärder på kulturfastigheter ofta är mer resurskrävande än åtgärder på andra fastigheter. Underhållskostnaderna för kostnadshyresfastigheter var högre 2021 än tidigare år. Det berodde framför allt på ett större fönsterrenoveringsprojekt i Norra tornet på Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm.

Tabell 5.10 Utveckling av underhållskostnader för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2019	2020	2021
Marknadshyresfastigheter	173	192	177
Kostnadshyresfastigheter	138	137	279
Bidragsfastigheter	544	578	707
Totalt	270	293	312

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2019–2021.

Driftnetto i kronor per kvadratmeter

Driftnettet motsvarar intäkter minus kostnader före avskrivningar och räntor. Det redovisade driftnettet speglar resultatet i den normala förvaltningsverksamheten.

Driftnettet för Fortv ökade under 2021 jämfört med föregående år. Det förklaras av att både intäkterna och kostnaderna ökade, samtidigt som den totala fastighetsytan ökade (se tabell 5.11).

Tabell 5.11 Utveckling av driftnetto för Fortv

Kronor per kvadratmeter

	2019	2020	2021
Fortv	267	292	305

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2019–2021.

Även för SFV ökade driftnettot inom verksamhetsområdena kostnadsfastigheter och bidragsfastigheter 2021 jämfört med föregående år (se tabell 5.12). Det berodde på att intäkterna ökade något, samtidigt som kostnaderna sjönk.

Tabell 5.12 Utveckling av driftnetto för SFV

Kronor per kvadratmeter

	2019	2020	2021
Marknadshyresfastigheter	1 201	1 205	1 204
Kostnadshyresfastigheter	752	871	877
Bidragsfastigheter	62	67	93

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2019–2021.

Vakansgrad

I statens fastighetsbestånd finns vissa lokalytor som inte är uthyrda, vilket brukar beskrivas som en fastighetsförvaltares vakansgrad.

För Fortv var vakansgraden 2,7 procent under 2019. Vakansgraden ökade marginellt till 2,9 procent under 2020 och 2021.

Det finns ytor i SFV:s bestånd som är svåra att hyra ut eller som kräver större renoveringar och därför är vakanta. Vakanta ytor i SFV:s bestånd består både av vanliga lokaler och statliga byggnadsminnen, som t.ex. Västra Hästholmens fort i Karlskrona skärgård och Tynnelsö slott i Mälaren. SFV:s vakansgrad minskade från 6,1 procent 2020 till 5,8 procent 2021.

Mätning av kundnöjdhet

Fortv och SFV genomför vanligen vartannat år kundundersökningar som kan användas för att bedöma om myndigheterna tillhandahåller det kunderna efterfrågar och hur kunderna uppfattar dem som hyresvärdar. Båda myndigheterna planerar att genomföra en ny mätning av kundnöjdhet under 2022.

Energianvändning

Fortv och SFV har fortsatt fokus på miljö- och kulturmiljövården och hållbar utveckling. Arbetet med att upprätta vårdprogram för alla statliga byggnadsminnen och vidta åtgärder för ökad energieffektivisering fortgår.

Fortv och SFV fick 2014 i uppdrag att t.o.m. 2019 minska energianvändningen i de byggnader de förvaltar. Myndigheterna fick i december 2019 ett förnyat uppdrag att minska energianvändningen. Enligt detta uppdrag ska Fortv minska sin användning med sammanlagt 26,7 GWh och SFV med 20,9 GWh under perioden 1 januari 2014–31 december 2030. Myndigheterna arbetar för att uppnå målet. Trots en succesivt effektivare energianvändning bedömer Fortv att myndigheten till följd av verksamhetens kraftiga tillväxt behöver utöka sina åtgärder för att energioptimera de byggnader som myndigheten förvaltar. SFV uppger att myndigheten till stor del kommer att klara målet om den sänker energianvändningen med minst 1 procent per år. För att uppnå denna besparing har SFV tagit fram en lista med åtgärder inom relevanta fastighetsområden.

En faktor som försvårar Fortv:s och SFV:s arbete med att minska energiförbrukningen är att myndigheterna endast delvis kan påverka förbrukningen, eftersom den är beroende av hur hyresgästerna använder fastigheterna.

År 2021 ökade den totala energianvändningen i Fortv:s byggnader jämfört med 2020, sannolikt på grund av att lokalbeståndet ökade (se tabell 5.13). Nivån låg i nivå med

2019. Fortv verkar för en effektivare energianvändning genom uppföljning av energistatistik, fortlöpande tillsyn och skötsel, arbete med prioritering och särskilda åtgärder, som t.ex. förbättringar av byggnaders klimatskal, dvs. tak, ytterväggar, etc. Myndigheten genomför även energieffektiviseringsåtgärder som utgår från underhålls- och investeringsplaner. Bland annat byts äldre tekniska system ut mot mer energi-effektiva moderna system, och vid nybyggnation är målsättningen att uppföra byggnader med en kravbild som motsvarar en god energiprestanda.

Tabell 5.13 Utveckling av energianvändningen för Fortv

Energianvändning i GWh

	2019	2020	2021
Fortv	403	399	405

Källa: Fortifikationsverkets årsredovisningar 2019–2021.

SFV minskade sin användning av köpt energi 2019–2021 (se tabell 5.14). Ökningen 2021 jämfört med 2020 berodde på en gradvis återgång till en mer normal verksamhet hos hyresgästerna efter en minskad energianvändning på grund av spridningen av covid-19.

Tabell 5.14 Utveckling av energianvändningen för SFV

Total energianvändning i GWh

	2019	2020	2021
Sverige	215	202	204
Utrikes	23	21	22
Totalt ¹	238	223	226

¹ Bidragsfastigheter ingår i tabellen ovan men ingår inte i uppdraget att minska energianvändningen.

Källa: Statens fastighetsverks årsredovisningar 2019–2021.

Myndigheternas miljöledningsarbete

I Naturvårdsverkets rapport Miljöledning för staten för 2021 hamnar både SFV och Fortv fortsatt på listan över de tio myndigheter som har störst utsläpp av koldioxid från maskiner och övriga fordon. Båda myndigheterna finns även på listan över de tio myndigheter som redovisat störst utsläpp av koldioxid per årsarbetskraft från bilresor. Detta beror till stor del på den typ av verksamhet myndigheterna bedriver. Båda myndigheterna arbetar aktivt med att sänka koldioxidutsläppen från bilresor och flygresor samt att öka antalet resefria möten och digitala möten. Fortv har dock behov av att använda ett stort antal större arbetsfordon. En del av SFV:s verksamhet bedrivs utomlands och på andra kontinenter, varför en del flygresor är nödvändiga.

Fortv och SFV arbetar systematiskt med sitt miljöarbete, är certifierade enligt ISO14001 och har tillhörande miljö- och hållbarhetspolicys. Båda myndigheterna hade en hög andel upphandlingar med miljökrav 2021. Fortv:s andel upphandlingar med miljökrav uppgick till 92 procent och SFV:s andel till 94 procent.

Under 2021 fortsatte Fortv och SFV arbeta med uppdragen om handlingsplaner för grön infrastruktur och insatser för ett hyggesfritt skogsbruk på sina fastigheter. Uppdragen ska redovisas till Regeringskansliet i mars 2023. Myndigheterna har även i uppdrag att anlägga och restaurera våtmarker.

5.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden har förändrat förutsättningarna för Fortv och SFV att utföra sina uppdrag. Samtidigt påverkas myndigheternas arbete

alltjämt av effekterna av pandemin, t.ex när det gäller tillgången till kompetens och material. Förändringarna har medfört behov av ökad flexibilitet och omprioriteringar.

Regeringen bedömer att den statliga fastighetsförvaltningen i huvudsak fungerar väl. Frågan om god förvaltningskultur är viktig, eftersom Fortv och SFV bedriver verksamhet i branscher med stora upphandlingar och betydande värden i omlopp. För Fortv är det av särskild vikt att den interna styrningen och kontrollen säkerställs, då myndigheten fortsatt befinner sig i en tillväxtfas, med bl.a. stora fastighetsförvärv och investeringar inom försvarsområdet, som innebär risker och har stora finansiella effekter för staten.

Regeringen anser att Fortv och SFV till stora delar har genomfört sina uppdrag tillfredsställande och att myndigheterna uppfyllt sina mål. Resultatindikatorerna för de två myndigheterna pekar på en stabil verksamhet, även om externa faktorer kan påverka nyckeltalen över tid. Fastighetsförvaltningen bedöms uppnå delmålen om en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet.

Fortv och SFV arbetar aktivt för att uppnå regeringens mål om att minska energianvändningen. De båda myndigheterna har dock i enlighet med vad som anförts i avsnitt 5.3 endast begränsad rådighet över energiförbrukningen, eftersom den delvis beror på hur hyresgästerna använder fastigheterna.

5.5 Politikens inriktning

De riktlinjer som beslutats av riksdagen inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet ligger fast. Detta innebär bl.a. att statens fastighetsförvaltning bör vara skild från brukandet av lokaler och mark, att förvaltningen bör bedrivas med ett avkastningskrav som i så stor utsträckning som möjligt är marknadsmässigt, samt att de fastigheter som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör koncentreras i en samordnad förvaltning som bedrivs i myndighetsform. De fastighetsförvaltande myndigheterna ska bl.a. förvalta fastigheterna så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås. Värdet på fastigheterna ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. Myndigheterna ska också inom sina respektive områden verka för att uppfylla de nationella miljömålen, bl.a. vad gäller energieffektivisering och begränsning av klimatpåverkan, men även skydd av biologisk mångfald.

Den kraftiga tillväxten av det militära försvaret ställer höga krav på att utveckla Fortv:s fastighetsbestånd när det gäller att bidra till att uppfylla målet för det militära försvaret och tillmötesgå Försvarsmaktens och övriga totalförsvarsmyndigheters ökande behov. Den höga investeringstakten väntas behöva fortsätta för att målet om att stärka totalförsvaret ska kunna uppnås.

SFV redovisade i maj 2021 ett underlag för en investering i operabyggnaden i Stockholm, i form av rapporten Nollalternativ 2021 (Fi2021/01970). Underlaget kompletterar tidigare framställningar om renovering och ombyggnad av operabyggnaden, bl.a. förstudien om Ny Opera i Operan från 2015 (Ku2014/01209). Frågan bereds i Regeringskansliet (se även utg.omr. 17).

Regeringens ambition för bidragsfastigheterna är att intäkterna ska öka, samtidigt som kostnaderna ska minska, för att på sikt minska underskottet.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 Fortifikationsverket

Fortv:s huvuduppgift är att förvalta en viss del av statens fasta egendom, främst fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Myndighetens förvaltning av fastigheter avsedda för försvarsändamål och utvecklingen av detta fastighetsbestånd ska vara ändamålsenlig i förhållande till totalförsvarets behov (det militära och civila försvarets) så att den operativa förmågan i Försvarsmakten kan stärkas. Fastigheterna ska förvaltas så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt så att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.

Fortv ansvarar också för att etablera, förvalta och avyttra byggnader, anläggningar m.m. för försvarets behov i samband med internationella fredsbevarande och humanitära insatser. I myndighetens uppdrag ingår också att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att den kompetens som behövs för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas. Fortv:s verksamhet finansieras främst genom hyresintäkter samt genom lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar.

Infrastrukturella frågor och fastighetsförvaltning är centrala förutsättningar för att förstärka det militära försvarets förmåga. Regeringen redogör för den försvarspolitiska inriktningen i utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2023–2025 godkänns som en riktlinje för Fortifikationsverkets investeringar (se tabell 5.15).

Tabell 5.15 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2023–2025

Miljoner kronor

	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Summa 2023– 2025
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	1 747	4 516	6 028	7 047	10 574	23 649
Byggnader och markanläggningar	654	1 147	3 191	4 114	3 899	11 204
Fastighetsförvärv	353	2 588	706	630	2 667	4 003
Försvarsanläggningar	743	767	2 019	2 189	4 008	8 216
Flygfält	-2	14	113	113	0	226
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>1 747</i>	<i>4 516</i>	<i>6 028</i>	<i>7 047</i>	<i>10 574</i>	<i>23 649</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>1 747</i>	<i>4 516</i>	<i>6 028</i>	<i>7 047</i>	<i>10 574</i>	<i>23 649</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	1 747	4 516	6 028	7 047	10 574	23 649
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	1 536	4 248	5 720	6 739	10 266	22 726
Övrig finansiering	211	269	308	308	308	925
Vidmakthållande av befintliga investeringar	1 246	1 702	1 882	2 090	2 101	6 073
Byggnader och markanläggningar	905	1 235	1 494	1 645	1 619	4 758
Försvarsanläggningar	339	410	387	446	482	1 314

	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Summa 2023– 2025
Flygfält	3	58	1	0	0	1
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>862</i>	<i>1 192</i>	<i>1 451</i>	<i>1 614</i>	<i>1 639</i>	<i>4 704</i>
<i>– byggnader, mark och annan fast egendom</i>	<i>862</i>	<i>1 192</i>	<i>1 451</i>	<i>1 614</i>	<i>1 639</i>	<i>4 704</i>
Finansiering vidmakthållande	1 246	1 702	1 882	2 090	2 101	6 073
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	713	1 008	1 288	1 411	1 392	4 090
Övrig finansiering	533	694	595	680	709	1 983
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	2 994	6 219	7 910	9 137	12 674	29 722
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	2 609	5 709	7 479	8 661	12 212	28 353

Vissa justeringar har gjorts jämfört med föregående års investeringsplan. Det beror t.ex. på tillkommande förvärv och investeringar mot bakgrund av riksdagens beslut med anledning av propositionen Totalförsvaret 2021–2025, ändrade kostnadsbedömningar och tidsförskjutningar (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135 och 136). Objekt för vilka investeringskostnader överstiger 75 miljoner kronor redovisas separat (se tabell 5.16).

Tabell 5.16 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 75 miljoner kronor

Miljoner kronor

	Utfall t.o.m. 2020	Prognos 2021	Budget 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Arboga, Förvärv Tornet 1		85			
Berga, bunkringsledning	80	20	5		
Eksjö, utbildningsanordning	5	1	1	29	50
Halmstad garnison, luftvärnshallar		16	20	400	400
Halmstad garnison, ROT kasern	1	7	1	62	61
Kalixfors, flytt till Kalixfors	35	95	69		
Karlberg, anpassning ökade kadettvolym officersutbildning	315	-7	1		
Karlberg, kadettflygel	13	15	60	55	
Karlsborg, hangarer m.m.	39	1	77	228	251
Karlsborg, rull- och taxibana m.m.	25	21	8	81	89
Karlskrona, nybyggnation kaj för ubåt	5	1	84	85	
Karlskrona, ROT kasern Najaden	1	6	74	15	
Karlskrona, bunkringsledning, pumpstationer m.m.	13	6	16	65	35
Luleå, Ny spolhall	50	33			
Luleå, Ny rullbana		1	39	1	
Revinge, ersättningsbyggnad camp Gripen	15	65	20		
Revinge, Nybyggnad utbildningscentrum	73	37	6		
Revinge, Nybyggnad kontor	0	4	26	72	17
Skövde garnison, uppställningsplats drivmedelsfordon	0	1	2	50	24
Tofta, Gotlands regemente nybyggnation	1115	8	93	409	445

	Utfall t.o.m. 2020	Prognos 2021	Budget 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Umeå, Skyddscentrum inomhusträningsanläggning	17	10	34	85	45
Sverige, hemlig anläggning	704	312	82		
Sverige, hemlig anläggning	14	96	99		
Sverige, hemlig anläggning	70	15			

Källa: Fortifikationsverkets avvikelserapport investeringar i fastigheter för 2022–2025.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2023 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 30 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Fortv disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2022 om 26 500 000 000 kronor för investeringar i fastigheter och markanläggningar. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Den övriga krediten bör, med hänsyn till tidigare upplåning och de behov som brukarna har angett, utökas med 3 500 000 000 kronor jämfört med föregående år. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2023 besluta att Fortv får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 30 000 000 000 kronor.

5.6.2 Statens fastighetsverk

SFV ansvarar för att förvalta en viss del av statens fasta egendom. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen ska ske på ett sätt som innebär en god resurshushållning och en hög ekonomisk effektivitet, samtidigt som fastigheternas värden i vid mening ska bevaras och utvecklas. Myndigheten ska inom sitt uppdrag bidra till ett hållbart byggande och en hållbar förvaltning. Förvaltningen av fastigheter ska tillgodose hyresgästernas behov av lokaler och ta hänsyn till deras nytta av de resurser som läggs på lokalanskaffningen.

SFV:s verksamhet finansieras med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar. SFV disponerar även anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* för att finansiera underhållskostnader och löpande driftunderskott avseende bidragfastigheterna.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2023–2025 godkänns som en riktlinje för Statens fastighetsverks investeringar (se tabell 5.17).

Tabell 5.17 Investeringsplan för SFV 2023–2025

Miljoner kronor

	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Summa 2023– 2025
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	81	125	216	175	185	576
Summa marknadshyresfastigheter nyanskaffning	56	66	129	108	120	357
Summa mark nyanskaffning	24	59	87	67	65	219

	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Summa 2023– 2025
Summa kostnadshyresfastigheter nyanskaffning	2					
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	81	125	216	175	185	576
– byggnader, mark och annan fast egendom	81	125	216	175	185	576
Finansiering av anskaffning och utveckling	81	125	216	175	185	576
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	81	125	216	175	185	576
Vidmakthållande av befintliga investeringar	1 709	1 788	2 487	2 268	2 437	7 192
Summa marknadshyresfastigheter vidmakthållande	1 320	1 355	1 997	1 853	1 642	5 492
Summa kostnadshyresfastigheter vidmakthållande	99	144	223	188	595	1 006
Summa bidragsfastigheter vidmakthållande	255	246	201	173	170	544
Summa mark vidmakthållande	35	43	66	54	30	150
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	1 198	1 230	1 912	1 821	2 016	5 749
– byggnader, mark och annan fast egendom	1 198	1 230	1 912	1 821	2 016	5 749
Finansiering vidmakthållande	1 709	1 788	2 487	2 268	2 437	7 192
Anslag 1:10 Bidragsfastigheter	255	246	201	173	170	544
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	1 198	1 230	1 912	1 821	2 016	5 749
Övrig finansiering	255	312	374	274	251	899
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	1 790	1 913	2 703	2 443	2 622	7 768
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	1 280	1 355	2 128	1 996	2 201	6 325

Investeringsplanen för 2023–2025 omfattar SFV:s planerade investeringar. Regeringen har ännu inte tagit ställning till flera av dessa. Frågan om ombyggnaden av opera-byggnaden i Stockholm bereds exempelvis fortsatt i Regeringskansliet. Av denna anledning innehåller tabell 5.17 endast kostnader för renoveringsåtgärder på byggnaden för att uppfylla SFV:s fastighetsägaransvar. Exempel på stora projekt i investeringsplanen är ombyggnaden av kvarteret Rosenbad och renoveringen av kvarteret Lejonet i Stockholm. Objekt för vilka investeringskostnaden överstiger 40 miljoner kronor redovisas separat (se tabell 5.18).

Tabell 5.18 SFV pågående och planerade investeringar över 40 miljoner kronor och deras beräknade utfall under 2023–2025

Miljoner kronor

	Utfall t.o.m. 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025
Birger Jarls torg, upprustning yttre Riddarholmen, Stockholm	3	0	0	0	0
Blåsenhus, ombyggnad trädgårdsvillan, Uppsala	0	3	24	12	0
Gripsholms Kungsladugård, återuppbyggnad efter brand, Strängnäs	0	0	10	50	80
Gråmunkeholmen, ombyggnad gymnasiehusen, Stockholm	9	5	25	55	18

	Utfall t.o.m. 2021	Prognos 2022	Budget 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025
Gustavianum, verksamhetsförändring, Uppsala	8	15	36	1	0
Helsingfors, grundförstärkning och lokalanpassning, Finland	14	10	95	70	28
Karlsborgs fästning, övningshall om- och tillbyggnad, Karlsborg	2	13	20	0	0
Kungshuset, tillgänglighet och hyresgästpassning, Lund	12	35	23	0	0
Kv. Brunkhuvudet, ombyggnad nätstation, Stockholm	0	0	0	0	0
Kv. Johannes Större, tekniskt underhåll, Stockholm	1	4	10	12	1
Kv. Krubban, ombyggnad av Västra stallet, Stockholm	2	1	9	46	48
Kv. Lejonet, renovering, Stockholm	9	120	185	288	305
Kv. Loen, ombyggnad nätstation, Stockholm	0	0	0	0	0
Kv. Rosenbad, ombyggnad, Stockholm	1	300	133	0	0
	542				
Manillaskolan, renovering fasader, Stockholm	2	3	27	29	29
Moderna museet, ombyggnad lanterniner, Stockholm	7	13	5	23	1
Naturhistoriska riksmuseet, byte och ombyggnad av VA-system i mark, Stockholm	0	0	1	16	32
Naturhistoriska riksmuseet, ombyggnad av Botanhuset, Stockholm	58	64	44	0	0
New York, invändiga lägenhetsarbeten 604 och 608 Park Avenue, USA	0	3	70	7	0
Norra Riddarholmshamnen, upprustning yttre Riddarholmen, Stockholm	6	1	5	33	13
Operabyggnaden, fasadrenovering, Stockholm	0	5	49	40	39
Renovering operabyggnaden, Stockholm	1	4	60	100	480
Peking, om- och tillbyggnad av kansli, Kina	73	1	10	23	17
Riddarholmen, övergripande säkerhet, Stockholm	0	3	30	60	60
Skeppsholmen, Kasern II, återställande efter brand, Stockholm	98	19	0	0	0
Skeppsholmen, Kasern III, förtätning, Stockholm	1	4	11	50	65
Skeppsholmen, renovering kajer och dykdalber, Stockholm	145	4	61	65	70
Tokyo, renovering och ombyggnad av ambassaden, Japan	15	7	25	140	225
Universitetshuset, ombyggnad, Lund	3	0	18	30	78
Ämbetsbyggnad Göta hovrätt, ombyggnad, Jönköping	0	2	10	28	0
Östra Riddarholmshamnen, upprustning yttre Riddarholmen, Stockholm	36	1	26	5	0

Anm.: Projekt som understiger 40 miljoner kronor ingår inte i tabellredovisningen. Investeringar i bidragsfastigheter ingår inte eftersom de anslagsfinansieras och bokförs som underhåll.

Källa: Statens fastighetsverks avvikelse rapport avseende investeringsplan för fastigheter 2022–2025.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2023 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: SFV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2022 om 15 200 000 000 kronor för investeringar i fastigheter och markanläggningar. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och det behov som brukarna har angett, ligga kvar på samma nivå som föregående år. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2023 besluta att SFV får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och markanläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 15 200 000 000 kronor.

5.6.3 1:10 Bidragsfastigheter

Tabell 5.19 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

2021	Utfall	340 599	Anslagssparande	1
2022	Anslag	330 000 ¹	Utgiftsprognos	326 825
2023	Förslag	290 000		
2024	Beräknat	265 000		
2025	Beräknat	265 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhåll av och löpande driftunderskott för de bidragsfastigheter som SFV förvaltar. Anslaget får användas för utgifter för insatser för att utveckla bidragsfastigheter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.20 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	330 000	330 000	330 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-40 000	-65 000	-65 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	290 000	265 000	265 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 290 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 265 000 000 kronor per år.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2023 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2024.

Skälen för regeringens förslag: Vården och underhållet av de statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter att fleråriga ekonomiska åtaganden kan göras. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2023 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll av bidragsfastigheter som inklusive

tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2024.

Tabell 5.21 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	Utfall 2021	Prognos 2022	Förslag 2023	Beräknat 2024
Ingående åtaganden	11 709	46 452	100 000	
Nya åtaganden	46 452	100 000	100 000	
Infriade åtaganden	-11 709	-46 452	-100 000	-100 000
Utestående åtaganden	46 452	100 000	100 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	100 000	100 000	100 000	

6 Prognoser, redovisning, statistik och uppföljning

6.1 Mål för området

I linje med det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken (se avsnitt 2.3) har regeringen beslutat om följande mål för området prognoser, redovisning, statistik och uppföljning:

- Prognoser samt analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen ska vara tillförlitliga och väldokumenterade.
- Statistiken ska vara av god kvalitet och tillgänglig för användarna. Kostnaden för uppgiftslämnarna ska minska, statistikproduktionen ska vara effektiv och samordningen av statistiken ska utvecklas.

6.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Målet att producera statistik av god kvalitet mäts bl.a. genom punktlighet i publicering, nöjdhetsindex och allmänhetens förtroende. Tillgängligheten till statistiken mäts bl.a. genom antal tabeller i och uttag från Statistiska centralbyråns (SCB) statistikdatabas på myndighetens webbplats samt antalet besök på denna. Kostnaderna för uppgiftslämnandet mäts genom uppgiftslämnarnas totala kostnader och kostnadsförändringen jämfört med föregående år. Effektiviteten i statistikproduktionen mäts genom produktivitetsförändringen jämfört med föregående år.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Konjunkturinstitutet

Prognosprecision

Konjunkturinstitutet analyserar årligen prognosfel för en rad makroekonomiska variabler, såsom BNP-tillväxt, arbetslöshet, inflation och offentligfinansiellt sparande. Prognosfelen, enligt tre olika mått, för åtta nyckelvariabler jämförs med totalt 18 andra prognosmakares motsvarande fel, däribland regeringens. Jämförelsen av prognoser görs för innevarande och nästkommande års utfall, och för två olika utvärderingsperioder: utfallsåret 2021 respektive utfallsåren 2017–2021. På grund av de stora effekter som spridningen av sjukdomen covid-19 haft på ekonomin under 2020 och 2021 fokuserar den senaste utvärderingen på prognoserna gjorda under 2020 och 2021 för utfallsåret 2021. De snabba förändringarna som skedde under pandemin, i synnerhet under 2020, har vidare medfört att det är av mycket stor betydelse när under året prognoserna gjordes, och vilken informationsmängd som då fanns tillgänglig. Konjunkturinstitutets prognoser för 2021 stod sig väl i jämförelse med andra prognosmakare både avseende prognosprecisionen och systematiska fel. Jämfört med andra prognosmakare hade Konjunkturinstitutet den bästa prognosprecisionen för innevarande år för samtliga variabler förutom BNP-tillväxten, där precisionen i stället var näst mest träffsäker. Prognoserna för nästkommande år var något sämre, men låg bland den bättre hälften, förutom avseende inflation och enligt måttet medelfelet för BNP-tillväxt och sysselsättning. Myndighetens analys är förankrad i nationalekonomisk teori och empiri.

6.3.2 Ekonomistyrningsverket

Prognosprecision

Ekonomistyrningsverket (ESV) redovisar varje år en uppföljning av prognoserna för föregående år. Myndigheten analyserar sina egna prognoser för BNP-tillväxt, den offentliga sektorns finansiella sparande, statens inkomster och utgifter samt jämför, så långt det är möjligt, sina prognoser med regeringens och andra prognosmakares. De prognoser för 2021 som gjordes under 2020 och 2021 påverkades i hög grad av spridningen av covid-19. Efter ett kraftigt fall i konjunkturen 2020 räknade ESV, och samtliga andra prognosmakare, med en rejäl återhämtning under 2021. ESV underskattade, liksom andra prognosmakare, återhämtningen i BNP-tillväxten. Detsamma gäller för prognoserna för offentliga sektorns finansiella sparande, där sparandet blev mindre negativt än väntat. När det gäller prognoserna för statens inkomster och utgifter underskattade ESV, i likhet med regeringen, statens inkomster. Prognosen för utgifterna var vid de första prognostillfällena lägre än utfallet, men vid det sista tillfället var prognosen för hög. Jämförelser mellan olika prognosmakares träffsäkerhet avseende utvecklingen 2021 försvaras av att de snabbt skiftande förutsättningarna inneburit att det spelat ovanligt stor roll vid vilken tidpunkt som en prognos har gjorts.

6.3.3 Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet publicerade i maj 2022 sin årliga rapport Svensk finanspolitik. I rapporten bedömde myndigheten bl.a. att överskottsmålet inte uppnås, att budgeteringsmarginalen är negativ för 2023, att respekten för det finanspolitiska ramverket har minskat och att de stabiliseringspolitiska spelreglerna har fungerat.

6.3.4 Statistiska centralbyrån

Statistik av god kvalitet

Punktligheten i SCB:s statistikpublicering enligt den av myndigheten fastställda tidsplanen var fortsatt hög och uppgick till 98 procent 2021 (se tabell 6.1). Överensstämmelsen mellan avsedd och faktisk publiceringsdag för månads-, kvartals- och årsstatistiken uppgick till mellan 97 och 99 procent. En aktuell kvalitetsdeklaration ska finnas för all officiell statistik, vilket vid 2021 års slut uppfylldes för 95 procent av SCB:s statistikprodukter. Motsvarande andel för hela den officiella statistiken var 85 procent av statistikprodukterna.

Kundnöjdheten för SCB har undersökts genom bl.a. webbenkäten Kundernas förtroende. För 2021 uppgick medelbetyget till 4,7 på en femgradig skala, vilket var samma nivå som föregående år. SCB låter även mäta allmänhetens förtroende för myndigheten genom en extern leverantör. Enligt undersökningen, som redovisades 2021, hade 46 procent av allmänheten mycket stort eller ganska stort förtroende för SCB. Endast 7 procent hade ett ganska eller mycket litet förtroende för myndigheten. Resultaten visar på små förändringar över åren.

Tabell 6.1 Resultatindikatorer avseende statistik

	2019	2020	2021
Antal tabeller i statistikdatabasen	4 407	4 581	4 729
Antal uttag ur statistikdatabasen (1000-tal)	1 390	1 510	1 417
Antal besök SCB:s webbplats (1000-tal) ¹	7 888	9 678	9 698
Punktlighet i publicering (procent)	99	98	98
Kundnöjdhet i avgiftsfinansierad verksamhet mätt som kundernas förtroende (5-gradig skala)	4,7	4,7	4,7
Allmänhetens förtroende (andelen mycket stort eller ganska stort förtroende)	44	43	46
Kostnad för uppgiftslämnandet (mnkr)	425	402	378
Uppgiftslämnarnas kostnader (förändring jämfört med föregående år, i mnkr) ²	10	-23	-24
Produktivitetsförändring (procent)	3,9	-1,1	3,9

¹ Innehållsmässiga och tekniska förändringar medför att jämförelser över åren gällande besöksstatistiken är svåra att göra.

² Förändringen är beräknad på en justerad uppgift för föregående år.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tillgänglighet till statistik

Antalet besök på SCB:s webbplats, där en stor mängd statistik tillgängliggörs avgiftsfritt, uppgick 2021 till ca 9,7 miljoner, vilket var samma antal som föregående år (se tabell 6.1). Liksom 2020 var intresset för innehåll kopplat till pandemin stort. Under 2021 lanserades dels en ny ingång på webbplatsen som redovisar nationella indikatorer för Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, dels en ny tjänst för regional jämställdhetsstatistik. Antalet tabeller i statistikdatabasen ökade till drygt 4 700, vilket var en ökning med ca 3 procent jämfört med 2020. Antalet uttag ur statistikdatabasen minskade dock med ca 6 procent till drygt 1,4 miljoner uttag.

SCB ansvarar för det fördelningsanalytiska statistiksystemet för inkomster och transfereringar (Fasit) och behandlingen av personuppgifter med anledning av detta regleras i lagen (2019:508) om behandling av personuppgifter i det fördelningsanalytiska statistiksystemet för inkomster och transfereringar. I denna begränsas vilka aktörer som har möjlighet att behandla urval av personuppgifter från Fasit. SCB har haft i uppdrag att utveckla tillgången till Fasit. Sedan 2021 erbjuder myndigheten, inom ramen för sin uppdragsverksamhet, andra aktörer än de myndigheter som anges i lagen att via en mikrodatabasplattform ta del av simuleringsresultat från Fasit.

Effektivitet och kostnaden för uppgiftslämnandet

Den totala kostnaden för uppgiftslämnandet uppgick 2021 till 378 miljoner kronor. Jämfört med 2020 innebar detta en minskning med 24 miljoner kronor, motsvarande ca 6 procent av kostnaderna (se tabell 6.1). En del av minskningen berodde dock på ändringar i beräkningsunderlaget. Av de totala kostnaderna avsåg 315 miljoner kronor kostnader för företag och organisationer, 61 miljoner kronor kostnader för kommuner och regioner samt 2 miljoner kronor kostnader för myndigheter. Vidare har SCB:s arbete med s.k. statistiktaxonomier, dvs. samordnade beskrivningar av behovet av uppgifter för statistikändamål, fortsatt och under 2021 bl.a. resulterat i en taxonomi avseende årligen efterfrågade företagsekonomiska uppgifter. Detta är ett led i arbetet med att minska företagets kostnader för statistikrapportering.

År 2021 beräknas den totala produktiviteten inom SCB ha ökat med 3,9 procent. Utvecklingen av produktiviteten kan variera mellan enskilda år på grund av kalender-effekter och andra tillfälliga orsaker. Utvecklingen bör därför bedömas över en längre period. Produktivitetsökningen har över en femårsperiod uppgått till i genomsnitt 3,5 procent per år.

Samordning och utveckling av den officiella statistiken

Ansvaret för officiell statistik är gemensamt för de 29 statistikansvariga myndigheterna och systemet samordnas av SCB. Under 2021 blev Folkhälsomyndigheten ny statistikansvarig myndighet, med ansvar för ämnesområdet Folkhälsa. De statistikansvariga myndigheterna har under SCB:s ledning gjort en översyn av de ämnes- och statistikområden som anges i bilagan till förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Översynen har resulterat i en hemställan från SCB till regeringen med förslag till ändringar i förordningen om den officiella statistiken (Fi2021/03526). Hemställan har remitterats och ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

6.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Statistiken som SCB utvecklar, framställer och sprider används som underlag i forskning, prognoser, utredningsverksamhet, samhällsdebatt och beslutsfattande. Genom en fortsatt hög punktlighet i publicering och goda resultat vad gäller kundnöjdhet och förtroende bedöms målet att statistiken ska vara av god kvalitet i stor utsträckning ha uppnåtts. Det finns även ett fortsatt stort intresse för den omfattande statistik som finns tillgänglig via SCB:s webbplats. Därtill har nya tjänster skapats för att ta del av statistiskt material, vilket bedöms medföra en bättre tillgänglighet för användarna. Minskade kostnader för uppgiftslämnarna och insatser för att ytterligare förenkla för uppgiftslämnarna bedöms bidra till måluppfyllelsen. Den ökade produktiviteten under 2021 visar på en förbättrad effektivitet i statistikproduktionen och god måluppfyllelse i denna del. Samverkan mellan de statistikansvariga myndigheterna under SCB:s ledning bedöms ha bidragit till att samordningen av statistiken har utvecklats.

6.5 Politikens inriktning

Den officiella statistiken ska utgöra ett faktabaserat underlag för beslutsfattande och stöd till forskning samt bidra till den allmänna debatten och medborgarnas möjlighet till insyn. För att statistiken ska kunna bidra till samhällsnytta och samhällsekonomisk effektivitet krävs att den är tillgänglig, opartisk, pålitlig och av god kvalitet. För att säkerställa förtroendet för den officiella statistiken är det nödvändigt att SCB och andra statistikansvariga myndigheter verkar för att upprätthålla kvaliteten i denna. Det är även angeläget att den officiella statistiken fortsatt är lättillgänglig för användarna.

Omvärldens krav och förväntan på statistik av hög kvalitet behöver mötas med löpande omprioriteringar och en ökad effektivitet i statistikproduktionen. Fortsatt digitalisering bedöms kunna möjliggöra såväl minskad arbetsbörda för uppgiftslämnarna som ökad effektivitet i statistikproduktionen.

Regeringen föreslår att medel avsätts för att förbättra folkbokföringen genom folkräkning (utg.omr. 3 avsnitt 2). Detta kan på sikt förväntas förbättra SCB:s registerbaserade statistik över befolkningen samt den EU-reglerade folk- och bostadsräkningen.

Regeringen avser att ge Konjunkturinstitutet i uppdrag att analysera drivmedelspriserna.

6.6 Budgetförslag

6.6.1 1:6 Finanspolitiska rådet

Tabell 6.2 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

År	Utfall	2023	2024	2025
2021	Utfall	10 510	Anslagssparande	314
2022	Anslag	10 936 ¹	Utgiftsprognos	10 894
2023	Förslag	11 035		
2024	Beräknat	11 280 ²		
2025	Beräknat	11 495³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 035 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 035 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Finanspolitiska rådets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.3 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	10 936	10 936	10 936
Pris- och löneomräkning ²	99	344	559
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 035	11 280	11 495

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024 och 2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 11 035 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 11 280 000 kronor respektive 11 495 000 kronor.

6.6.2 1:7 Konjunkturinstitutet

Tabell 6.4 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

År	Utfall	2023	2024	2025
2021	Utfall	67 384	Anslagssparande	1 680
2022	Anslag	70 682 ¹	Utgiftsprognos	67 346
2023	Förslag	78 255		
2024	Beräknat	78 742 ²		
2025	Beräknat	74 922³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 77 238 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 72 238 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konjunkturinstitutets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.5 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	67 682	67 682	67 682
Pris- och löneomräkning ²	573	1 902	3 109
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	10 000	9 158	4 131
<i>varav BP233³</i>	10 000	10 000	5 000
– <i>Analys av drivmedelspriser</i>	5 000	5 000	
– <i>Förstärkning miljöekonomiskt analysarbete</i>	5 000	5 000	5 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	78 255	78 742	74 922

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024 och 2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För 2023 föreslås anslaget ökas med 5 000 000 kronor för att Konjunkturinstitutet ska analysera drivmedelspriser. För 2024 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp.

Anslaget föreslås vidare ökas med 5 000 000 kronor per år fr.o.m. 2023 för att stärka Konjunkturinstitutets miljöekonomiska analyskapacitet.

Regeringen föreslår att 78 255 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 78 742 000 kronor respektive 74 922 000 kronor.

6.6.3 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tabell 6.6 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

2021	Utfall	178 232	Anslagssparande	23 886
2022	Anslag	210 340 ¹	Utgiftsprognos	211 241
2023	Förslag	211 395		
2024	Beräknat	287 393 ²		
2025	Beräknat	330 740 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 281 191 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 317 649 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ekonomistyrningsverkets förvaltningsutgifter och för verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 6.7 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:8 Ekonomistyrningsverket**

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	210 340	210 340	210 340
Pris- och löneomräkning ²	1 990	6 673	10 741
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer <i>varav BP23³</i>	-935	70 380	109 659
– <i>Senarelagd start för utbetalningsmyndighet</i>	-28 000	1 000	
– <i>Revision av Brexitjusteringsreserv</i>	1 000	1 000	
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	211 395	287 393	330 740

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024 och 2025 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Till följd av att inrättandet av Utbetalningsmyndigheten har senarelagts till 2024 minskas anslaget med 29 000 000 kronor 2023.

ESV utför revision av de medel som tilldelas Sverige genom den s.k. brexitjusteringsreserven. För att möjliggöra denna revision bör anslaget ökas med 1 000 000 kronor 2023. För 2024 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 211 395 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 287 393 000 kronor respektive 330 740 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 6.8 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Ekonomistyrningsverket**

Tusental kronor

	Ack resultat 2021	Prognos inne- varande år	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas år 2023	Resultat 2023	Ack. resultat utgående 2023
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Ekonomisk styrning	1 540	0	12 000	12 000	0	1 540
Tjänsteexport	963	0	1 500	1 500	0	963

Uppdragsverksamheten avser områdena ekonomisk styrning och tjänsteexport.

6.6.4 1:9 Statistiska centralbyrån

Tabell 6.9 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

2021	Utfall	580 412	Anslagssparande	9 781
2022	Anslag	591 901 ¹	Utgiftsprognos	587 493
2023	Förslag	608 582		
2024	Beräknat	623 712 ²		
2025	Beräknat	636 310 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 609 073 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 609 072 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statistiska centralbyråns förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.10 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	592 901	592 901	592 901
Pris- och löneomräkning ²	15 570	30 195	42 781
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	111	616	628
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	608 582	623 712	636 310

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 608 582 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 623 712 000 kronor respektive 636 310 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.11 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Statistiska centralbyrån

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. Resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Verksamhetens intäkter 2023	Kostnader som ska täckas 2023	Resultat 2023	Ack. Resultat utgående 2023
<i>Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten</i>						
<i>Uppdragsverksamhet</i>	45 082	2 000	465 000	492 000	-27 000	20 082
Summa uppdragsverksamhet	45 082	2 000	465 000	492 000	-27 000	20 082

Källa: Statistiska centralbyrån.

Av uppdragsverksamhetens intäkter avser ca 69 procent statistikproduktion åt främst andra statliga myndigheter. Tjänsteexport står för ca 14 procent och övriga tjänster för ca 17 procent.

6.6.5 1:13 Bokföringsnämnden

Tabell 6.12 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

2021	Utfall	11 181	Anslagssparande	2 921
2022	Anslag	13 907 ¹	Utgiftsprognos	13 773
2023	Förslag	14 138		
2024	Beräknat	14 425 ²		
2025	Beräknat	14 682 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 14 138 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 14 138 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Bokföringsnämndens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.13 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	13 907	13 907	13 907
Pris- och löneomräkning ²	231	518	775
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	14 138	14 425	14 682

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 14 138 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Bokföringsnämnden* för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 14 425 000 kronor respektive 14 682 000 kronor.

7 Offentlig upphandling

7.1 Mål för området

Utifrån det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken har följande mål preciserats för den offentliga upphandlingen: Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker och ta tillvara konkurrensen på marknaden, samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas (prop. 2014/15:1 utg.omr. 2 avsnitt 6).

7.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande centrala resultatindikatorer används vid resultatbedömningen mot det förvaltningspolitiska målet:

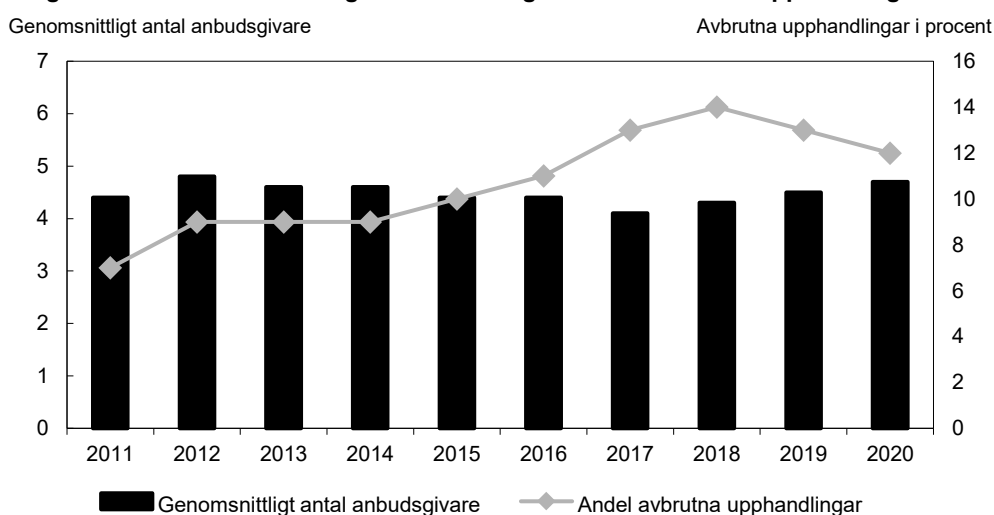
- andel avbrutna upphandlingar
- antal anbudsgivare per upphandling
- andel överprövade upphandlingar
- andel överprövningar med helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten.

I delar av resultatbedömningen beaktas även vissa andra resultat, exempelvis information i rapporter från Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Antalet anbudsgivare ökar och andelen avbrutna upphandlingar minskar

Diagram 7.1 Genomsnittligt antal anbudsgivare och avbrutna upphandlingar

Källa: Upphandlingsmyndigheten.

Från och med den 1 januari 2021 baseras Upphandlingsmyndighetens statistik om upphandlingar huvudsakligen på uppgifter i upphandlingsannonser. Tidigare samlade myndigheten in underlag för statistik från flera olika datakällor. Det kan därför vara svårt att jämföra den nya statistiken med äldre. Upphandlande myndigheter och enheter ska genom efterannonsering lämna information om genomförda upp-

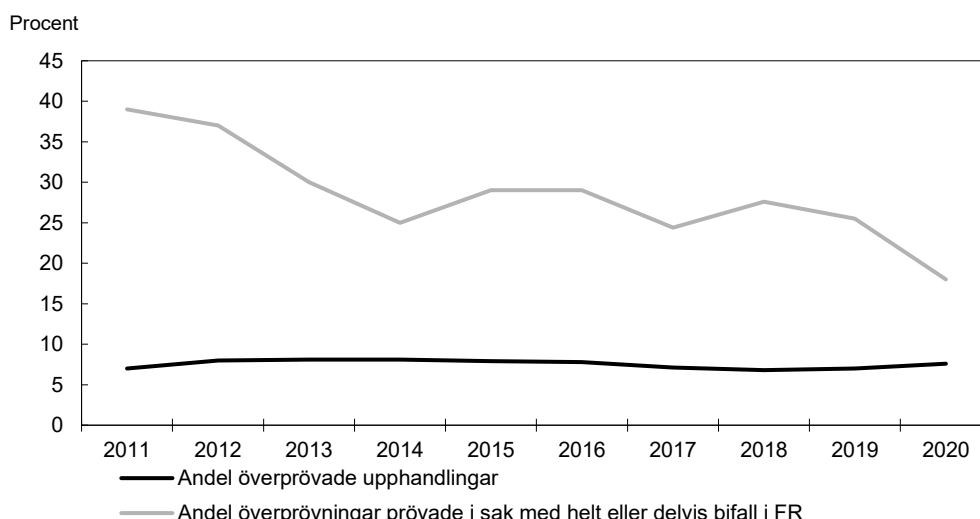
handlingar, bl.a. uppgifter om antal inkomna anbud. Det förekommer dock brister i efterannonseringen, och det saknas därför uppgifter om inkomna anbud för ett stort antal upphandlingar. Det saknas även tillförlitliga uppgifter om antalet avbrutna upphandlingar för 2021. Därför används till större delen uppgifter från 2020 i detta avsnitt.

Det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling ger en viss indikation på hur konkurrensen utvecklas inom den offentliga upphandlingen. De senaste tio åren har det genomsnittliga antalet anbudsgivare varierat mellan 4,1 och 4,8 per upphandling (se diagram 7.1). Under 2020 ökade det genomsnittliga antalet anbudsgivare per upphandling. Andelen upphandlingar där endast en eller två anbudsgivare deltog uppgick till 35 procent 2020.

Andelen avbrutna upphandlingar är en indikation på hur effektiv den offentliga upphandlingen är. En avbruten upphandling innebär att det har lagts resurser på inköp som inte genomförs, samtidigt som det kan vara bättre att avbryta upphandlingen om det har framkommit att underlaget är bristfälligt. Andelen avbrutna upphandlingar minskade 2018–2020 från 14 till 12 procent.

7.3.2 Andelen överprövade upphandlingar är relativt konstant, medan antalet bifallna överprövningar minskar

Diagram 7.2 Överprövade upphandlingar och bifall i förvaltningsrätten

Källor: Upphandlingsmyndigheten och Domstolsverket.

Överprövningar är en viktig del av rättssäkerheten vid offentliga upphandlingar. Samtidigt kan överprövningar bidra till osäkerhet och förseningar. Det är därför svårt att fastställa en optimal nivå för överprövningar. Andelen upphandlingar som överprövades varierade 2011–2020 mellan 7 och 8 procent (se diagram 7.2).

En och samma upphandling kan ge upphov till flera mål i domstol. Totalt avgjordes 2 756 mål om överprövning av förvaltningsrätterna under 2021, vilket var en minskning med nästan 24 procent från 2020. Även antalet inkomna mål minskade betydligt, med över 30 procent, jämfört med 2020.

Andelen överprövningar som fick helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten har sjunkit från ca 40 procent 2011 till 18 procent 2020. Förvaltningsrätternas avgöranden överklagades i 486 mål under 2021, vilket var en minskning med över 35 procent jämfört med föregående år.

7.3.3 Upphandling som verktyg för att motverka arbetslivskriminalitet

Utredning om en effektivare kontroll av leverantörer vid offentlig upphandling

Det saknas för närvarande ett system som möjliggör för upphandlande myndigheter och enheter att på ett enkelt sätt genomföra kontroller av leverantörer. En särskild utredare fick i juni 2022 i uppdrag att föreslå ett effektivt och tillförlitligt system för leverantörskontroll i samband med offentlig upphandling (dir. 2022:50). Förslagen ska bl.a. främja sund konkurrens och motverka arbetslivskriminalitet.

Uppdrag till Upphandlingsmyndigheten och Boverket om social hållbarhet vid byggupphandling

Av Arbetsmiljöverkets lägesbild 2021 framgår att byggbranschen är den bransch där det bedöms finnas störst risk för samhällsskada till följd av arbetslivskriminalitet. Ungefär fyra av tio upphandlingar avser bygg-, fastighets- och anläggningsarbete. Upphandlande myndigheter och enheter kan leda och påverka branschen i positiv riktning genom att ställa krav i upphandlingar. Upphandlingsmyndigheten och Boverket fick i september 2021 i uppdrag att tillsammans utveckla ett stöd för att främja att vissa sociala hänsyn tas vid upphandling inom bygg- och anläggningssektorn (Fi2021/03043). Uppdraget redovisades i juni 2022 (Fi2022/02170), se vidare utg.omr. 18 avsnitt 3.3.3.

7.3.4 Nya regler som effektiviserar upphandlingsförfarandet, överprövningarna och tillsynen

Enklare och färre regler för förfarandet i upphandlingar som inte styrs av de EU-rättsliga upphandlingsdirektiven

För att upphandlande myndigheter och enheter ska kunna arbeta strategiskt med inköp, och leverantörerna ska kunna lämna konkurrenskraftiga anbud, behövs ett tydligt, enkelt och effektivt regelverk. Riksdagen har beslutat om ett förenklat regelverk för offentliga upphandlingar under EU:s tröskelvärden och för upphandling av sociala tjänster och andra särskilda tjänster (prop. 2021/22:5, bet. 2021/22:FiU14, rskr. 2021/22:31).

Regler för en mer förutsebar överprövningsprocess

Snabba domstolsprocesser i samband med överprövning av en upphandling eller ett avtals giltighet ökar effektiviteten i de offentliga inköpen och underlättar goda affärer. Riksdagen har därför bl.a. beslutat om ett lagstadgat skyndsamhetskrav i överprövningsmålen och tidsfrister för parterna att åberopa de omständigheter de vill till stöd för sin talan (prop. 2021/22:120, bet. 2021/22:FiU29, rskr. 2021/22:344).

Bättre förutsättningar för en effektiv tillsyn över den offentliga upphandlingen

Enligt den nationella upphandlingsstrategin bygger en väl fungerande offentlig upphandling på en tilltro till att det finns en hög rättssäkerhet (Fi2016/00833). En effektiv tillsyn bidrar till att höja kvaliteten i den offentliga upphandlingen och säkerställa att skattepengar används på ett ansvarsfullt sätt. Finansdepartementet remitterade mot denna bakgrund i mars 2022 promemorian En effektivare upphandlingstillsyn (Ds 2022:5). I promemorian föreslås bl.a. att Konkurrensverket ska få fatta beslut om upphandlingsskadeavgift och att möjligheten att besluta om upphandlingsskadeavgift utvidgas. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

7.3.5 Inköpsorganisationens roll och upphandling av samhällsviktig verksamhet

Upphandlingsmyndighetens rapportering av uppdraget om att stimulera ändamålsenliga inköpsorganisationer

Upphandlingsmyndigheten fick i december 2020 i uppdrag att följa upp och under 2021 genomföra insatser för att främja utvecklingen av ändamålsenliga inköpsorganisationer och lämna förslag för ett fortsatt arbete (Fi2020/04834). Uppdraget redovisades i februari 2022 i rapporten Att stimulera etableringen av ändamålsenliga inköpsorganisationer (Upphandlingsmyndigheten 2022:1). Myndigheten konstaterar i rapporten att ledningen i upphandlande myndigheter och enheter bör fokusera mer på att över tid bygga upp och säkerställa en organisation som möjliggör upphandlingar där verksamhetsutveckling, hållbarhet och samhällsnytta står i centrum. Vidare föreslås bl.a. att det ska inrättas kvalificerade utbildningar inom området offentliga affärer och att det ska införas standardiserade nationella inköpskategorier. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

Stöd vid upphandling till samhällsviktig verksamhet

Ett strategiskt inköpsarbete har visat sig vara en framgångsfaktor för god beredskap vid leveransstörningar. Upphandlingsmyndigheten har enligt uppdrag tagit fram ett fördjupat stöd om hur upphandlande myndigheter och enheter kan integrera krisberedskapsaspekter vid offentlig upphandling.

7.3.6 Bättre förutsättningar för miljömässigt och socialt hållbara upphandlingar

En skyldighet att beakta hållbarhet vid upphandling

I lagrådsremissen En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling, som beslutades i juni 2022, föreslås att en skyldighet införs att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Fi2022/01991). Förslagen innebär bl.a. en skyldighet för upphandlande myndigheter och enheter att beakta klimatet, miljön, människors hälsa, djuromsorg samt sociala och arbetsrättsliga aspekter, om upphandlingens art motiverar det.

Ett utökat stöd om cirkulär och fossilfri upphandling

I februari 2022 fick Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att stärka sitt befintliga stöd i fråga om fossilfri och cirkulär upphandling, samt vidareutveckla och fördjupa vägledning inom alla delar av inköpsprocessen (M2022/00439). Myndigheten ska även genomföra insatser som riktar sig till ledningarna för upphandlande myndigheter och enheter. Insatserna ska stimulera en organisation och styrning av inköpsverksamheten som skapar goda förutsättningar för att upphandling ska kunna bidra till miljö- och klimatmålen på ett effektivt sätt.

Uppföljning av funktionshinderspolitiken på upphandlingsområdet

I september 2021 beslutades om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2021–2031 (S2021/06595). Samtidigt fick ett antal myndigheter, bl.a. Upphandlingsmyndigheten, i uppdrag att följa upp det nationella målet för funktionshinderspolitiken och genomförandet av detta. Myndighetens uppföljning visar på att det finns en låg kännedom om skyldigheten att i samband med vissa upphandlingar beakta behovet av tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Bättre möjligheter för idéburna organisationer att ta del av offentliga kontrakt

I syfte att öka idéburna organisationers möjlighet att delta i välfärden överlämnades i mars 2022 propositionen Idéburen välfärd (prop. 2021/22:135) till riksdagen. Propositionen innehöll bl.a. förslag om en ny lag som innebär att idéburna organisationer som bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska kunna registrera sig i ett särskilt register. Det föreslogs också att upphandlande myndigheter i vissa fall ska ges möjlighet att reservera rätten att delta i upphandlingar av vissa välfärdstjänster och i valfrihetssystem till idéburna organisationer. Riksdagen antog delvis förslagen (bet. 2021/22:FiU28, rskr. 2021/22:349). Den nya lagen och ändringarna träder i kraft den 1 januari 2023.

7.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Utvecklingen med ett ökat genomsnittligt antal anbudsgivare i upphandlingar under de senaste fem åren är positiv, eftersom den innebär att konkurrensen om de offentliga kontrakten har ökat. En ökad konkurrens bidrar i förlängningen till lägre priser och effektivare användning av offentliga medel. För ett stort antal upphandlingar är dock antalet anbudsgivare fortfarande lågt (färre än tre). De förenklade förutsättningarna för icke-direktivstyrda upphandlingar bedöms kunna bidra till att fler företag ser det som attraktivt att lämna anbud i upphandlingar, och därmed öka utbudet för den offentliga sektorn. Även åtgärderna som syftar till att göra överprövningsprocesserna mer förutsebara kan bidra till att öka antalet anbud, om de potentiella leverantörerna inte ser samma risk för en utdragen process som tidigare.

Att färre upphandlingar blir föremål för överprövning än tidigare, samtidigt som fler leverantörer deltar i upphandlingar, är positivt. Det indikerar att fler är nöjda med hur upphandlingarna genomförs och anser att de är korrekt genomförda, samtidigt som konkurrensen stärks.

Enligt preciseringen av målet för området ska upphandlingen även främja innovativa lösningar samt beakta miljö och sociala hänsyn. Uppdragen om cirkulär upphandling och tillgänglighet bedöms kunna bidra till detta. Regeringen bedömer att det finns en stor variation när det gäller hur upphandlande myndigheter och enheter hanterar sina inköp, men att allt fler har ett mer strategiskt synsätt. Ett sådant synsätt bidrar också till uppfyllelsen av målet.

7.5 Politikens inriktning

Den offentliga upphandlingen ska bidra till kostnadseffektiva och samhällsekonomiskt effektiva offentliga inköp. När den offentliga upphandlingen används som ett strategiskt verktyg finns potential att skapa verksamhetsnytta, samtidigt som inköpen bidrar till att nå andra samhällsrelaterade mål, såsom klimat- och miljömål samt mål om social hållbarhet.

Det behövs fortsatt en ändamålsenlig styrning och organisering av inköpsarbetet, som utgår från de upphandlande myndigheternas och enheternas olika förutsättningar, för att utnyttja upphandlingens fulla potential att bidra till att nå samhällsrelaterade mål. En styrning av inköpsarbetet ger förutsättningar för ett proaktivt, affärsmässigt och ansvarsfullt inköpsarbete. Det kan även leda till att korruption motverkas, t.ex. genom att tillfällen för otillbörlig påverkan begränsas. Arbetet med att främja en utvecklad styrning fortsätter.

En ändamålsenlig styrning är även ett effektivt verktyg för att motverka arbetslivskriminalitet inom ramen för offentliga affärer. Regeringen fortsätter arbetet med att

stärka kontrollen genom att få till stånd ett effektivt och tillförlitligt system för leverantörskontroll i samband med offentlig upphandling och vid deltagande i valfrihetssystem.

På EU-nivå ökar intresset för hur offentlig upphandling kan bidra till att uppnå olika samhälleliga mål. Sverige kommer att överväga lösningar för att kunna uppnå sådana mål, samtidigt som upphandlingsregelverkets möjligheter till strategiskt inköpsarbete tillvaratas och förslagen anpassas till nationella förutsättningar.

Små företag är centrala för Sveriges ekonomi. Regeringen anser att det är viktigt att dessa företag har tillgång till upphandlingsmarknaderna eftersom det kan stärka deras konkurrenskraft. Det är även viktigt att tillvarata idéburna organisationers möjligheter att bidra till en stark välfärd. Regeringen avser därför att följa utvecklingen av små företags och idéburna organisationers deltagande i upphandlingar och i valfrihetssystem.

7.6 Budgetförslag

7.6.1 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Tabell 7.1 Anslagsutveckling 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Tusental kronor

2021	Utfall	94 665	Anslagssparande	-16
2022	Anslag	111 079 ¹	Utgiftsprognos	109 994
2023	Förslag	112 259		
2024	Beräknat	112 321 ²		
2025	Beräknat	114 805 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2022 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 109 339 tkr i 2023 års prisnivå.

³ Motsvarar 109 339 tkr i 2023 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Upphandlingsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 7.2 Förändringar av anslagsnivån 2023–2025 för 1:17 Upphandlingsmyndigheten

Tusental kronor

	2023	2024	2025
Anvisat 2022¹	111 079	111 079	111 079
Pris- och löneomräkning ²	1 180	4 242	6 792
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer		-3 000	-3 066
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	112 259	112 321	114 805

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2021 (bet. 2021/22:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2022. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2024–2025 är preliminär.

Regeringen föreslår att 112 259 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 Upphandlingsmyndigheten för 2023. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 112 321 000 kronor respektive 114 805 000 kronor.

8 Korrekta utbetalningar från välfärdssystemen

8.1 Mål för området

Det övergripande målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen är att utbetalningarna från dessa system ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas (prop. 2020/21:1 utg.omr. 2, bet. 2020/21:FiU2, rskr. 2020/21:150).

8.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Utöver målet för att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen finns sedan 2021 en etablerad struktur för en övergripande, långsiktig och tydlig styrning av arbetet med att upptäcka och motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Den nya strukturen är uppbyggd utifrån dels det övergripande målet, dels bestämmelserna i förordningen (2021:663) om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. Den senare förordningen omfattar vissa statliga välfärdssystem och utbetalningar från arbetslöshetskassor. Ekonomistyrningsverket (ESV) ska samordna det arbete som utförs enligt förordningen. Vid myndigheten har även ett råd för korrekta utbetalningar inrättats. Rådet ska främja samverkan mellan de myndigheter som representeras i rådet.

ESV ska vart tredje år redovisa en fördjupad lägesbeskrivning som innehåller en redogörelse för resultaten av genomförda omfattningsstudier, en bedömning av den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar, analyser av orsakerna till felaktiga utbetalningar samt en redovisning av vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa korrekta utbetalningar och vilken effekt de har haft. ESV ska lämna sin första fördjupade lägesbeskrivning i mars 2023. ESV ska därutöver årligen för regeringen redovisa en samlad lägesbeskrivning av det arbete som har bedrivits av berörda myndigheter och aktörer för att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. Regeringen kommer med utgångspunkt i ESV:s redovisningar och myndigheternas resultatredovisningar årligen redovisa resultatet av arbetet i budgetpropositionen. Med kunskap om de felaktiga utbetalningarnas omfattning och orsaker samt om åtgärdernas effekter är det möjligt att prioritera resurser till rätt åtgärder, och att bedriva ett målinriktat och effektivt arbete.

Måluppfyllelsen inom området redovisas efter en helhetsbedömning utifrån ett flertal indikatorer:

- upptäckta felaktigt utbetalda belopp i förhållande till de totala utbetalningarna
- antal återkrav
- antal polisanmälningar
- andelen i befolkningen som anser att det är lätt att göra rätt vid ansökan om bidrag
- andelen i befolkningen med tillåtande attityder till olika former av bidragsbrott
- andelen i befolkningen som upplever att risken för att bli ertappad med bidragsbrott är låg.

Den första indikatorn syftar till att följa upp de delar av målet som avser att utbetalningarna ska vara korrekta och att andelen felaktiga utbetalningar ska minska. Indikatorerna antal återkrav och polisanmälningar syftar till att följa upp i vilken omfattning som fel åtgärdas. De tre sista indikatorerna syftar till att följa upp attityder till bl.a. olika typer av bidragsbrott.

En grundläggande förutsättning för att förebygga felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen är att det ska vara lätt att göra rätt vid ansökan om bidrag och ersättningar. Allmänhetens attityder till bl.a. bidragsbrott och myndigheternas kontroller har också betydelse för omfattningen av de felaktiga utbetalningarna, bl.a. genom möjligheten att rationalisera sitt agerande inför sig själv eller andra. Tröskeln för att begå bidragsbrott kan antas vara lägre om omgivningen anser att detta är acceptabelt. Den upplevda upptäcktsrisken vad gäller bidragsbrott kan vidare antas påverka benägenheten att begå bidragsbrott och därigenom omfattningen av felaktiga utbetalningar.

Utöver indikatorerna används följande bedömningsgrunder för att redovisa resultat inom området:

- betydande risker för felaktiga utbetalningar och utvecklingen av dessa risker
- bedömning av vilka ersättningssystem som har en särskilt hög risk för felaktiga utbetalningar.

ESV har fått i uppdrag av regeringen att analysera uppfyllelsen av målet för området och att föreslå vilka kompletterande resultatindikatorer som kan användas för den årliga uppföljningen (Fi2021/04004). Uppdraget redovisades den 30 juni 2022 och förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

8.3 Resultatredovisning

8.3.1 Samlad styrning och uppföljning av arbetet med att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen

De upptäckta felaktiga utbetalningarna har ökat

Med felaktiga utbetalningar avses enligt förordningen om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen sådana utbetalningar från välfärdssystemen som sker trots att villkoren för att ta del av ersättningen inte är uppfyllda. Felaktiga utbetalningar kan bl.a. upptäckas genom information från den enskilde, vid handläggning av enskilda ärenden, genom kontroller och genom underrättelser från en annan myndighet eller aktör än den utbetalande.

Tabell 8.1 Upptäckta felaktiga utbetalningar

Miljoner kronor och procent

	2019		2020		2021	
	Belopp	Andel av totalt utbetalt belopp	Belopp	Andel av totalt utbetalt belopp	Belopp	Andel av totalt utbetalt belopp
Arbetsförmedlingen ¹	267	-	230	-	225	0,4
Arbetslöshetskassorna ²	132	1	199	0,8	266	1,2
CSN ¹	620	1,7	628	1,5	727	1,6
Försäkringskassan	1 026	0,5	1 718	0,8	1 663	0,7
Migrationsverket	10	-	8	2	-	1,4
Pensionsmyndigheten ¹	104	-	94	-	130	-
Totalt³	2 159	1,1	2 877	1,3	3 011	1,1

Anm.: Myndigheterna och arbetslöshetskassorna ovan betalar ut medel från välfärdssystemen. Könsuppdelad statistik saknas.

¹ Arbetsförmedlingen, CSN och Pensionsmyndigheten har redovisat återkrav som har expedierats.

² Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har rapporterat statistiken och visar på ett genomsnitt av 24 olika arbetslöshetskassors statistik. I beloppen ingår även det som kvittats, bedömts som god tro, eftergetts eller avskrivits. I kolumnen för 2019 anges ett genomsnitt för 2017–2019.

³ Eftersom några av myndigheterna har rapporterat återkrav är siffrorna för upptäckta felaktiga utbetalningar inte helt jämförbara. Härutöver har myndigheterna använt sig av olika definitioner av vad som avser en felaktig utbetalning.

Källor: Rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystem – en samlad analys (ESV 2022:33) och berörda myndigheters årsredovisningar för 2021.

Det totala beloppet för upptäckta felaktiga utbetalningar ökade mellan 2019 och 2021 (se tabell 8.1). I förhållande till de totalt utbetalda beloppen hade CSN en högre andel upptäckta felaktiga utbetalningar under 2021 än övriga berörda myndigheter (se tabell 8.1). Andelen upptäckta felaktiga utbetalningar är högre för studiemedel för studier utomlands än för studiemedel för studier i Sverige. Det finns större risk för felaktiga utbetalningar av studiemedel för studier utomlands, eftersom prövningen baseras på intyg och då det för dessa studier finns sämre förutsättningar för kontroll av de studerandes studieaktivitet. Av allt studiestöd som betalades ut under 2021 återkrävdes eller avräknades 1,6 procent, vilket var 0,1 procentenhet mer än 2020. År 2021 startade CSN ett projekt för att minska riskerna för felaktiga utbetalningar.

Pensionsmyndigheten stod för den största procentuella ökningen av upptäckta felaktiga utbetalningar mellan 2020 och 2021, vilket bl.a. berodde på att en riktad efterkontroll mot fastställd inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital inom bostadstillägg gjordes under 2021. Under 2021 ökade även antalet kontrollärenden, vilket berodde på fler anmälningar från såväl externa parter som inom Pensionsmyndigheten. Vid arbetslöshetskassorna ökade de upptäckta felaktiga utbetalningarna med 0,4 procentenheter mellan 2020 och 2021. Detta berodde bl.a. på att arbetslöshetskassorna på grund av pandemin fick ett kraftigt ökat ärendeflöde 2020 jämfört med tidigare år och på att vissa regler i arbetslöshetsförsäkringen ändrats. Vid Försäkringskassan och Migrationsverket minskade de upptäckta felaktiga utbetalningarnas andel av det totalt utbetalda beloppet under 2021 jämfört med 2020. Det sammanlagda beloppet för upptäckta felaktiga utbetalningar vid Försäkringskassan har dock ökat sedan 2019. Den främsta orsaken är att fler kontrollutredningar och mer träffsäkra riskbaserade kontroller har genomförts, men fler anmälningar från andra myndigheter och aktörer har också bidragit till ökningen. Andelen upptäckta felaktiga utbetalningar vad gäller framför allt assistansersättning, barnbidrag, bostadstillägg, föräldrapenning, sjukpenning och underhållsstöd är kvar på en hög nivå. Vad gäller bostadstillägg och sjukpenning ökade andelen upptäckta felaktiga utbetalningar av de totala utbetalningarna 2021 jämfört med 2020, medan andelen upptäckta felaktiga utbetalningar minskade för assistansersättningen, föräldrapenningen och underhållsstödet.

Hur stor andel av de uppskattade totala felaktiga utbetalningarna som upptäcks varierar mellan de ersättningar som omfattas av förordningen om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen. Det kan t.ex. bero på vilka kontrollmöjligheter som finns, hur stort antal kontroller som görs i förhållande till antalet felaktigheter och med vilken precision som omfattningen av de felaktiga utbetalningarna tidigare har uppskattats. Detta illustreras exempelvis av att Försäkringskassan bedömer att endast enstaka procent av de uppskattade faktiska felutbetalningarna upptäcks för vissa förmåner, medan en betydande del upptäcks för andra förmåner. Ett exempel på en ersättning där en liten andel av de uppskattade totala felaktiga utbetalningarna upptäcks är den tillfälliga föräldrapenningen.

Antalet återkrav har ökat

När en felaktig utbetalning upptäckts utreds om beloppet ska återkrävas enligt gällande regelverk. En bedömning görs ofta utifrån det utbetalda beloppet, vem som har orsakat felet och om det finns skäl att efterge beloppet. De berörda myndigheterna och arbetslöshetskassorna tillämpar olika regelverk och rutiner för eftergifter och beloppsgränser för återkrav, vilket påverkar antalet ärenden och belopp (se tabell 8.2). Att återkraven kan vara större än de upptäckta felutbetalningarna ett år kan också bero på att återkraven och de upptäckta felen inte avser samma tidsperiod.

Tabell 8.2 Antal återkrav

Antal och miljoner kronor

	2019		2020		2021	
	Ärenden	Belopp	Ärenden	Belopp	Ärenden	Belopp
Arbetsförmedlingen	5 333	267	4 830	230	6 090	225
Arbetslöshetskassorna ¹	30 472	132	45 775	199	58 112	266
CSN ²	55 597	620	55 120	628	74 352	727
Försäkringskassan	208 266	1 691	211 981	2 365	249 311	2 575
Pensionsmyndigheten	5 118	77	3 578	73	3 682	110
Totalt	305 100	2 787	321 284	3 495	391 547	3 903

Anm.: Migrationsverket saknar möjlighet att återkräva felaktigt utbetalda ersättningar. Könsuppdelad statistik saknas.

¹ För 2019 är antal ärenden och belopp för arbetslöshetskassorna ett genomsnitt för 2017–2019.

² Antal personer och inte antalet ärenden.

Källa: Rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystem – en samlad analys (ESV 2022:33).

Antalet beslut om återkrav ökade 2021 vid samtliga berörda myndigheter och arbetslöshetskassor. En orsak till ökningen var sannolikt att myndigheterna intensifierade sitt kontrollarbete. Vid Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna har antalet ansökningar avseende vissa förmåner ökat kraftigt till följd av spridningen av sjukdomen covid-19, vilket kan vara en ytterligare orsak till det ökade antalet återkrav. Ökningen av antalet avslutade ärenden vid Försäkringskassan kan framför allt förklaras av att antalet återkrav av slutligt bostadsbidrag ökade till följd av en förändring i inkomstavstämningen i bostadsbidraget. Det medförde att det under 2021 skedde två avstämningar av slutligt bostadsbidrag avseende två olika bidragsår. År 2021 utgjorde ärenden om slutligt bostadsbidrag 47 procent av antalet återkravsärenden. Det höga antalet återkrav avseende förmånen är en följd av bostadsbidragets konstruktion, med preliminära beslut som baseras på den försäkrades uppskattning av sin årsinkomst.

Återkraven betalas dock inte i samma takt som nya återkrav tillkommer. De senaste två åren har en kraftig ökning av återkravsärenden skett vid Försäkringskassan, samtidigt som återbetalningarna ligger på en i stort sett oförändrad nivå. Fordringsstocken, dvs. det totala beloppet som fordringarna uppgår till, vid Försäkringskassan ökade med ca 1 miljard kronor mellan 2020 och 2021. Vid

Arbetsförmedlingen minskade däremot fordringsstocken 2019–2021. Detta beror enligt myndigheten bl.a. på att gäldenärer som inte betalat sin skuld söks upp i ett tidigt skede.

Antalet polisanmälningar har ökat vid flertalet av myndigheterna och arbetslöshetskassorna

I de fall felaktiga utbetalningar upptäckts som misstänks bero på att en enskild avsiktligt eller av grov oaktsamhet lämnat felaktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden, kan en s.k. kontrollutredning genomföras för att fastställa om en polisanmälan ska göras eller inte. Endast en liten del av alla kontrollutredningar resulterar i en polisanmälan. Det handlar främst om misstänkta bidragsbrott, men kan också avse andra brottsmisstankar, exempelvis misstänkt urkundsförfalskning.

Tabell 8.3 Antal polisanmälningar

Antal	2019	2020	2021
Arbetsförmedlingen	47	83	155
Arbetslöshetskassorna ¹	859	976	1 501
CSN	735	591	390
Försäkringskassan	4 248	5 661	5 889
Migrationsverket	510	190	24
Pensionsmyndigheten	51	93	116
Totalt	6 450	7 594	8 075

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.

¹ För 2019 redovisas ett genomsnitt för 2017–2019.

Källa: Rapporten Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystem – en samlad analys (ESV 2022:33).

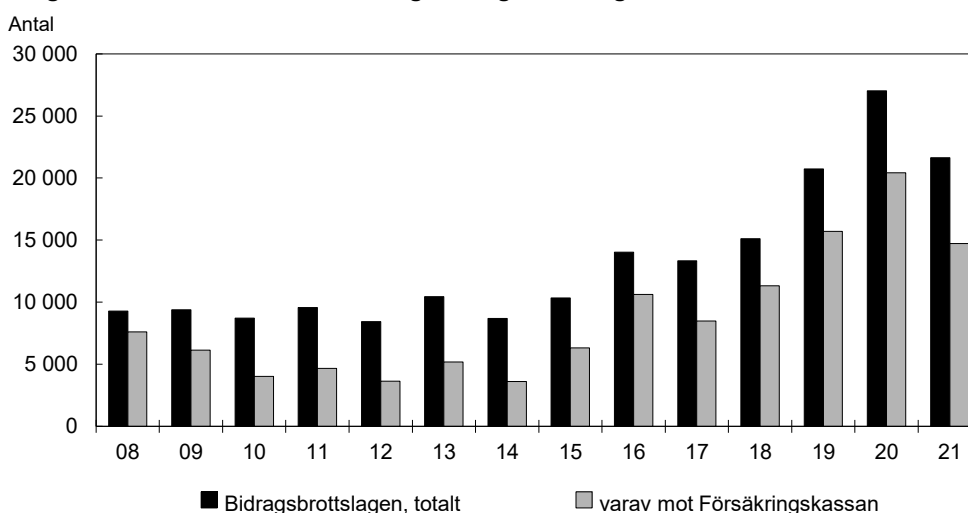
Antalet polisanmälningar ökade under 2021 jämfört med 2020 vid Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten (se tabell 8.3). Vid Arbetsförmedlingen mer än fördubblades antalet polisanmälningar som avsåg misstänkta bidragsbrott, vilket delvis var en följd av att bidragsbrottslagens (2007:612) tillämpningsområde fr.o.m. den 1 juli 2020 utvidgades till att omfatta även ekonomiska stöd som avser en enskild person, men som betalas ut till eller tillgodoräknas någon annan än den enskilde. Antalet polisanmälningar gjorda av Försäkringskassan är störst inom förmånerna föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och barnbidrag, som alla är förmåner med många beslut. Färre polisanmälningar gjordes 2021 än under 2020 vad gäller tillfällig föräldrapenning, vilket berodde på att färre utredningar hade gjorts. Vid Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna ökade antalet ansökningar om vissa förmåner till följd av spridningen av covid-19, vilket möjligen har påverkat ökningen av antalet polisanmälningar. Vid CSN och Migrationsverket minskade antalet polisanmälningar, vilket också delvis har en koppling till pandemin. Enligt CSN har myndigheten prioriterat handläggningen av ansökningar framför arbetet med polisanmälningar. Vidare avsåg flera av myndighetens utredningar misstänkta organiserade försök att begå bidragsbrott. Eftersom dessa var resurskrävande att utreda ledde detta till ett minskat antal polisanmälningar. Migrationsverkets polisanmälningar är ofta kopplade till att asylsökande inte har anmält inkomst av arbete i tid. En förklaring till minskningen av antalet polisanmälningar vid Migrationsverket kan bl.a. vara att asylsökande under pandemin har haft svårare att hitta arbete.

Antalet anmälda bidragsbrott har ökat över tid

Statistiken över anmälda brott omfattar alla händelser som anmälts och registrerats som brott enligt bidragsbrottslagen hos Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten. De anmälda brotten inkluderar även händelser som efter utredning inte bedöms som bidragsbrott. Eftersom varje utbetalningstillfälle enligt praxis räknas som ett bidragsbrott är det inte ovanligt att ett och samma ärende avser flera brottsmisstankar. Det innebär t.ex. att enskilda personer kan ge upphov till ett stort antal anmälda brott.

Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten samt kommuner och arbetslöshetskassor ska enligt bidragsbrottslagen göra en anmälan till Polismyndigheten om det kan misstänkas att ett bidragsbrott har begåtts. Antalet anmälda bidragsbrott låg relativt stabilt från det att bidragsbrottslagen trädde i kraft 2008 t.o.m. 2015. Sedan 2017 har det skett en stor ökning av anmälda brott (se diagram 8.1). Ökningen består till stor del av anmälda brott som riktar sig mot bidrags- och ersättningsystem som Försäkringskassan ansvarar för. Försäkringskassan har också intensifierat sitt kontrollarbete de senaste åren. Eftersom antalet anmälda bidragsbrott i hög grad är beroende av myndigheters riktlinjer och kontrollsystem finns det anledning att tro att den ovan nämnda förändringen snarare beskriver myndigheternas arbete än den faktiska brottsligheten.

Diagram 8.1 Anmälda brott enligt bidragsbrottslagen

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.

Källa: Brottsförebyggande rådet.

Antalet personupplarade brott har ökat över tid

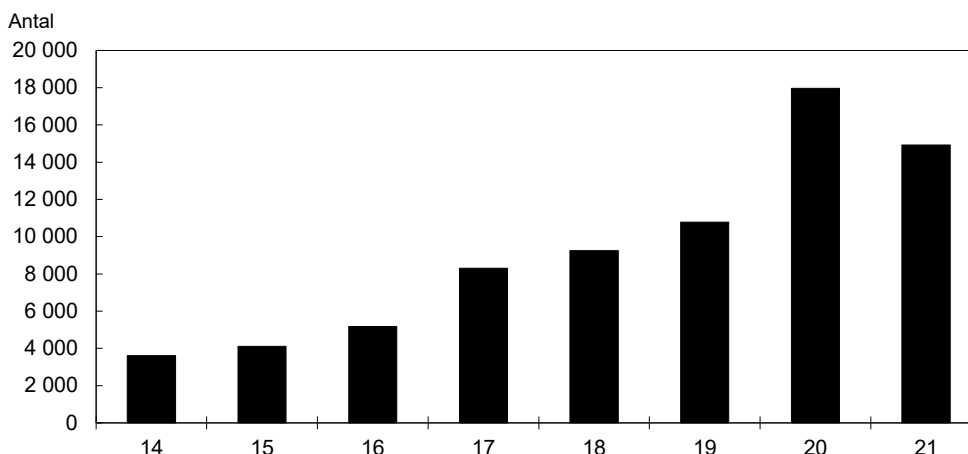
Personupplarade brott är sådana där en misstänkt person har lagförts för brottet genom att åtal har väckts, strafföreläggande har utfärdats eller åtalsunderlåtelse har meddelats. Det innebär att det för alla personupplarade brott finns minst en registrerad misstänkt person och att det har bedrivits en utredning.

Antalet personupplarade brott enligt bidragsbrottslagen ökade kontinuerligt fram t.o.m. 2020 (se diagram 8.2). Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten hade 2018–2020 i uppdrag att förbättra hanteringen av bidragsbrott (Ju2018/03037). Enligt myndigheternas slutredovisning av uppdraget var ökade resurser, kompetens och samverkan mellan myndigheterna en bidragande orsak till ökningen av antalet personupplarade brott (Ju2019/03454). Enligt rapporten Pandemins påverkan på flödet i rättskedjan (Brottsförebyggande rådet 2021:4) kan ökningen av antalet personupplarade bidragsbrott under perioden april–december 2020 även förklaras av

att myndigheterna hade möjlighet att arbeta mer med både äldre och nyinkomna ärenden rörande bidragsbrott på grund av att utbildningar inom myndigheterna ställdes in till följd av pandemin.

Under 2021 minskade dock antalet personuppklarade brott. Minskningen bör dock ses mot bakgrund av den särskilt höga nivån på personuppklarade brott 2020 och av att antalet anmälda brott minskade 2021.

Diagram 8.2 Personuppklarade brott enligt bidragsbrottslagen

Anm.: Könsuppdelad statistik saknas.

Källa: Brottsförebyggande rådet.

Antalet lagföringsbeslut har ökat under senare år

Antalet lagföringsbeslut, dvs. antalet domslut, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse, med bidragsbrott som huvudbrott ökade från 289 beslut 2016 till 1 085 beslut 2021. Av lagföringsbesluten 2021 avsåg 460 kvinnor och 625 män. Det går inte att göra direkta jämförelser mellan lagföringsbesluten och anmälda eller personuppklarade brott, då statistiken bl.a. hämtas från olika system och tas fram på olika sätt. Under 2020 var villkorlig dom genom domslut det vanligaste lagföringsbeslutet (730 beslut), följt av strafföreläggande (235 beslut), böter genom domslut (50 beslut) och åtalsunderlåtelse (47 beslut). Under 2021 avsåg 30 beslut fängelse med en genomsnittlig strafflängd om 30 månader.

Andelen av befolkningen som anser att det är lätt att göra rätt har inte ökat

Inom ramen för uppdraget till ESV att analysera måluppfyllelsen (Fi2021/04004) genomförde myndigheten i början av 2022 en undersökning om allmänhetens inställning till bl.a. bidragsbrott. Resultaten från denna attitydundersökning jämförs nedan (se tabell 8.4) med en snarlik undersökning som genomfördes 2018 av Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (KUT-delegationen).

Svarsmönstren i 2018 och 2022 års undersökningar är snarlika, men en något lägre andel i 2022 års undersökning instämmer i påståendet att det är enkelt att göra rätt när man ansöker om bidrag (från 24 till 20 procent). Samtidigt har andelen tveksamma ökat något (från 42 till 47 procent). De höga andelarna osäkra kan generellt sett spegla att en relativt låg andel av de svarande har erfarenhet av att ansöka om bidrag eller förmåner från välfärdssystemen, vilket gör att resultaten bör tolkas med viss försiktighet.

Andelen i befolkningen med tillåtande attityder till bidragsbrott har blivit lägre

I tabell 8.4 jämförs inställningen till olika former av bidragsbrott mellan KUT-delegationens och ESV:s undersökningar från 2018 respektive 2022.

Tabell 8.4 Attityder till olika former av bidragsbrott

Procent som svarat "ganska allvarligt" eller "mycket allvarligt"

	2018 ¹			2022 ²		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Hur allvarligt tycker du att följande handlingar är?						
Att arbeta svart samtidigt som man får sjukpenning eller arbetslöshetsersättning	90	90	90	92	89	91
Att arbeta svart samtidigt som man tar ut studiebidrag och studielån	75	70	73	80	76	78
Att ta ut tillfällig föräldrapenning (vab) och vara hemma med barn som inte är sjuka	65	68	66	87	84	86
Att inte anmäla ändrade förhållanden såsom ändrad inkomst, flytt eller förändrat hälsotillstånd som skulle minska storleken på bidraget eller ersättningen från myndigheten	81	77	80	89	84	86
Att inte meddela att man bor ihop med någon för att få ut mer ersättning	86	83	84	85	84	85

Anm.: I tabellen anges de påståenden som användes i 2022 års undersökning. I 2018 års undersökning formulerades flera av påståendena något annorlunda.

¹ Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (2019): Bidragsmoralen i samhället – En aktuell lägesbild av inställningen till felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (Rapport 2).

² Målet att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystem – en samlad analys, (ESV 2022:33).

En jämförelse av resultaten från attitydundersökningarna indikerar att attityderna till bidragsbrott har blivit mindre tillåtande. För tre av de fem undersökta formerna av bidragsbrott har attityderna blivit mindre tillåtande och för två av formerna finns det inga tecken på att attityderna har förändrats. Det finns inte några större skillnader i attityder mellan män och kvinnor.

Den upplevda upptäcktsrisken vid bidragsbrott har sjunkit

Den upplevda upptäcktsrisken vid bidragsbrott hade sjunkit i den undersökning som ESV gjorde 2022 jämfört med den undersökning som KUT-delegationen gjorde 2018. I 2022 års attitydundersökning uppgav 36 procent av de svarande att de instämde i påståendet att myndigheterna skulle upptäcka om de själva eller någon i deras omgivning "fuskade med bidrag". I 2018 års undersökning var motsvarande andel 43 procent. Andelen som svarade "tveksam, vet ej" hade samtidigt ökat från 24 till 30 procent.

Sannolikt finns det ett starkt samband mellan att den upplevda upptäcktsrisken har minskat och att en väsentligt lägre andel i 2022 års undersökning angav att myndigheterna är överdrivet noggranna i sina kontroller. I 2022 års attitydundersökning instämde endast 7 procent i detta påstående, medan 51 procent inte instämde i detta (44 procent svarade tveksam/vet ej). Svaren skiljer sig från de som lämnades i samband med 2018 års attitydundersökning, då 22 procent instämde i påståendet, medan 39 procent svarade "tveksam, vet ej".

Samma undersökningar visar också att det finns ett starkt stöd bland allmänheten för att myndigheterna ska stärka sina kontroller och kunna utbyta mer information. Exempelvis angav 70 procent i 2022 års undersökning att de instämde helt (svarsalternativ fem på en femgradig skala) i påståendet att myndigheterna borde få utbyta mer information med varandra i kontrollsyfte.

Fortsatt betydande risker för felaktiga utbetalningar

I sitt betänkande Samlade åtgärder för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2019:59) bedömde KUT-delegationen att assistansersättning, tillfällig föräldrapenning, stöd för nystartsjobb, lönebidrag och ersättning för höga sjuklönekostnader var ersättningssystem med särskilt hög risk för felaktiga utbetalningar. Generellt bedömdes omfattningen av felaktiga utbetalningar vara stor i ersättningssystem med utbetalningar till företag och andra aktörer som verkar inom välfärdsområdet. En stor del av de felaktiga utbetalningarna inom dessa system bedömdes gå till oseriösa eller kriminella aktörer. Vidare gjordes bedömningen att de mest betydande systemöver-skridande riskerna var svartarbete i kombination med ersättning, arbete i kombination med ersättning, felaktig sjukpenninggrundande inkomst och felaktiga folkbokförings-uppgifter om bosättning i Sverige. I betänkandet Kontroll för ökad tilltro – en ny myndighet för att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2020:35) konstateras att företag används som brottsverktyg i ökande utsträckning och att identitetsmissbruk förekommer inom välfärdsbrotts-ligheten. I rapporten Myndighetsgemensam lägesbild organiserad brottslighet 2021 (Polismyndigheten 2021) bedöms välfärdsbrottsligheten möjliggöra fortsatt tillväxt av den organiserade brottsligheten, då kriminella i vissa fall använder utbetalningar från välfärdssystemen som ett slags grundförsörjning och riktade angrepp mot utbetalande system genererar stora brottsvinster.

Baserat på de upptäckta felaktiga utbetalningarna som har polisanmälts bedöms bidragsbrott inom assistansersättning, arbete i kombination med ersättning och bidragsbrott till följd av felaktiga uppgifter om bosättning vara betydande risker (Försäkringskassans årsredovisning för 2021). Ett annat riskområde är övriga fel orsakade av enskilda som beror på att felaktiga uppgifter lämnas vid ansökan eller att ändrade förhållanden under tid med ersättning inte anmäls, utan att något bidragsbrott begåtts. En riktad kontroll inom assistansersättningen visade att 12 procent av de personliga assistenterna redovisade arbetstid för samma dagar som de hade fått hel dagersättning (sjukpenning, föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning) under 2020. De flesta beslut om återkrav vid Arbetsförmedlingen 2021 avsåg stöd för nystartsjobb och lönebidrag. Beloppsmässigt utgjorde dessa bidrag knappt 71 procent av de beslutade återkraven vid myndigheten, vilket indikerar att det inom dessa två ersättningssystem fortfarande finns en hög risk för felaktiga utbetalningar.

Den samlade styrningen av det statliga arbetet mot felaktiga utbetalningar har stärkts

Kunskap om felens omfattning och orsaker är nödvändig för att göra samhällets insatser mot bidragsbrott, andra brott och felaktiga utbetalningar än mer effektiva. Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshets-försäkringen, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten har därför fått i uppdrag att studera i vilken omfattning det sker felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och vad dessa fel beror på (Fi2022/00107). Till grund för uppdraget ligger bl.a. de riskanalyser, där betydande risker för felaktiga utbetalningar kartlagts, som de berörda myndigheterna redovisade hösten 2021. Utifrån myndigheternas omfattningsstudier ska ESV bedöma den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar och redovisa resultatet till regeringen senast den 1 mars 2023. Bedömningar av den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar ska enligt förordningen om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen göras vart tredje år, med början 2023 (se avsnitt 8.2).

Flera uppdrag som kan bidra till en minskning av de felaktiga utbetalningarna har beslutats, bl.a. om ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag (dir. 2022:25).

En särskild utredare har i uppdrag att genomföra bildandet av en ny myndighet – Utbetalningsmyndigheten (dir. 2022:8). Myndigheten ska förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt ta över ansvaret för att betala ut vissa förmåner och stöd från de statliga välfärdssystemen. Myndigheten ska också genomföra systemövergripande dataanalyser och granskningar. Utbetalningsmyndigheten ska inleda sin verksamhet under 2024.

Statliga och kommunala myndigheter samt arbetslöshetskassor behöver ha god tillgång till relevant information om enskilda personer och företag för att fatta korrekta beslut om ersättningar från välfärdssystemen. I departementspromemorian Utökad informationsutbyte (Ds 2022:13) föreslås bl.a. att det införs en generell möjlighet att lämna uppgifter som omfattas av sekretess till skydd för enskilda. Enligt förslaget ska sådana uppgifter få lämnas till en annan myndighet om de behövs för att fullgöra författningsreglerad verksamhet, om inte övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset att uppgifterna lämnas ut. Promemorian har remitterats.

Den statliga lönegarantin bedöms vara föremål för omfattande missbruk, vilket bl.a. konstateras i betänkandet Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra (SOU 2017:37). Riksrevisionen bedömer i rapporten Den statliga lönegarantin – förekomst av missbruk och myndigheternas kontrollarbete (RiR 2022:4) att kostnaderna för missbruket av lönegarantin i konkurser uppgår till 100–150 miljoner kronor per år. Skatteverket har lämnat förslag på åtgärder för att hindra felaktiga utbetalningar som upptäcks i samband med handläggning och kontroll av lönegarantiärenden (Fi2021/03377). Skatteverkets förslag har remitterats.

Försäkringskassan har haft i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar med att kontrollera s.k. A1-intyg. Dessa intyg används för att visa vilket lands socialförsäkringslagstiftning som gäller för den som arbetar eller är anställd i mer än ett land inom EU, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, Schweiz och Storbritannien (S2022/01060). Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Socialdepartementet) den 18 juni 2022. Av redovisningen framgår bl.a. att Försäkringskassan bedömer att myndighetens handläggning fungerar tillfredsställande och att utredningarna håller god kvalitet. När det gäller intyg utfärdade av andra länder så förekommer det att myndigheten tar kontakt med institutioner i andra länder för att utreda felaktigheter och att intyg därefter återkallas. Försäkringskassan saknar dock underlag för att kunna bedöma hur stor risken är att intyg från andra länder är felaktiga. Försäkringskassan bedömer att en ökad digital hantering kan bidra till att minska risken för felaktigheter och för motstridigheter mellan myndighetens uppgifter och uppgifter från andra länder. En ökad digital hantering kan också bidra till en säkrare och mer effektiv administration, bl.a. vid utlämnande av intyg till andra myndigheter i Sverige. Försäkringskassan och Skatteverket bedömer vidare att det i nuläget inte finns tillräckligt underlag för att förorda någon ny form av socialförsäkringsinspektioner i Sverige.

8.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att målet om att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, att andelen felaktiga utbetalningar ska minska och att fel ska motverkas delvis har uppfyllts. Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan, Migrationsverket och Pensionsmyndigheten fick resurstillskott 2021 och 2022 för att stärka arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

År 2021 ökade antalet återkrav och polisanmälningar vid samtliga respektive flertalet berörda myndigheter. Det kan sannolikt förklaras av att myndigheterna har

intensifierat arbetet för att minska de felaktiga utbetalningarna. Det kan dock också delvis vara en indikation på att det faktiska antalet felaktiga utbetalningar har ökat. Det förstärkta arbetet väntas över tid leda till att antalet upptäckta felaktiga utbetalningar kommer att öka vid myndigheterna kommande år. Tidigare skattningar som har gjorts av den totala omfattningen av felaktiga utbetalningar, bl.a. av KUT-delegationen (SOU 2019:59), visar att andelen felaktiga utbetalningar som inte upptäcks är mycket stor inom vissa förmåner, t.ex. tillfällig föräldrapenning och assistansersättning. Det finns även fortsatt betydande risker för felaktiga utbetalningar kopplade till bl.a. arbete i kombination med ersättning och felaktiga uppgifter om bosättning. Återkraven avseende stöd för nystartsjobb och lönebidrag är alltså betydande.

År 2018–2022 har attityderna till bidragsbrott utvecklats till att vara mindre tillåtande, vilket kan innebära att tröskeln att begå bidragsbrott har blivit högre. Den upplevda upptäcktsrisken vid brott med bidrag har dock sjunkit under samma tidsperiod, vilket kan innebära en ökad benägenhet att begå bidragsbrott. Andelen i befolkningen som anser att det är lätt att göra rätt när man ansöker om bidrag är oförändrad eller har blivit något lägre de senaste fyra åren. Sammantaget är dessa attitydförändringar relativt begränsade, och regeringen bedömer att de sannolikt inte haft någon större påverkan på omfattningen av de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen.

Regeringen bedömer att myndigheternas arbete, det förstärkta samarbetet samt den nya strukturen och samordningen, som följer av förordningen om arbetet med att säkerställa för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen, har bidragit positivt till måluppfyllelsen. Samtidigt bedöms resultaten inom området till viss del ha påverkats negativt till följd av spridningen av covid-19. CSN har t.ex. prioriterat handläggning av ansökningar framför arbetet med t.ex. polisanmälningar. Försäkringskassan har vidare till viss del prioriterat handläggningen av de tillfälliga och anpassade ersättningarna under pandemin framför kontroller inom bl.a. föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning.

8.5 Politikens inriktning

8.5.1 Arbetet mot felaktiga utbetalningar stärks

Felaktiga utbetalningar och brottslighet riktad mot välfärdssystemen och andra offentliga stödsystem undergräver förtroendet för systemen. Betydande belopp betalas ut felaktigt från olika välfärdssystem varje år och andelen misstänkta bidragsbrott är hög. Det finns också indikationer på att den mer systematiska och avancerade brottsligheten mot välfärdssystemen ökar, exempelvis genom att företag och falska identiteter används som brottsverktyg och genom att oseriösa aktörer etablerar sig i välfärden. För att värna legitimiteten och förtroendet för välfärdssystemen och andra offentliga stödsystem är det avgörande att utbetalningar sker enbart till personer som är berättigade till stöd.

Regeringen anser att myndigheternas arbete med att minska de felaktiga utbetalningarna ska stärkas. Särskilt prioriterat är arbetet med att bekämpa den organiserade brottslighetens utnyttjande av välfärdssystemen och andra offentliga stödsystem. Felaktiga utbetalningar på kommunal och regional nivå ska kartläggas. Regeringen avser att införa ett särskilt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag och andra juridiska personer. Detta kan exempelvis ske genom en utvidgning av bidragsbrottslagen.

Det statliga tandvårdsstödet missbrukas av oseriösa aktörer. Mot denna bakgrund har Försäkringskassan, Inspektionen för vård och omsorg och Socialstyrelsen fått i uppdrag att bl.a. stärka samarbetet kring kontroll, uppföljning och tillsyn av tandvårdens aktörer (S2022/03249 och S2022/03250). Regeringen föreslår att medel

tillförs för att finansiera en stärkt kontroll av det statliga tandvårdsstödet (se utg. omr. 9 avsnitt 4 Hälso- och sjukvårdspolitik).

Regeringen bedömer att myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor behöver ha bättre tillgång till information om enskilda personer och företag. Stärkta möjligheter att utbyta information är ett viktigt verktyg i arbetet mot felaktiga utbetalningar.

Felaktiga folkbokföringsuppgifter används av kriminella för att bl.a. tillskansa sig välfärdsförmåner och bidrag. Regeringen föreslår att medel tillförs Skatteverket för att förbättra folkbokföringen genom en folkräkning (se utg. omr. 3 avsnitt 2.8.1).

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

1	Inledning.....	3
2	Den statliga förvaltningens organisation och utveckling	3
2.1	Antal myndigheter.....	3
2.2	Den statliga närvaron i landet.....	4
2.3	Myndigheternas verksamhetsområden, storlek och ledningsformer.....	4
2.4	Allmänhetens uppfattning av några större myndigheter	5
3	Personalstrukturen i staten.....	5
3.1	De anställda	6
3.1.1	Utbildningsbakgrund bland de statsanställda.....	7
3.1.2	Åldersstrukturen	8
3.1.3	Nybeviljade ålderspensioner	9
3.1.4	Nybeviljade delpensioner	10
3.1.5	Könsfördelningen.....	11
3.1.6	Anställda med utländsk bakgrund.....	13
3.1.7	Personalrörligheten	15
3.2	Uppsägningar i staten.....	15
3.3	Sjukfrånvaro i staten.....	16
3.3.1	Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter.....	16
3.3.2	Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer	18
3.3.3	Sjukpensioner.....	19
3.3.4	Anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet	20
3.4	Lönenivåer och löneutveckling	21
3.4.1	Löneutvecklingen i staten.....	21
3.4.2	Utvecklingen av genomsnittliga löner	21
3.4.3	Löneskillnaderna mellan kvinnor och män	22
3.4.4	Genomsnittlig löneutveckling.....	23
3.4.5	Ett partsgemensamt arbete	23
3.4.6	Närmare om grupperingsnivå (svårighetsgrad).....	23

1 Inledning

I denna bilaga lämnas en mer detaljerad redogörelse för den statliga förvaltningens organisation och utveckling. Vidare ges en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten. En ständigt pågående utveckling och förnyelse av statsförvaltningen är en förutsättning för att regeringens politik ska få genomslag inom alla områden. Utvecklingsarbete bedrivs både av regeringen och av myndigheterna.

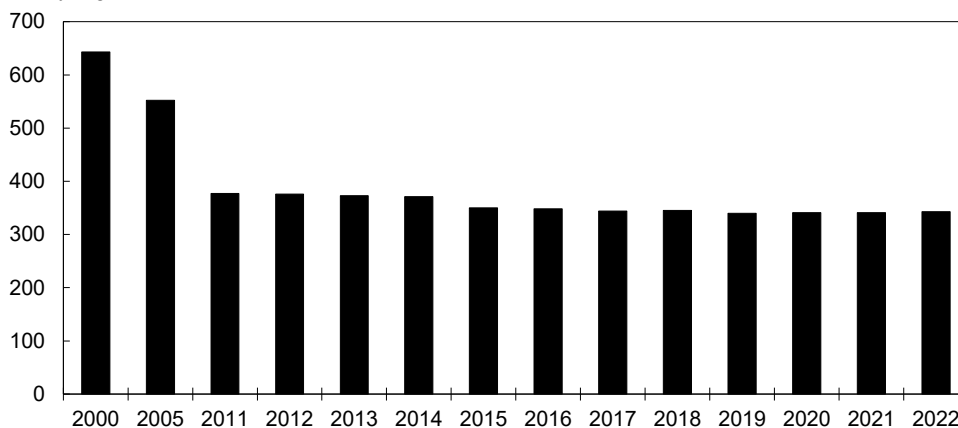
2 Den statliga förvaltningens organisation och utveckling

2.1 Antal myndigheter

Statskontoret redovisar i sin rapport Statsförvaltningen i korthet (Statskontoret 2021) att det den 1 januari 2022 fanns 343 myndigheter under regeringen. Regeringen inrättade detta datum 2 nya myndigheter, Institutet för mänskliga rättigheter och Myndigheten för psykologiskt försvar. Under det senaste årtiondet har antalet myndigheter från år till år varit relativt stabilt (se diagram 2.1), förutom mellan 2014 och 2015 då Polismyndigheten bildades genom en sammanslagning av Rikspolisstyrelsen, Statens kriminaltekniska laboratorium och de 21 regionala länspolis-myndigheterna. I ett längre tidsperspektiv har antalet myndigheter minskat kraftigt.

Diagram 2.1 Antal myndigheter under regeringen

Antal myndigheter

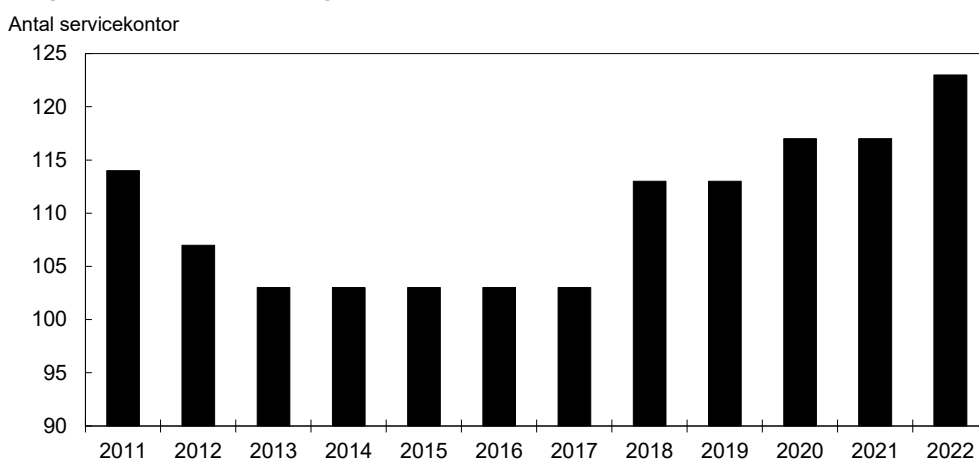

Källa: Statskontoret.

2.2 Den statliga närvaron i landet

Antalet sysselsatta i statlig sektor har ökat i alla län utom i Norrbottens, Västmanlands och Västernorrlands län under tidsperioden 2016–2020. Storstadslänen stod för ca 55 procent av antalet sysselsatta i den statlig sektorn 2020. Det var samma andel som 2016. Stockholms läns andel av de sysselsatta har dock minskat från 31 till 30 procent. Detta framgår av länsstyrelsernas redovisning Kartläggning av statlig närvaro och service 2022 (Länsstyrelsen i Örebro län 2022:12). Under senare år har myndigheter omlokaliserats för att öka statens regionala närvaro. Under 2021 fattades ett beslut om omlokalisering avseende delar av Statens servicecenters verksamhet till Kiruna (Fi2021/01405). Regeringen har också under 2021 gett Statens servicecenter i uppdrag att öppna flera nya servicekontor under 2022 och 2023, och Skolverket i uppdrag att etablera flera nya kontor. Sedan den 1 juni 2019 ansvarar Statens servicecenter för servicekontoren. I diagram 2.2 visas utvecklingen av antalet servicekontor de senaste åren.

Diagram 2.2 Antal statliga servicekontor

Källa: Statens Servicecenter.

2.3 Myndigheternas verksamhetsområden, storlek och ledningsformer

Flest myndigheter är liksom tidigare år verksamma inom COFOG-gruppen Samhällsskydd och rättskipning (Statskontoret 2022, Statsförvaltningen i korthet). COFOG (Classification of Functions of Government) är OECD:s officiella indelning av offentlig verksamhet. Att flest myndigheter är verksamma inom gruppen beror på att landets domstolar ingår i denna. Förhållandevis många myndigheter finns även inom grupperna Näringslivsfrågor, Allmän offentlig förvaltning och Utbildning. Myndigheterna varierar stort i storlek och antal årsarbetskrafter, men många myndigheter är förhållandevis små. Drygt 40 procent av myndigheterna har färre än 50 årsarbetskrafter. De fyra största myndigheterna, med fler än 10 000 årsarbetskrafter, är Polismyndigheten, Försvarsmakten, Försäkringskassan och Kriminalvården. År 2021 ökade antalet årsarbetskrafter i myndigheterna under regeringen med ungefär 3 000. Årsarbetskrafterna har ökat varje år under de senaste tio åren.

Regeringen bestämmer vilken ledningsform som en myndighet ska ha. Detta regleras i myndighetens instruktion. Myndighetsförordningen (2007:515) reglerar de tre ledningsformerna styrelsemyndighet, enrådsmyndighet och nämndmyndighet. Det finns 131 enrådsmyndigheter. Dessa utgör knappt 40 procent av myndig-

heterna i Sverige. En del tidigare enrådgivningsmyndigheter har under de senaste åren ombildats till styrelsemyndigheter och antalet styrelsemyndigheter, exklusive universitet och högskolor, har därför ökat till 40. Antalet nämndmyndigheter har minskat något under senare år och uppgår till 46.

2.4 Allmänhetens uppfattning av några större myndigheter

Institutet för Samhälle, opinion, medier (SOM-institutet) vid Göteborgs universitet genomför i samverkan med Statskontoret mätningar av hur allmänheten uppfattar verksamheten vid ett antal myndigheter. I 2021 års mätning ingick 10 myndigheter. Av dessa har följande ingått i samtliga genomförda mätningar:

- Skatteverket
- Polismyndigheten
- Arbetsförmedlingen
- Försäkringskassan
- Migrationsverket.

Allmänheten har över åren gett positiva betyg till de flesta myndigheterna. Bara 7 av de 29 myndigheter som någon gång har ingått i undersökningen har vid minst ett tillfälle fått en negativ betygsbalans. Allmänhetens uppfattning om de 10 myndigheter som ingick i undersökningen 2021 skiljde sig tydligt åt. Av myndigheterna hade 6 en positiv betygsbalans. Det innebär att det var en större andel av allmänheten som tyckte att myndigheten utför sitt arbete mycket eller ganska bra än den andel som tyckte att de utför sitt arbete mycket eller ganska dåligt. Folkhälsomyndigheten, Skatteverket och Polismyndigheten hade högst betygsbalans år 2021. Folkhälso-myndigheten var den myndighet som allmänheten var mest nöjd med 2021. Myndighetens betygsbalans har dock minskat sedan med föregående mätning. Allmänhetens uppfattning om hur väl Polismyndigheten sköter sin uppgift ökade för femte året i rad. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket hade en negativ betygsbalans. Både Migrationsverket och Försäkringskassan hade en lägre betygsbalans än 2020, medan Arbetsförmedlingen fick samma betyg som 2020.

De övervägande positiva betygen från allmänheten indikerar att de har förtroende för den statliga förvaltningen. Samtidigt är det tydligt att allmänheten håller fast vid en negativ uppfattning om några av de stora statliga myndigheterna.

3 Personalstrukturen i staten

Ansvar för den statliga arbetsgivarpolitiken har till stor del delegerats till de statliga myndigheterna. Det innebär att myndigheterna, utifrån sina uppgifter, har en betydande frihet bl.a. när det gäller att utforma sin organisation och sina arbetsprocesser samt sin lönebildning och kompetensförsörjning.

För att regeringen ska kunna följa utvecklingen av kompetensförsörjningen lämnar myndigheterna varje år sedan 1997 en redovisning av sin kompetensförsörjning till regeringen. Från och med 2003 sker denna redovisning i myndigheternas årsredovisningar.

Myndigheterna ska genom sin kompetensförsörjning säkerställa att relevant kompetens finns för att fullgöra sina uppgifter och för att tillgodose sina behov på både kort

och lång sikt. Myndigheterna ska vidare systematiskt analysera vilken kompetens som behövs för att de ska klara sina nuvarande och framtida uppgifter.

I det följande redovisas all individbaserad statistik uppdelad på kön, om dessa uppgifter är tillgängliga. Följande definitioner används för redovisningen:

- Ledningskompetens avser personal med ett formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda en myndighets verksamhet på olika nivåer, oavsett om uppgifterna avser kärn- eller stödkompetens.
- Kärnkompetens avser personal med sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.
- Stödkompetens avser personal med en stödfunktion åt personal med lednings- eller kärnkompetens inom myndighetens verksamhetsområde.
- Med utländsk bakgrund avses, i enlighet med Statistiska centralbyråns (SCB) definition, personer som är utrikes födda eller personer som är födda i Sverige och vars båda föräldrar är utrikes födda.

3.1 De anställda

Anställda i staten september 2021

Siffrorna inom parentes avser september 2016.

Antalet statsanställda uppgick till 272 150 (255 797), vilket innebar en ökning med ca 4 500 jämfört med 2020.

Bland samtliga månadsavlönade statsanställda hade 95 procent av kvinnorna och 96 procent av männen en heltidsanställning. Detta var samma andelar som 2020. Heltid är således norm inom statsförvaltningen.

Andelen kvinnor uppgick till knappt 53 procent. Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden.

Andelen tillsvidareanställningar med månadslön uppgick till 79 procent (76 procent). Av kvinnorna hade 81 procent (78 procent) en tillsvidareanställning och av männen 78 procent (74 procent).

Av de anställda var 17 procent (18 procent) visstidsanställda med månadslön. Bland kvinnorna var andelen 15 procent (17 procent) och bland männen 19 procent (19 procent). Omkring 3 procent (6 procent) av de anställda hade anställning med betings-, dag- eller timavlönning. Bland kvinnorna utgjorde dessa 3 procent (5 procent) av samtliga anställda och bland männen 4 procent (7 procent).

Nedan visas fördelningen av de statsanställda totalt per kompetenskategori och könsfördelningen inom respektive kategori (procent). Siffrorna inom parentes avser 2016:

- ledningskompetens: 7 (7), varav kvinnor 46 (42) och män 54 (58)
- kärnkompetens: 66 (67), varav kvinnor 51 (51) och män 49 (49)
- stödkompetens: 25 (23), varav kvinnor 60 (62) och män 40 (38)
- oklassade: 2 (3), varav kvinnor 35 (42) och män 65 (58).

Totalt sett överensstämde fördelningen 2021 i stort med 2020.

Den till antalet största ökningen av anställda mellan 2020 och 2021 stod Försvarsmakten för, med knappt 800 anställda (en ökning med ca 3 procent). Den näst

största ökningen stod Kriminalvården för, som växte med knappt 700 anställda (ca 6 procent). Till följd av nyanställningar på grund av arbetet med korttidsstöd under pandemin växte Tillväxtverket med drygt 400 anställda, vilket motsvarade en ökning om ca 75 procent.

Migrationsverket stod 2021 för den största minskningen av antalet anställda, drygt 400 (ca 8 procent).

I september 2021 hade 6 myndigheter (motsvarande 3 procent av myndigheterna) mer än 10 000 anställda, 38 (18 procent) 1 000–9 999 anställda, 77 (37 procent) 200–999 anställda, 46 (22 procent) 50–199 anställda och 40 (19 procent) färre än 50 anställda.

Flest anställda fanns i COFOG-gruppen Utbildning (ca 28 procent), och därefter i fallande ordning i grupperna Samhällsskydd och rättskipning (ca 22 procent), Socialt skydd m.m. (ca 15 procent), Försvar (ca 12 procent), Allmän offentlig förvaltning och Näringslivsfrågor (ca 11 procent vardera) och Fritidsverksamhet, kultur och religion (ca 1 procent). Detta överensstämde i stort med fördelningen 2020. Övervägande andel kvinnor, mer än 60 procent, fanns i COFOG-grupperna Socialt skydd m.m. (66 procent), Allmän offentlig förvaltning (63 procent) och Fritidsverksamhet, kultur och religion (63 procent). I COFOG-gruppen Försvar var männen i majoritet (76 procent).

Tidsbegränsade anställningar inom staten grundar sig till stor del på arbetets karaktär eller förutsättningar och ska ha stöd i lag, förordning eller kollektivavtal. Som exempel kan nämnas universitet och högskolor, som har både författningsreglerade och kollektivavtalsreglerade meriteringsanställningar, och soldater och sjömän, vars anställningar regleras i både lag och kollektivavtal, samt notariernas författningsreglerade anställningar inom Sveriges Domstolar. Bland de tidsbegränsat anställda ingår bl.a. de som har en provanställning, de som fått möjlighet till tjänstledighet för att prova en annan statlig anställning och chefer för myndigheter som anställs av regeringen för en bestämd tid.

Andelen tidsbegränsade anställningar skiljer sig åt mellan olika myndigheter. Den högsta andelen tidsbegränsat anställda finns inom universiteten och högskolorna. Även andelen visstidsanställningar med timavlöning skiljer sig åt mellan myndigheterna.

3.1.1 Utbildningsbakgrund bland de statsanställda

Av de anställda inom den statliga sektorn hade 2021 nästan 80 procent eftergymnasial utbildning om två år eller längre. Både inom staten och på arbetsmarknaden i stort är andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning högre än motsvarande andel för män. För befolkningen som helhet i åldern 16–75 år uppgick andelen med eftergymnasial utbildning om två år eller längre till 39 procent 2021.

Bland de anställda i staten har kvinnor sedan 2013 en något högre genomsnittlig utbildningsnivå än män. Det beror på att fler kvinnor än män anställts i staten de senaste åren och på att nyanställda generellt sett har en hög utbildningsnivå.

Det finns stora skillnader mellan kvinnor och män när det gäller vilka utbildningsområden som är vanligast. Inom kategorin eftergymnasial utbildning är juridik och rättsvetenskap, följt av företagsekonomi, handel och administration, vanligast bland statsanställda kvinnor. Bland statsanställda män med eftergymnasial utbildning är polisutbildning följt av militär utbildning vanligast.

3.1.2 Åldersstrukturen

Åldersstrukturen i staten var 2021 i det närmaste oförändrad jämfört med 2016.

Åldersgruppen under 35 år utgjorde 24 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgick till 23 respektive 25 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen 35–44 år utgjorde 26 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgick till 27 respektive 25 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen 45–54 år utgjorde 27 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgick till 27 respektive 26 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen 55–65 år utgjorde 22 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgick till 21 respektive 22 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

Åldersgruppen över 65 år utgjorde 2 procent av det totala antalet anställda. Andelen kvinnor och andelen män i åldersgruppen uppgick till 1 respektive 2 procent av det totala antalet kvinnor respektive män i staten.

År 2021 var i likhet med 2020 medelåldern för statligt månadsavlönade 44 år för både kvinnor och män. Genomsnittsåldrarna för de olika kompetenskategorierna var oförändrade i förhållande till 2020, 49 år för ledningskompetens, 43 år för kärnkompetens och 46 år för stödkompetens.

Antalet anställda som hade månadslön och var 67 år eller äldre ökade mellan 2020 och 2021, från knappt 2 400 till knappt 2 700 personer. Fördelningen efter kompetenskategori redovisas i tabell 3.1.

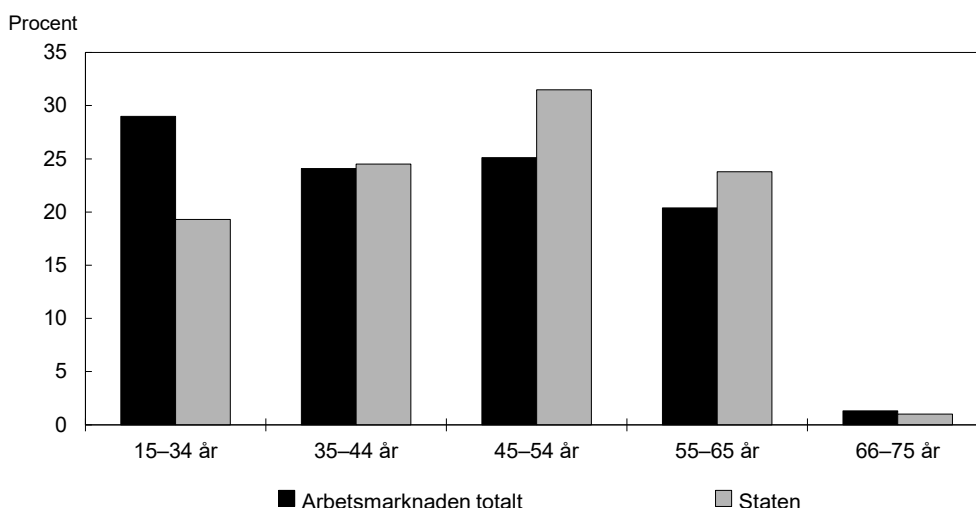
Tabell 3.1 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori

Antal	2019	2020	2021
Ledningskompetens	59	106	119
Kärnkompetens	1 237	1 666	1 899
Stödkompetens	230	359	422
Oklassade	409	255	243
Summa	1 935	2 386	2 683
<i>varav kvinnor</i>	<i>682</i>	<i>876</i>	<i>1 002</i>
<i>varav män</i>	<i>1 253</i>	<i>1 510</i>	<i>1 681</i>

Källa: Arbetsgivarverket.

År 2021 ökade antalet anställda som var 67 år eller äldre inom samtliga kompetenskategorier jämfört med 2020. Av det totala antalet anställda som var 67 år eller äldre uppgick andelen kvinnor till drygt 37 procent.

Staten har en äldre personalstyrka än arbetsmarknaden i övrigt (se diagram 3.1). Att medelåldern är högre för de statsanställda kan till stor del förklaras av att utbildningsnivån i den statliga sektorn är högre än på arbetsmarknaden i övrigt, vilket innebär att andelen anställda som tillhör den yngsta åldersgruppen är förhållandevis låg.

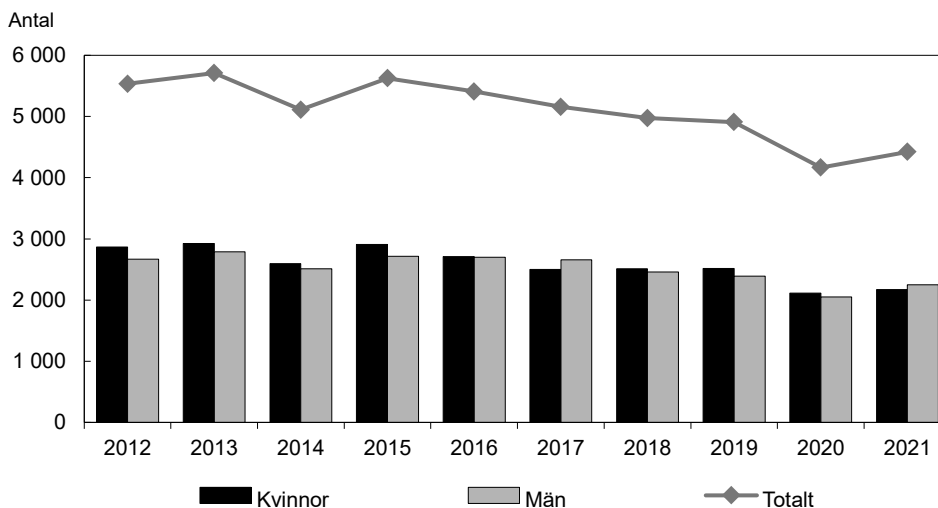
Diagram 3.1 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2021, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften

Anm.: Eftersom arbetskraftsundersökningarna (AKU) är en urvalsundersökning är samtliga skattningar behäftade med osäkerhet. Skattningen av utfallet i åldersgruppen 66–74 år uppgår till 1,2 procent utifrån en skattning för totalen, då antalet svarande inom staten är få och osäkerheten anses vara hög.

Källa: Statistiska centralbyrån.

3.1.3 Nybeviljade ålderspensioner

År 2021 nybeviljades 4 421 personer förmånsbestämda ålderspensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. Det var 256 fler än 2020 (se diagram 3.2). Det är ett trendbrott då antalet ålderspensioner minskade successivt mellan 2015 och 2020.

Diagram 3.2 Anställda som beviljats ålderspension

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Antalet nybeviljade ålderspensioner ökade 2021 jämfört med 2020 bland både kvinnor och män. Det var något fler män än kvinnor som tog ut ålderspensionen 2021. Förhållandet var det motsatta 2018–2020. Allt fler av de statsanställda tar ut pensionen från 66 år eller senare. Antalet uttag ökade 2021 bland männen med 44 procent och bland kvinnorna med 30 procent. Ökningen beror på att antalet uttag efter 67 år var ovanligt få 2020 till följd av den ändring som då trädde i kraft i lagen (1982:80) om anställningsskydd. Ändringen innebar att rätten att kvarstå i anställningen höjdes från 67 till 68 år. Antalet uttag av ålderspension efter den månad då personen fyllt 67 år (67-års månaden) mer än halverades under 2020 i jämförelse med 2019 på grund av att

många anställda valde att stanna kvar i anställningen och ta ut pensionen ett år senare i stället. Under 2021 ökade därför antalet med 81 procent till totalt ca 830 uttag. Antalet uttag efter 67-års månaden motsvarar dock fortfarande inte antalet före 2020.

För anställda med pensionsålder 65 år enligt det statliga tjänstepensionsavtalet är trenden att andelen som tar ut ålderspensionen den månad då de fyller 65 år (65-års månaden) minskar. Även andelen som tar ut ålderspension efter 65-års månaden har minskat något, medan andelen som tar ut den före 65-års månaden således ökat.

Kvinnor med anställningar som har 65 år som pensionsålder tar i högre utsträckning än män ut ålderspension före 65-års månaden, och i mindre utsträckning efter 65-års månaden. År 2021 var det 36 procent bland kvinnorna som påbörjade sitt uttag före 65-års månaden och 47 procent som påbörjade uttaget efter 65-års månaden. Bland männen var motsvarande andelar 30 respektive 53 procent.

Det är fortsatt relativt stora skillnader mellan de olika COFOG-grupperna när det gäller uttag av pension för personer som haft anställningar med 65 år som pensionsålder. Under 2021 valde 50 procent av de statsanställda i gruppen Samhällsskydd och rättskipning att påbörja uttaget före 65-års månaden, medan 38 procent påbörjade sitt uttag efter 65-års månaden. Bland statsanställda i gruppen Utbildning var mönstret det omvända, 20 procent påbörjade sitt uttag före 65-års månaden och 63 procent påbörjade uttaget efter denna ålder.

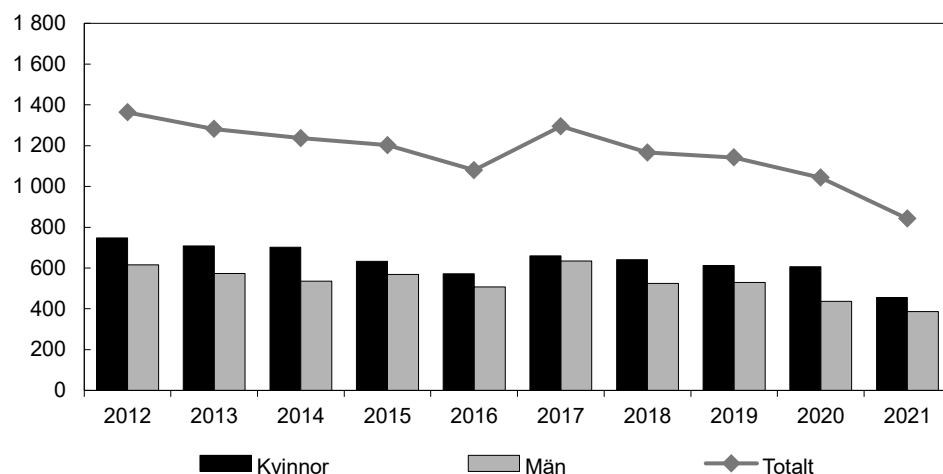
För statligt anställda kompenseras tjänstepensionen för det intjänandet som finns i den allmänna pensionen för inkomster som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp. Av de som 2021 påbörjade uttag av ålderspension, efter att ha haft en anställning med 65 år som pensionsålder, var det 51 procent av männen och 31 procent av kvinnorna som hade ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp. Kvinnor med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp är den grupp som i högst utsträckning påbörjar uttag före 65-års månaden. Även män med pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp väljer i högre utsträckning att påbörja sitt uttag efter 65-års månaden än de med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp.

3.1.4 Nybeviljade delpensioner

År 2021 nybeviljades 842 delpensioner enligt avtalet om delpension för arbetstagare hos staten. Det var 201 färre än 2020 (se diagram 3.3) och det lägsta antalet som beviljats under ett år sedan delpensionsavtalet infördes.

Diagram 3.3 Nybeviljade delpensioner 2012–2021

Antal

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

De senaste tio åren har fler kvinnor än män beviljats delpension. De flesta kvinnor och män beviljas delpension upp till 20 procent. Männerna har sedan delpensionsavtalet infördes 2003 i högre utsträckning beviljats den högsta omfattningen av delpension, som är 50 procent. År 2019 och 2020 var dock fördelningen nästan densamma bland kvinnor och män. År 2021 var det återigen fler män än kvinnor som beviljades delpension på 50 procent.

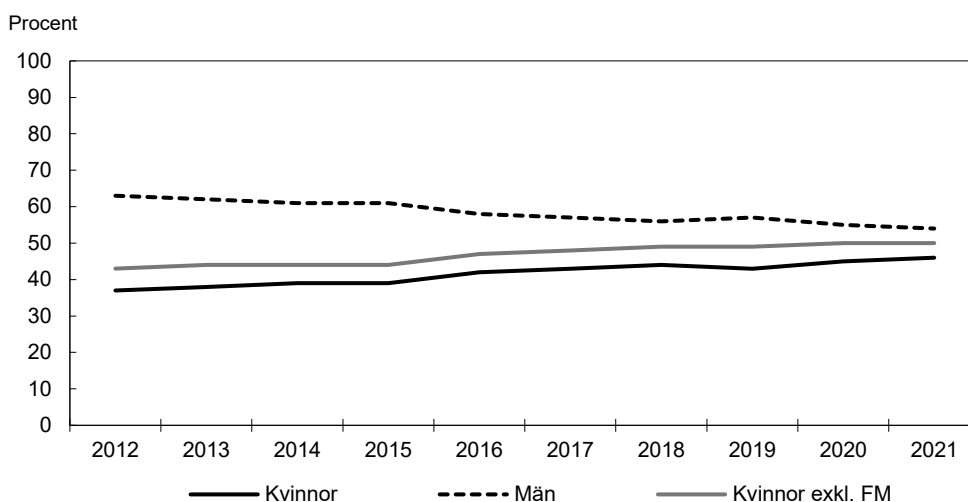
Det är vanligare att anställda inom kompetenskategorin stödkompetens beviljas delpension än anställda inom de övriga kompetenskategorierna. Av de som beviljades delpension 2021 tillhörde knappt en fjärdedel kompetensgruppen stödkompetens, som endast utgör 25 procent av det totala antalet anställda i staten.

3.1.5 Könsfördelningen

Andelen kvinnor och män på ledande befattningar

Av diagram 3.4 framgår dels den totala fördelningen av kvinnor och män på ledande befattningar 2012–2021, dels fördelningen exklusive ledningskompetens inom Försvarmakten.

Den totala andelen kvinnor på ledande befattningar ökade från 44,5 procent 2020 till 45,9 procent 2021. Vid en exkludering av de anställda vid Försvarmakten uppgick andelen kvinnor till 50,0 procent 2021, vilket var en ökning med 0,1 procentenhet jämfört med 2020.

Diagram 3.4 Fördelningen av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2012–2021

Anm. Diagrammet visar även fördelningen exkl. Försvarsmakten.

Källa: Arbetsgivarverket.

Av cheferna var drygt 9 000 kvinnor och ca 10 600 män.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställs av regeringen

År 2021 anställde regeringen totalt 19 myndighetschefer, varav 9 (47 procent) var kvinnor och 10 (53 procent) var män, se tabell 3.2.

Den 30 juni 2022 uppgick andelen kvinnor bland myndighetscheferna till 50 procent, vilket var marginellt högre än 2021. Förändringar i myndighetsstrukturen kan påverka det totala antalet myndighetschefer som regeringen anställer.

Tabell 3.2 Fördelningen den 30 juni 2022 av kvinnor och män bland myndighetschefer som anställs av regeringen

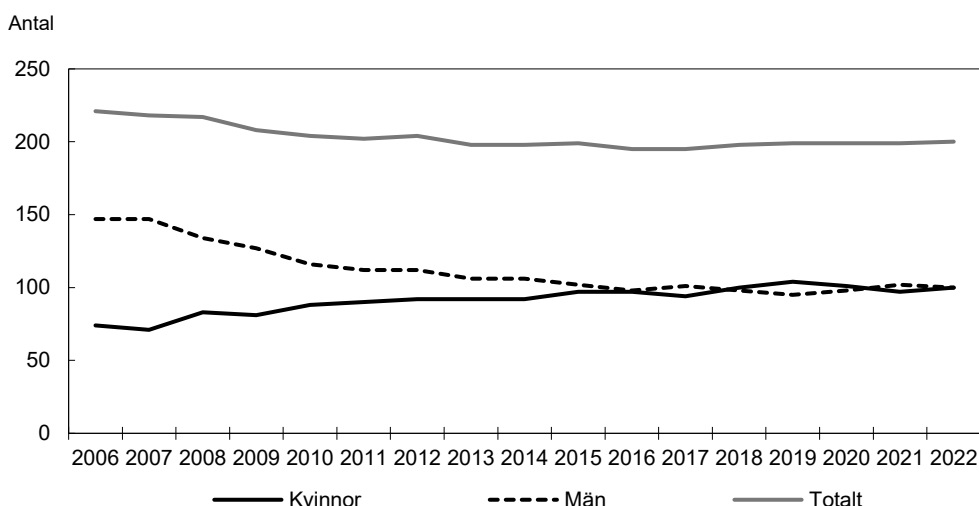
Antal	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	53	55	108
Landshövdingar	14	7	21
Rektorer ¹	12	19	31
Överintendenter	6	3	9
Övriga titlar ²	15	16	31
Myndighetschefer totalt³	100	100	200

¹ Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

² Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsman, direktörer, ordförande samt rikspolischef, riksåklagare etc.

³ Inklusiva vikarierande myndighetschefer.

Av diagram 3.5 framgår fördelningen av kvinnor och män bland de myndighetschefer som anställts av regeringen 2006–2022.

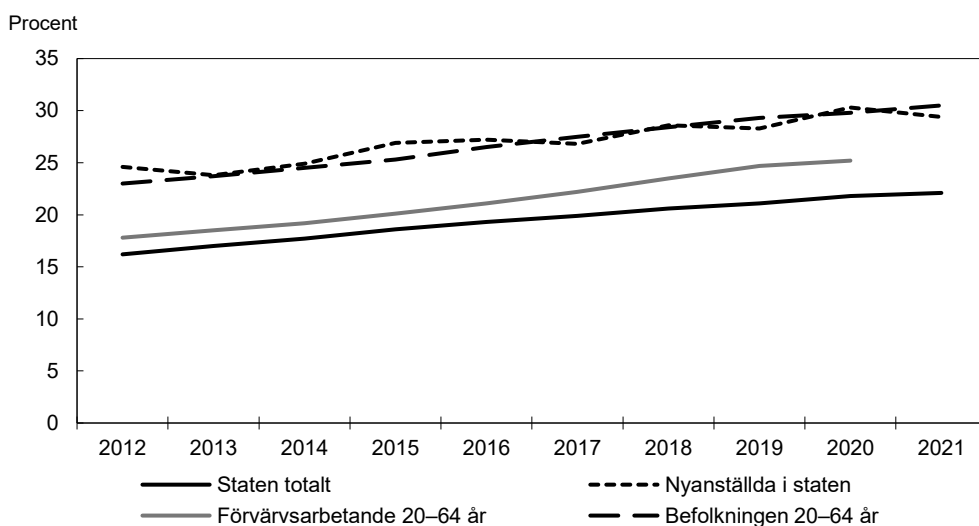
Diagram 3.5 Fördelningen av kvinnor och män bland myndighetschefer som anstälts av regeringen 2006–2022

3.1.6 Anställda med utländsk bakgrund

Av diagram 3.6 framgår att andelen anställda med utländsk bakgrund i staten fortsätter att öka och att den 2021 uppgick till 22,1 procent, vilket var en ökning med 0,3 procentenheter jämfört med 2020. Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade med 0,8 procentenheter bland anställda med ledningskompetens, med 0,5 procentenheter bland anställda med kärnkompetens och med 0,4 procentenheter bland anställda med stödkompetens.

Bland de nyanställda i staten hade 29,4 procent utländsk bakgrund 2021, vilket var en minskning med 0,9 procentenheter jämfört med 2020.

Statistiken omfattar inte anställda vid Polismyndigheten.

Diagram 3.6 Andel med utländsk bakgrund för staten totalt, nyanställda, förvärvsarbetande 20–64 år samt för befolkningen i arbetsför ålder 2012–2021

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exklusive Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte. Som nyanställda räknas individer som inte varit anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år. I statistiken för förvärvsarbetande 20–64 år, ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka. Statistik för 2021 avseende förvärvsarbetande 20–64 år är ännu inte tillgänglig.

Källor: Arbetsgivarverket och Statistiska centralbyrån.

Könsfördelningen

Andelen av de anställda kvinnorna i statsförvaltningen med utländsk bakgrund uppgick 2021 till 22 procent. Bland männen uppgick motsvarande andel till 22,2 procent. Det innebar en ökning med 0,4 procentenheter för kvinnor och med 0,3 procentenheter för män jämfört med 2020.

Var och inom vilka kompetens kategorier respektive områden finns de anställda med utländsk bakgrund i staten?

Tabell 3.3 Andelen kvinnor respektive män med utländsk bakgrund inom staten totalt och per kompetenskategori

	2012		2021		Jämfört med 2020	
	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män
Staten totalt	16,4	16,0	22,0	22,2	+0,4	+0,3
Ledningskompetens	9,2	6,9	12,8	11,3	+0,7	+1,0
Kärnkompetens	18,4	19,7	25,1	25,9	+0,5	+0,5
Stödkompetens	14,0	10,9	17,6	15,7	-0,4	-0,5

Anm.: Staten totalt avser individer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte.

Källa: Arbetsgivarverket.

Andelen anställda med utländsk bakgrund varierar mellan olika delar av statsförvaltningen, bl.a. beroende på verksamhetens karaktär och krav på svenskt medborgarskap som följer av viss lagstiftning, t.ex. lagen (1994:260) om offentlig anställning. I tabell 3.4 redovisas andelen anställda med utländsk bakgrund fördelad på COFOG-grupper.

Tabell 3.4 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper 2021 jämfört med 2020

	2021		2020	
	Kv.	Män	Kv.	Män
Allmän offentlig förvaltning	16,2	14,0	16,0	14,0
Försvar	11,0	8,6	11,5	9,2
Samhällsskydd och rättsskipning	19,7	17,4	15,6	19,0
Näringslivsfrågor	12,8	13,0	12,9	12,6
Fritidsverksamhet, kultur och religion	15,2	16,7	15,3	16,3
Utbildning	31,2	37,7	30,3	36,7
Socialt skydd m.m.	29,3	26,0	23,6	28,4
Totalt	22,0	22,2	21,6	21,9

Anm.: Uppgifterna i tabellen baseras på alla anställda med månadsavlönad anställning hos Arbetsgivarverkets obligatoriska medlemmar, exkl. Polismyndigheten. Timavlönade m.fl. ingår inte.

Källa: Arbetsgivarverket.

Den högsta andelen anställda med utländsk bakgrund finns inom gruppen Utbildning (34,1 procent). Det är också denna grupp som har flest antal anställda. Universitetens och högskolornas verksamhet karakteriseras av internationellt samarbete inom både forskning och utbildning, och rekryteringar sker ofta internationellt. Det förklarar den relativt höga andelen anställda med utländsk bakgrund inom gruppen.

Gruppen Socialt skydd m.m. har den näst högsta andelen anställda med utländsk bakgrund (26 procent). Övriga fem grupper har andelar under genomsnittet på 22,1 procent.

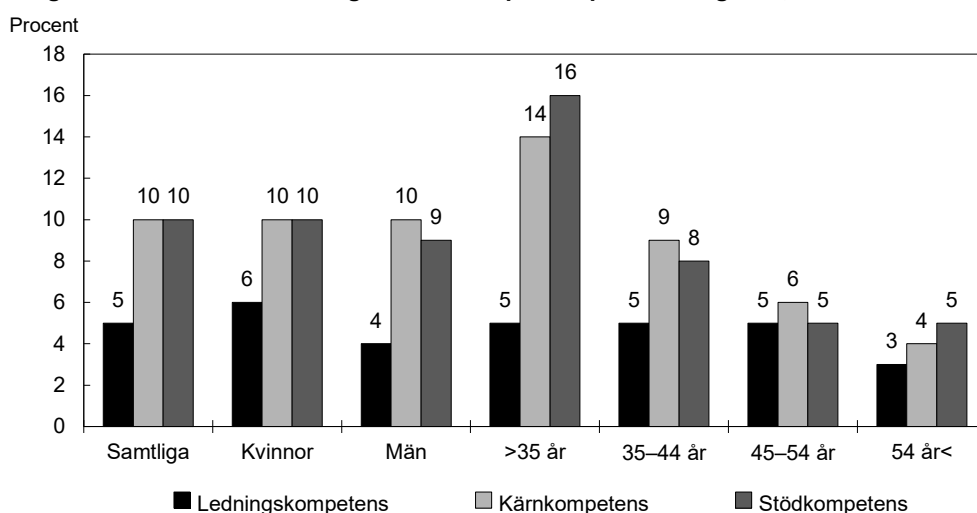
Andelen anställda med utländsk bakgrund ökade inom alla COFOG-grupper mellan 2020 och 2021, förutom inom gruppen Försvar, där andelen minskade med 0,5 procentenheter. Inom den sistnämnda gruppen ökade dock antalet anställda med utländsk bakgrund relativt kraftigt mellan 2019 och 2020, från 6,7 till 9,7 procent.

Inom grupperna Försvar och Näringslivsfrågor m.m., där affärsverken finns, samt inom gruppen Samhällsskydd och rättskipning, finns befattningar som förutsätter svenskt medborgarskap. Detta krav kan antas sänka andelen anställda med utländsk bakgrund inom dessa grupper.

3.1.7 Personrörligheten

Mellan september 2020 och september 2021 uppgick personrörligheten i staten till 10 procent. Med personrörlighet avses här nyanställningar och avgångar vid myndigheterna, oavsett om det skett inom staten eller i förhållande till andra arbetsmarknadssektorer.

Diagram 3.7 Personrörlighet fördelad på kompetenskategorier, ålder och kön

Källa: Arbetsgivarverket.

I likhet med tidigare år var rörligheten 2021 totalt sett högre bland anställda under 35 år, för att sedan avta med stigande ålder (se diagram 3.7). Personrörligheten var också högre inom kompetenskategorierna kärn- och stödkompetens än inom kategorin ledningskompetens, framför allt i den yngsta åldersgruppen. Skillnaderna i personrörligheten mellan kvinnor och män var små, med en något högre rörlighet bland kvinnor. Den högsta personrörligheten, 14 procent, fanns i COFOG-gruppen Utbildning. Den lägsta, 8 procent, fanns i gruppen Samhällsskydd och rättskipning.

3.2 Uppsägningar i staten

År 2021 anmäldes 2 215 personer till Trygghetsstiftelsen, vilket var 113 färre än 2020. Av de anmälda var lika stor andel kvinnor som män under 2021, vilket kan jämföras med 51 procent kvinnor 2020 och 58 procent kvinnor 2019. Snittåldern på de som anmäldes till stiftelsen 2021 var oförändrad jämfört med 2020 (39 år). Under 2021 var det återigen universitetet och högskolorna som anmälde flest medarbetare till Trygghetsstiftelsen, 72 procent av de anmälda kom från denna sektor. År 2021 lämnade 2 931 personer den verksamhet som stiftelsen tillhandahåller. Det var 73 fler än 2020. Av de som lämnade verksamheten 2021 hade 82 procent fått ett nytt arbete, vilket kan jämföras med 88 procent 2020. Anledningen till det goda resultatet 2021 var att arbetsmarknaden återhämtade sig efter 2020, som präglades av pandemin och en

inbromsning av en stor del av arbetsmarknaden. Majoriteten av de anmälda fortsätter att arbeta inom statsförvaltningen (54 procent), även om andelen som lämnade verksamheten till den privata sektorn ökade från 26 procent 2020 till 37 procent 2021. En stor del (86 procent) av de som lämnade verksamheten var tidigare anställda av ett universitet eller en högskola.

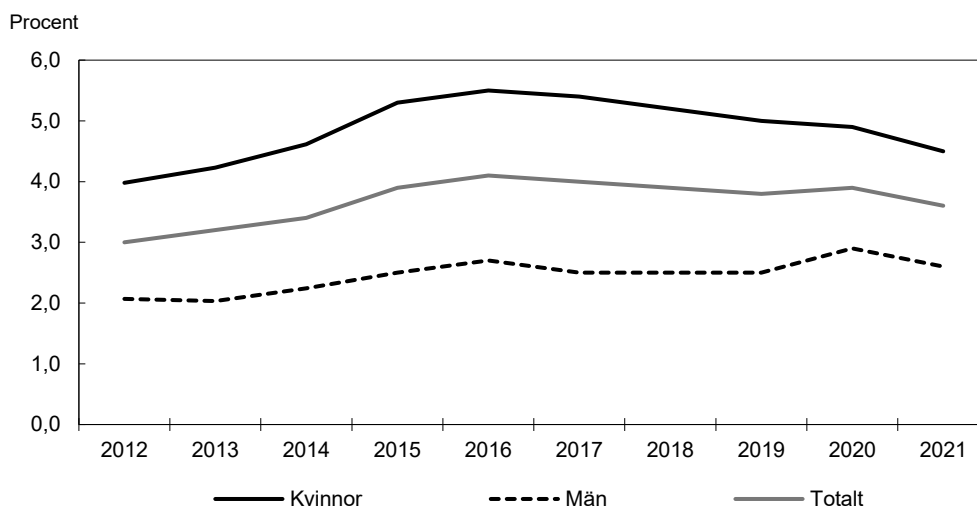
3.3 Sjukfrånvaro i staten

3.3.1 Sjukfrånvaron vid statliga myndigheter

Arbetsgivarverket har gjort en sammanställning av sjukfrånvaron i staten utifrån myndigheternas årsredovisningar för 2021.

Enligt Arbetsgivarverkets sammanställning minskade sjukfrånvaron i staten med 0,3 procentenheter 2021 jämfört med föregående år (se diagram 3.8). Sjukfrånvaron uppgick till 3,6 procent av den ordinarie arbetstiden 2021.

Diagram 3.8 Sjukfrånvaro totalt uppdelat på kön 2012–2021

Källa: Arbetsgivarverket.

Sjukfrånvaron var under en längre tid ungefär dubbelt så hög för kvinnor som för män. Skillnaden har dock minskat årligen sedan 2017. Sjukfrånvaron uppgick 2021 till 4,5 procent för kvinnor och 2,6 procent för män.

Sjukfrånvaron minskade 2021 med 0,3 procentenheter i samtliga åldersgrupper. För anställda i åldersgruppen yngre än 30 år var sjukfrånvaron 2,8 procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. I gruppen 30–49 år var sjukfrånvaron 3,5 procent och i gruppen 50 år och äldre var sjukfrånvaron 4,0 procent.

I tabell 3.5 redovisas sjukfrånvaron inom de olika COFOG-grupperna.

Tabell 3.5 Sjukfrånvaro inom olika COFOG-grupper

Procent

COFOG-grupp	2019		2020		2021	
	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män
Allmän offentlig förvaltning	5,0	2,6	4,5	2,5	4,0	2,1
Försvar	3,8	1,7	4,4	2,5	3,6	2,1
Samhällsskydd och rättskipning	5,8	3,2	6,5	4,2	5,6	3,7
Näringsliv, miljö, bostad och samhällsutveckling	4,4	2,5	4,1	2,5	4,1	2,3
Fritidsverksamhet, kultur och religion	4,2	2,7	4,0	2,7	4,3	2,2
Utbildning	3,7	1,6	3,5	1,7	3,2	1,6
Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård	6,8	4,3	6,0	4,5	5,8	4,2
Totalt	5,0	2,5	4,9	2,9	4,5	2,6

Källa: Arbetsgivarverket.

Mellan 2020 och 2021 minskade sjukfrånvaron inom samtliga grupper, förutom inom gruppen Utbildning, där sjukfrånvaron var oförändrad.

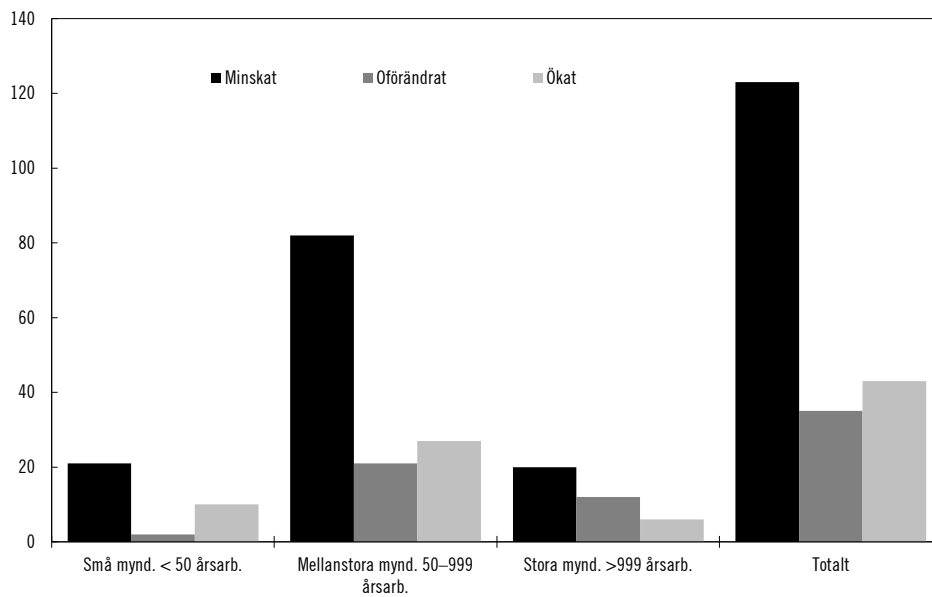
Myndigheter inom gruppen Försvar uppvisade den lägsta totala sjukfrånvaron. I den gruppen uppgick andelen kvinnor till knappt 24 procent. Myndigheterna inom gruppen Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård uppvisade den högsta sjukfrånvaron. I den gruppen uppgick andelen kvinnor till knappt 67 procent.

I gruppen Utbildning var sjukfrånvaron lägst för såväl kvinnor (3,2 procent) som för män (1,6 procent), medan den grupp där sjukfrånvaron var högst bland både kvinnor (5,8 procent) och män (4,2 procent) var Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård.

Av de statliga myndigheterna hade 61 procent en lägre sjukfrånvaro 2021 än 2020, medan 17 procent låg på samma nivå och 21 procent hade en högre sjukfrånvaro.

Diagram 3.9 Förändring i sjukfrånvaron mellan 2020 och 2021 vid myndigheterna

Antal

Anm.: Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska uppgift om sjukfrånvaro inte lämnas om antalet anställda är färre än tio.

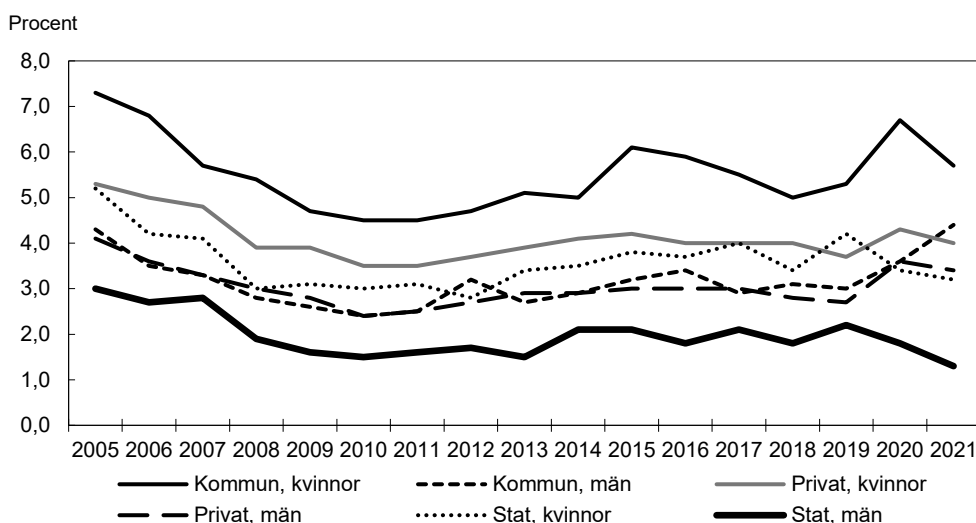
Källa: Arbetsgivarverket.

Av diagram 3.9 framgår att bland myndigheter med färre än 50 årsarbetskrafter hade 10 av 33 en ökad sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron ökade i 27 av 130 myndigheter med minst 50 men färre än 1 000 årsarbetskrafter. Bland myndigheter med 1 000 årsarbetskrafter eller fler hade 6 av 38 en ökad sjukfrånvaro.

3.3.2 Sjukfrånvaron i staten jämfört med andra sektorer

I SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) jämförs sjukfrånvaron i olika arbetsmarknadssektorer. Definitioner och mätmetoder skiljer sig mellan AKU och sjukfrånvarouppgifterna i myndigheternas årsredovisningar, som Arbetsgivarverket sammanställer. Av den anledningen är uppgifterna enligt AKU inte jämförbara med Arbetsgivarverkets redovisning.

I diagram 3.10 redovisas den genomsnittliga sjukfrånvaron i kommunal, privat och statlig sektor enligt AKU uppdelad på kvinnor och män.

Diagram 3.10 Sjukfrånvaro enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar

Anm.: AKU är en urvalsundersökning och det så kallade osäkerhetsstalet påverkas av urvalens storlek. Staten är den minsta sektorn på arbetsmarknaden och har därmed störst osäkerhetsstal, 0,5 procent.

Källa: Arbetsgivarverket utifrån underlag från Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar.

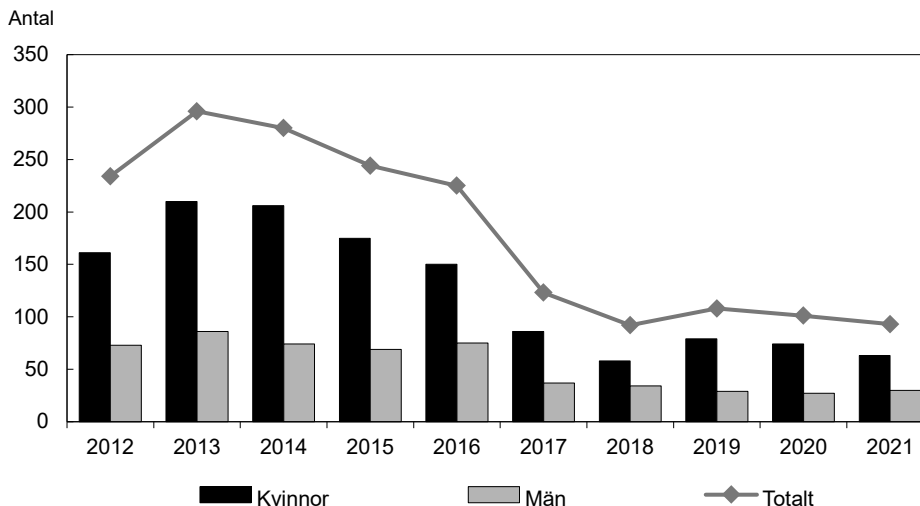
AKU visar att den genomsnittliga sjukfrånvaron under perioden 2005–2021 inom de olika arbetsmarknadssektorerna har varit högre för kvinnor än män. Trenderna i hur sjukfrånvaron har ökat och minskat mellan åren följer respektive sektor snarare än kön.

Staten är den sektor som har lägst sjukfrånvaro. Statligt anställda män är den grupp som haft lägst genomsnittlig sjukfrånvaro enligt AKU. Gruppen statligt anställda kvinnor har haft lägre genomsnittlig sjukfrånvaro än kvinnor anställda i kommunal och privat sektor samtliga år utom 2017, då sjukfrånvaron var densamma som i den privata sektorn, och 2019, då sjukfrånvaron var högre än i den privata sektorn. Liksom 2020 hade statligt anställda kvinnor 2021 den näst lägsta sjukfrånvaron som grupp. Tidigare har det antingen varit män anställda i kommunal eller statlig sektor som haft den näst lägsta genomsnittliga sjukfrånvaron.

Att statligt anställda i genomsnitt är mindre sjuka än andra beror på att staten har en större andel anställda med tjänstemannayrken än de andra arbetsmarknadssektorerna. Om enbart tjänstemannagrupper inom de olika sektorerna skulle jämföras med varandra skulle skillnaderna sannolikt bli mindre.

3.3.3 Sjukpensioner

Sjukpension är en förmån enligt det statliga tjänstepensionsavtalet som kan beviljas om Försäkringskassan har beslutat om sjukersättning eller aktivitetsersättning med omfattningen 25–100 procent. År 2021 nybeviljades 93 sjukpensioner enligt det statliga tjänstepensionsavtalet. Det var 8 färre än 2020 och det näst lägsta antalet under de senaste tio åren (se diagram 3.11).

Diagram 3.11 Anställda som har nybeviljats sjukpension 2012–2021

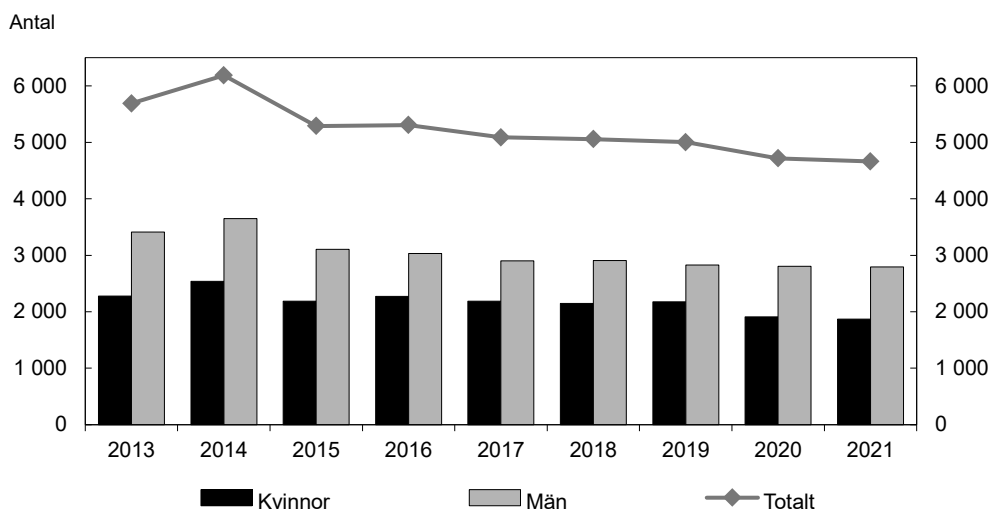
Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Det finns en tydlig skillnad mellan könen beträffande antalet nybeviljade sjukpensioner. År 2021 beviljades 63 kvinnor sjukpension, vilket var 11 färre än 2020. Antalet män som beviljades sjukpension minskade med 3 till totalt 30 mellan 2020 och 2021. År 2021 beviljades 61 procent av de nya sjukpensionerna på heltid. Det var en ökning jämfört med 2020, då andelen uppgick till 57 procent. Av de män som 2021 beviljades sjukpension beviljades 66 procent sjukpension på heltid. Motsvarande andel för kvinnorna uppgick till 59 procent. Att männen beviljas sjukpension på heltid i större utsträckning än kvinnorna är ett mönster som noterats alla år sedan 2003, bortsett från 2016, då andelen var lika stor för kvinnor och för män.

Kvinnor har 2012–2021 haft en lägre medianålder vid beviljad sjukpension än män. År 2021 höjdes medianåldern för kvinnor med 2 år och 6 månader till 56 år och 3 månader. För män höjdes medianåldern med 5 månader till 58 år och 8 månader. Det innebär att skillnaden i medianåldern mellan kvinnor och män minskade jämfört med föregående år.

3.3.4 Anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet

Antalet anmälningar enligt det statliga personskadeavtalet (PSA) minskade marginellt 2021 jämfört med 2020 (se diagram 3.12).

Diagram 3.12 Anmälningar enligt PSA 2013–2021

Källa: Arbetsgivarverket.

Majoriteten av anmälningarna enligt PSA avser män. Andelen anmälningar som avser män ökade 2021 till 60 procent, vilket var samma nivå som föregående år.

3.4 Lönenivåer och löneutveckling

3.4.1 Löneutvecklingen i staten

Arbetsgivarverket ingår som arbetsgivarpart avtal på statens vägnar med de fackliga parterna Offentliganställdas Förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P,O), Sveriges Akademikers Centralorganisation Staten (Saco-S) samt Seko, service- och kommunikationsfacket (Seko).

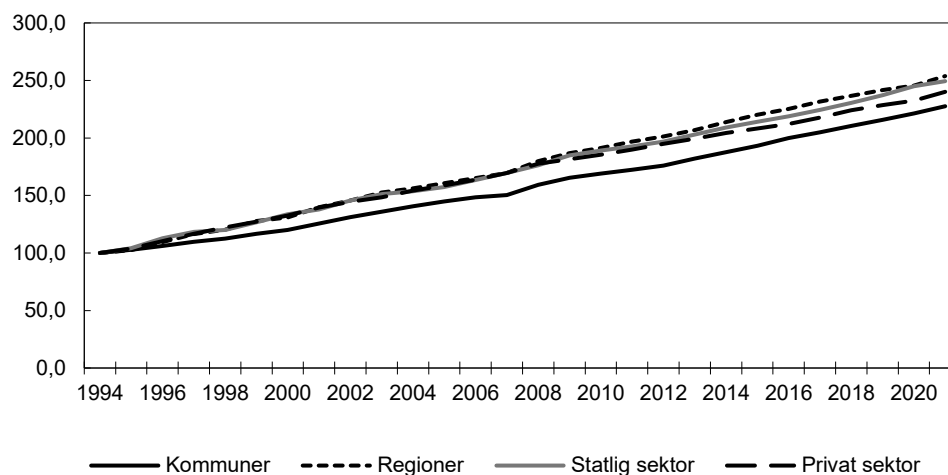
Nuvarande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet (RALs) gäller tills vidare med Saco-S. Med OFR/S,P,O och med Seko är avtalen tidsbegränsade och gäller fram t.o.m. den 30 september 2023.

3.4.2 Utvecklingen av genomsnittliga löner

Löneutvecklingstakten inom det statliga området har förhållandevis väl följt utvecklingen på arbetsmarknaden i stort, enligt jämförande statistik från tiden efter ramanslagsreformen (se diagram 3.13).

Diagram 3.13 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2021

Index 1994=100

Anm.: Uppgifter avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mellan 1994 och 2021 uppgick löneutvecklingen inom regionerna till 153,8 procent, inom den statliga sektorn till 149,4 procent, inom den privata sektorn till 140,1 procent och inom den kommunala sektorn till 127,6 procent. För tjänstemän inom den privata sektorn uppgick löneutvecklingen till 148,4 procent och för arbetare till 123,0 procent.

3.4.3 Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Beräknat på månadslön eller faktisk lön hade män inom staten i september 2021 i genomsnitt 5,2 procent högre lön än kvinnor. Det innebar en minskning av den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män med 0,7 procentenheter jämfört med 2020.

Arbetsgivarverket har analyserat löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten 2021 (Arbetsgivarverket 2022). Analysen visar att den genomsnittliga löneskillnaden framför allt beror på fyra faktorer. Den faktor som har störst påverkan på den totala löneskillnaden är att kvinnor och män inom samma arbetsområde arbetar på olika nivåer i myndigheterna. Fler män än kvinnor arbetar på högre strategiska nivåer. Fler män än kvinnor är chefer (8,2 procent jämfört med 6,3 procent). Dock är genomsnittslönen för kvinnor som är chefer i staten är högre än för män som är chefer. Övriga faktorer som påverkar löneskillnaden är arbetstidsomfattning, arbetsområde och utbildningsinriktning. Nivån på utbildningen påverkar däremot inte. När hänsyn tas till dessa mätbara faktorer kvarstår en skillnad som inte kan förklaras av tillgänglig statistik, den s.k. oförklarade löneskillnaden. Denna skillnad uppgick till 1,2 procent i september 2021, vilket var 0,1 procentenhet högre än 2020 (se vidare utg.omr. 14 avsnitt 5 för en beskrivning av kvinnors och mäns löner enligt lönestrukturstatistiken).

I regressionsanalysen i den partsgemensamma lönestatistiken, som syftar till att analysera vilka faktorer som kan förklara löneskillnaderna mellan män och kvinnor, ingår alla myndigheter under regeringen, förutom Polismyndigheten. Arbetsgivarverkets frivilliga medlemmar och myndigheter som sorterar under riksdagen ingår inte i det statistiska materialet. Materialet omfattar samtliga anställda som har månadslön eller en faktisk lön med en arbetstidsomfattning över 39 procent. Myndighetschefer, vars löner beslutas av regeringen, har dock uteslutits.

Den genomsnittliga månadslönen för kvinnor uppgick enligt den partsgemensamma lönestatistiken 2021 till ca 39 000 kronor och för män till ca 40 900 kronor.

3.4.4 Genomsnittlig löneutveckling

De flesta av Arbetsgivarverkets medlemmar hade vid mättillfället i september 2021 genomfört den första lönerevisionen enligt RALS 2020–2023 och slutfört den årliga lönerevisionen för motsvarande period i Saco-S tillsvidareavtal. De flesta medlemmar hade en 12 månaders revisionsperiod, och den genomsnittliga revisionsperioden för hela staten blev 10,6 månader. För statsanställda, exklusive chefer, var den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt för identiska individer, dvs. individer som varit anställda vid samma myndighet vid båda mättillfällena, 2,8 procent för kvinnor och 2,9 procent för män.

Löneutvecklingen för identiska individer som var chefer var 3,8 procent för kvinnor och 3,6 för män.

Antalet enskilda överenskommelser där medarbetare ges möjlighet att få individanpassade villkorslösningar fortsatte att öka.

3.4.5 Ett partsgemensamt arbete

Parterna på det statliga avtalsområdet har på alla nivåer ett gemensamt ansvar för att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män, som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt. Parterna ska också främja alla medarbetares lika möjligheter att på sakliga grunder påverka sin löneutveckling. Parterna ska även beakta principerna om att utjämna och förhindra skillnader i löner och andra anställningsvillkor mellan kvinnor och män avseende medarbetare som under viss tid inte befinner sig i arbete, t.ex. föräldralediga.

De centrala parterna på det statliga avtalsområdet har träffat en överenskommelse om att gemensamt fortsatt bedriva fyra utvecklingsområden inom Partrådet. Ett av områdena rör centrala parter stöd till lokal lönebildning. Arbetet inom detta område ska fortgå fram t.o.m. den 31 december 2023.

3.4.6 Närmare om grupperingsnivå (svårighetsgrad)

För att bättre kunna analysera lönestatistiken i staten har parterna på det statliga avtalsområdet kommit överens om BESTA-systemet, som utgör en indelning av arbetsuppgifter i 64 arbetsområden och olika grupperingsnivåer. För medarbetare finns det sex grupperingsnivåer (1–6), som anger arbetsuppgifternas omfång och komplexitet. Nivån ska också återspegla det ansvar, den självständighet, de kunskaper och de erfarenheter som krävs för att utföra arbetsuppgifterna (ju högre nivå, desto större ansvar och krav på bl.a. självständighet).

Bland de statliga myndigheterna var det 2021 sammantaget ca 241 000 anställda som var klassificerade som medarbetare (anställda exklusive chefer), ca 17 000 som var klassificerade chefer och ca 15 000 som inte var klassificerade.

Tabell 3.6 BESTA-klassificering efter grupperingsnivå, medarbetare (anställda exklusive chefer), 2021

Antal och procent

Grupperingsnivå	Antal	Andel kvinnor	Andel män
Nivå 1	20 129	43	57
Nivå 2	39 916	57	43
Nivå 3	88 946	57	43
Nivå 4	65 344	54	46
Nivå 5	21 404	48	52
Nivå 6	5 194	32	68

Källa: Arbetsgivarverket.